

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Škody zvěře a škody na zvěři v současné právní úpravě

Bc. Radek Šidla

Vedoucí práce: JUDr. Viktor Jansa CSc.

© 2010 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Radek Šidla

obor Veřejná správa a regionální rozvoj - k.s. Klatovy

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze čl. 17 odst. 2 určuje tuto diplomovou práci.

Název tématu: **Škody zvířecí a škody na zvířích v současné právní úpravě**

Struktura diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Dynamika právní úpravy škody zvířecí a škody na zvířích
4. Obecné rozdělení škod páchaných zvířích a spáchaných na zvířích
5. Náhrady způsobených škod
6. Hlavní příčiny vznikajících škod a efektivnost nápravných nástrojů
7. Problémy a perspektiva právní úpravy škod zvířecí a na zvířích
8. Závěr
9. Seznam literatury
10. Přílohy

Rozsah původní zprávy 50 - 60 stran

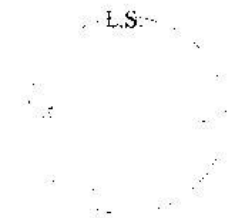
Seznam odborné literatury:

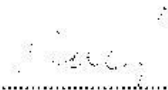
Zákon o myslivosti č. 449/2001 Sb.
Zákon o lesích č. 289/1995 Sb. + prováděcí vyhláška Mze č. 55/1999 Sb.
Občanský zákoník č. 40/1964 Sb.
Trestní zákon č. 140/1961 Sb.
Zákony související s ochranou životního prostředí
Odborná literatura o myslivosti
Další literatura dle určení vedoucího diplomové práce

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Viktor Jansa, CSc.**

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2010

.....
Vedoucí katedry

.....
Děkan

V Praze dne: 15.12.2008

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Škody zvěře a škody na zvěři v současné právní úpravě" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 9.dubna 2010

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval JUDr. Viktorovi Jansovi, CSc. za odborné vedení, ochotu a pomoc, které mi věnoval při tvorbě této diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat kolegům z mého mysliveckého sdružení a pracovníkům Lesů České republiky za cenné připomínky, podněty a podporu v rámci celého mého studia.

Škody zvěře a škody na zvěři v současné právní úpravě

Damage to game and caused by game in the current legislation

Souhrn

Tato diplomová práce se zabývá popisem a rozbořem problematiky škod zvěře a škodami na zvěři v současné právní úpravě. V úvodní části je zpracován přehled právní úpravy s touto problematikou související. V další části je pak práce zaměřena na obecné rozdělení škod páchaných zvěři a spáchaných na zvěři, na náhradu způsobených škod a postup při uplatnění náhrady škody. Dále jsou zde uvedeny a rozebrány hlavní příčiny vznikajících škod a efektivnost nápravných nástrojů, jakožto i problémy a perspektivista právní úpravy škod zvěři a na zvěři. V závěrečné části je pak provedeno vyhodnocení řešeného problému a stanoveného cíle diplomové práce.

Cílem této práce je charakterizovat škody páchané zvěři a spáchaných na zvěři a navrhnout taková opatření, aby se těmto škodám dalo v co největší míře zabránit. Je zde určena příčina vzniklého stavu a popsány návrhy, které by pomohly tento stav zlepšit.

Summary

This thesis describes the analysis of problems and harm birds and damage to wildlife in the current legislation. The first part is a review of legislation with this issue. In the next section, the work focuses on the general division of the damage perpetrated and committed game to game, to pay damages and the procedure for the claiming of damages. There are presented and discussed the main causes of damage produced and the effectiveness of remedial tools, as well as the problems and damage perspektivista rules and game to game. In the final part is an evaluation of the solved problem and set objectives in this thesis.

The aim of this work is to characterize the damage perpetrated and committed game to game and to propose measures to ensure that the damage could be as much as possible prevented. There is a condition resulting from the determination of the cause and described suggestions that would help to improve this situation.

Klíčová slova:

- Škody zvěří
- Škody na zvěři
- Náhrada škody
- Právo myslivosti (myslivecké hospodaření)
- Vlastník pozemku
- Honební a nehonební pozemek
- Honitba
- Uživatel honitby
- Lesní a zemědělské hospodaření

Keywords:

- Damage by game
- Damage to wildlife
- Damages
- Right Game (hunting management)
- A landowner
- Hunting and nothunting land
- Hunting
- User hunts
- Forest and agricultural management

OBSAH :

1. Úvod	9
2. Cíl práce a metodika	10
3. Dynamika právní úpravy škody zvěře a škody na zvěři	10
3.1 Právní úprava	10
4. Obecné rozdělení škod páchaných zvěří a spáchaných na zvěři	13
4.1 Škody páchané zvěří	13
4.2 Škody páchané na zvěři	19
5. Náhrady způsobených škod	22
5.1 Právní předpisy, dle kterých se postupuje	23
5.2 Postup při uplatnění náhrady škody	23
6. Hlavní příčiny vznikajících škod a efektivnost nápravných nástrojů	39
6.1 Smčci, jelení, mufloní a ostatní zvěř	39
6.2 Černá zvěř	43
7. Problémy a perspektiva právní úpravy škod zvěří a na zvěři	55
7.1 Zpráva ze shromáždění myslivců	57
7.2 Anketa lesnické práce	59
8. Závěr	66
9. Seznam literatury	70
10. Přílohy	73

1. Úvod

Značné škody, které odedávna působila zvěř na zemědělských kulturách vedly k tomu, že zemědělci museli před ní svá pole ochraňovat. Primitivní a ne vždy úplně účinná ochrana tkvěla v hlídání polí buď se zbraní nebo s předměty, kterými bylo možné způsobit hluk, když bylo znát, že zvěř je již na poli nebo v jeho blízkosti. Jiný způsob, poměrně účinný, bylo zapálit oheň a celou noc ho opatrovat, nebo stavět strašáky apod.

V dnešní době ke škodám páchaným zvěří přibývají i škody páchané na zvěři, což je způsobeno rozvojem techniky a zmenšováním území, na kterém zvěř žije.

K nejdražšímu opatření proti škodám zvěři došlo v 18. století: když panovník nemohl přimět feudální majitele honiteb, aby snížili stav černé zvěře na únosnou míru, nařídil její vystřílení nebo uzavření do obor. Tohoto cíle bylo skutečně koncem 18. století dosaženo.

Většina dnešních hospodářských lesů je nepřírozeně hustá. Tato okolnost odporuje smysluplnému přizpůsobování zvěře a lesa. Přistupuje však k tomu druhé významné hledisko.

Přírozeně středoevropské lesy pravděpodobně nebyly lesy smíšené, jak si je představujeme ve smyslu pěstování lesa blízkého přírodnímu, nýbrž mozaikou více či méně velkých čistých porostů rozdílného stáří. Jednotlivé porosty mohly být velké několik set metrů čtverečních, ale také mnoho čtverečních kilometrů. Rozhodující je, že vyrůstaly ve stejně starých porostech, tedy ve „věkových třídách“, podobně jako vysazované buky. Za fázemi starých porostů následovaly porosty, ve kterých bylo na světlínách mnoho trávy, keřů a mladých stromů. Ty přecházely v porosty bříz nebo jiných rychle rostoucích druhů stromů, které nakonec byly vystřídány porosty buků a dubů. Naposled jmenované druhy stromů dávaly v nepravidelných odstupech hojnost krmiva, což lákalo velká zvířata. Mozaikovitá struktura lesů, které nebyly příliš staré, protože velké části sestávaly z mladých porostů, nutila velká zvířata k rozsáhlé migraci. Dlouhou dobu, někdy snad i roky, mohla na určitém území, dokud se nedosáhlo náležitého stadia, i chybět. Potom se zmíněné druhy vracely, rozmnožovaly se, intenzivně využívaly krajinu, ale právě jen na poměrně krátkou dobu, a potom putovaly zase dále. Z nepřítomné vzdálené doby známe pravidelná stěhování jelenů mezi říčními nivami a vysoko položenými lesy podél Dunaje a jeho velkých přítoků. Avšak tyto migrace jsou již minulostí, protože krajina byla rozdrobena. Hustý silniční provoz nesnese žádné přechody pro zvěř – a už vůbec ne, jedná-li se o mohutná zvířata jako jeleni. Stovky tisíc každoročně

přejetých srnců, zranění a věcné škody s tím spojené poskytují o situaci výmluvné svědectví. Srnci by se stěhovali jako dříve, kdyby jen mohli.

Abychom mohli škodám zvěří a škodám na zvěři úspěšně čelit, musíme nejdříve určit jejich původce, což v praxi nebývá tak jednoduché, jak se na první pohled může zdát. Určení skutečného druhu zvěře se provádí podle znaků na poškozených stromech, např. šířka řezáků, výška spodního okraje ohryzaného či oloupaného místa. Dalším ukazatelem pro zjištění původce škod jsou pobytové znaky (stopy, zálehy, trus). Zjišťování původce škod okusem je mnohem obtížnější a je proto nutné znát přesně dobu vzniku poškození.

2. Cíl práce a metodika

Cílem mé práce je charakterizovat škody páchané zvěří a spáchaných na zvěři a navrhnout taková opatření, aby se těmto škodám dalo v co největší míře zabránit. Určím zde příčinu vzniklého stavu a popíšu návrhy, které by pomohly tento stav zlepšit.

3. Dynamika právní úpravy škody zvěře a škody na zvěři

3.1 Právní úprava

Část šestá: škody způsobené užíváním honitby, zvěří a na zvěři ¹

§ 52 Odpovědnost uživatele honitby

(1) Uživatel honitby je povinen hradit

škodu, která byla v honitbě způsobena při provozování myslivosti na honebních

a) pozemcích nebo na polních plodinách dosud nesklizených, vinné révě nebo lesních porostech,

b) škodu, kterou v honitbě na honebních pozemcích nebo na polních plodinách dosud nesklizených, vinné révě, ovocných kulturách nebo na lesních porostech způsobila zvěř.

¹ Zákon č. 449/2001 Sb. o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Sbirka zákonů České republiky, ročník 2001, částka 168.

(2) Vykonává-li právo myslivosti sdružení,² ručí jeho členové za závazek k náhradě škody společně a nerozdílně.

(3) Škody způsobené zvěří, která unikla z obory, je povinen hradit uživatel obory. Uživatel obory se zproští odpovědnosti tehdy, prokáže-li, že uniknutí zvěře bylo umožněno poškozením ohrazení obory neodvratitelnou událostí nebo osobou, za niž neodpovídá.

§ 53 Opatření k zábraně škod působených zvěří

Vlastník, popřípadě nájemce honebního pozemku činí přiměřená opatření k zabránění škod působených zvěří, přičemž však nesmí být zvěř zraňována. Stejná opatření může učinit se souhlasem vlastníka honebního pozemku uživatel honitby. Ustanovení zvláštních právních předpisů³ ukládající vlastníkům, popřípadě nájemcům honebních pozemků provádět opatření k ochraně před škodami působenými zvěří nejsou dotčena.

§ 54 Neuhrazované škody způsobené zvěří

(1) Nehradí se škody způsobené zvěří na pozemcích nehonebních, na vinné révě neošetřené proti škodám působeným zvěří, na neoplocených květinových školkách nebo zahradách ovocných a zelinářských, na stromořadích a stromech jednotlivě rostoucích, jakož i na vysokocenných plodinách. O tom, která plodina je vysokocenná, rozhoduje v pochybnostech orgán státní správy myslivosti. Nehradí se rovněž škody způsobené zvěří na zemědělských plodinách nesklizených v agrotechnických lhůtách a dále škody na zemědělských plodinách uskladněných na honebních pozemcích, pokud osoba, která plodiny uskladnila, neprovedla zároveň opatření za účelem účinné ochrany proti škodám působeným zvěří.

(2) Nehradí se rovněž škody na lesních porostech chráněných oplocením proti škodám působeným zvěří, na jedincích poškozených jen na postranních výhonech a v lesních kulturách, ve kterých došlo okusem, vytloukáním nebo vyrýváním stromků ke každoročnímu poškození méně než 1 % jedinců, a to po celou dobu do zajištění lesního porostu, přičemž poškození jedinci musí být rovnoměrně rozmístěni po ploše.

² Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Sbírka zákonů České republiky, ročník 1990, částka 19.

³ Například § 32 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Sbírka zákonů České republiky, ročník 1995, částka 76.

(3) Škody způsobené zvěří, jejíž početní stavy nemohou být lovem snižovány, hradí stát.⁴

§ 55 Uplatnění nároků

(1) Nárok na náhradu škody způsobené zvěří musí poškozený u uživatele honitby uplatnit

a) u škody na zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech do 20 dnů ode dne, kdy škoda vznikla,

u škod na lesních pozemcích a na lesních porostech vzniklých v období od 1. července

b) předcházejícího roku do 30. června běžného roku do 20 dnů od uplynutí uvedeného období.

(2) Současně s uplatněním nároku na náhradu škody způsobené zvěří vyčíslí poškozený výši škody. Na polních plodinách a zemědělských porostech, u nichž lze vyčíslit škodu teprve v době sklizně, ji poškozený vyčíslí do 15 dnů po provedené sklizni.

(3) Poškozený a uživatel honitby se mají o náhradě škody způsobené zvěří dohodnout. Pokud uživatel honitby nenahradí škodu do 60 dnů ode dne, kdy poškozený uplatnil svůj nárok a vyčíslil výši škody, může poškozený ve lhůtě 1 měsíce uplatnit svůj nárok na náhradu škody u soudu.

(4) Nárok na náhradu škody způsobené zvěří zaniká, nebyl-li poškozeným uplatněn ve lhůtách uvedených v odstavcích 1 až 3.

§ 56 Náhrada škod způsobených na zvěři

Za škodu na zvěři odpovídá každý, kdo ji způsobil porušením právní povinnosti. Škodou na zvěři se rozumí zejména neoprávněný lov zvěře (pytláctví), úhyn zvěře, zničení hnízdišť, poškození nebo zničení prostředí nutného pro život zvěře a vypuštění živočichů, kteří mohou narušit přírodní rovnováhu nebo narušit genofond geograficky původního druhu zvěře. Na náhradu škody má nárok uživatel honitby. Pro uplatnění nároku na náhradu této škody platí obecné předpisy.⁵

Pojem zvěř je konkrétně upraven v § 2 písmena b), c), d) zákona o myslivosti č. 449/2001 Sb.

⁴ Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ § 101 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Z historie do r. 1989

Škody způsobené výkonem práva myslivosti a zvěří

Uživatel honitby (např. myslivecké sdružení) je povinen uživateli honebního pozemku (např. JZD) uhradit škodu, která byla v honitbě způsobená na honebních pozemcích nebo na polních plodinách dosud nesklizených, na vinné révě nebo na lesních porostech. Při výkonu práva myslivosti, nebo kterou způsobila užitková zvěř. Poškozený a uživatel honitby se mají především o náhradě škody dohodnout. V případě, že se nedohodnou, rozhodne o náhradě škody tříčlenná rozhodčí komise, sestávající ze zástupce okresního národního výboru, který je zároveň předsedou, zástupce okresního výboru Českého mysliveckého svazu a zástupce místního národního výboru, v jehož obvodu škoda vznikla.

Poškozený je povinen oznámit předsedovi komise způsobenou škodu a požadovanou výši náhrady, v případě poškození zemědělských plodin do 14 dnů ode dne, kdy vznikla, a v případě poškození lesních porostů, vzniklého od 1. července předcházejícího roku do 30. června následujícího roku ve lhůtě 30 dnů od uplynutí uvedeného období. Nedodrží-li poškozený tyto lhůty, a neohlásí-li současně, jaká opatření učinil k zabránění škod pozbývá nároků na náhradu škody. Nesouhlasí-li poškozený s rozhodnutím komise nebo pozbylo-li rozhodnutí komise účinnosti, může se do 30 dnů domáhat náhrady škody soudní cestou.

Škodu, kterou způsobí na včelstvech a domácím zvířectvu medvěd hradí stát. Toto ustanovení má dnes prakticky význam pouze na Slovensku.

4. Obecné rozdělení škod páchaných zvěří a spáchaných na zvěři

4.1 Škody páchané zvěří

Podíl působení druhů zvěře na škodách se mění podle četnosti jednotlivých druhů zvěře a složení lesních porostů. Havránek (1993) uvádí, že škody okusem se za posledních 30 let měnily přibližně takto :

- zvěř jelení z 35% na 40%
- zvěř srnčí ze 47% na 31%
- zvěř zaječí ze 13% na 3%
- zvěř mufloní ze 2% na 21%
- ostatní zvěř z 3% na 5%

Škody loupání a ohryzem se měnily takto :

- zvěř jelení z 96% na 73%
- zvěř mufloní ze 2% na 25%
- ostatní zvěř ze 2% na 2%.

Nejcitelnější a také ekonomicky nejvýznamnější jsou škody působené okusem a loupáním nebo ohryzem.⁶

Okusem letorostů a pupenů poškozuje zvěř mladé porosty jednak snižováním transpirační plochy a jednak, v případě terminálního pupene, dočasným popřípadě trvalým deformováním kmene (viz příloha č. 1 a č. 7).

Ohryzem je poškozována spárkatou zvěří kůra stromů v době vegetačního klidu, kdy neproudí míza, nebo je-li kůra stromů zmrzlá. Na ráně jsou patrné stopy řezáků zvěře. Loupání naopak působí zvěř v době vegetační, tedy v plné míze. Zvěř kůru na jednom místě nakousne a trhnutím ji odloupne a částečně pozře. V době plné mízy se například u smrku odděluje kůra i s lýkem od běli velmi lehce, takže zvěř vytrhává ze stromu celé pruhy kůry, dole širší, nahoru se zužující. Kůru pozře jen z části, zbytek často zůstává viset na stromě. Rána bývá dlouhá i přes 1 metr. Ohryzem a loupáním škodí nejvíce zvěř jelení a sika ve smrkových i jiných porostech. Tyto škody jsou závažné především svým velkým plošným rozsahem (viz příloha č. 8).

Uvedené poškození porostu lze označit za škody primární, k nimž se však u jehličnanů, zejména smrku druží škody sekundární, kdy jsou čerstvé rány na stromech infikovány celou řadou dřevokazných hub. Tím dochází k rozsáhlému šíření hniloby v poškozených stromech. To má za následek vedle kvalitativní ztráty na nejcennější oddenkové části kmene i lámání stromů při nárazech větru a tlaku sněhu, námrazy a ledovky. Uvedené jevy přitom mohou mít plošný charakter. Poškození kůry, lýka a běli stromů způsobuje také parohatá zvěř vystruhováním a vytloukáním paroží na oblíbených dřevinách (modřín, douglaska, listnáče) a dále zvěř černá a jelení drbáním o stromy.

⁶ *Asociace profesionálních myslivců České republiky – Snižování škod zvěří na lese.* [cit. 17.1.2010] . Dostupné na World Wide Web: < http://www.profimysl.cz/useky_myslivosti/vyzkum/novy_dokument_1>

Mezi stavy zvěře, úrovní nebo výskytu loupání a okusem kultur existují zřejmé závislosti. Havránek a Volf (2001) se pokusili tyto závislosti popsat tak, že intenzitu okusu použili jako indikátor vzniku rizika loupání. Při okusu 5% terminálů na kulturách existuje riziko 22,5%, že dojde alespoň k jednomu případu loupání na lokalitě. Při okusu 10% to je již 45,0%, 15% okus terminálů odpovídá riziku loupání 67,5%, 20% okus odpovídá 90,0% rizika loupání a při intenzitě okusu terminálu 22,2% dojde alespoň k jednomu případu loupání jistě (100%). Procento uváděné v souvislosti s loupáním, ale nevyjadřuje intenzitu loupání - ale pouze pravděpodobnost výskytu jevu. To znamená, že například při okusu 5% je riziko, že bude zjištěno jakékoliv loupání v 22,5 případech ze sta. V případě 22,2% okusu by se mělo loupání (pokud je v lokalitě jelení zvěř a vhodné porosty), projevit jistě.

Porosty poškozované okusem jsou na první pohled rozeznatelné tím, že zvěř okusuje terminální výhon či boční větvičky sazenic nebo malých stromků (viz příloha č. 8). Tím se zpomaluje jejich růst, vznikají deformace tvaru, snižuje se vitalita a prodlužuje se doba zajištění kultur. Za závažnější je považováno poškození terminálu než okus bočních výhonů. Okusem trpí sazenice, semenáčky a kultury cca do výšky 150 cm. Okus probíhá jak v letním, tak zimním období. Poškozovány jsou jak jehličnaté, tak listnaté dřeviny a obecně platí, že nově zaváděné dřeviny a dřeviny s nižším zastoupením (vtroušené), jsou pro zvěř atraktivnější. Na těchto škodách se podílí prakticky veškerá spárkatá zvěř.

Loupání a ohryz smrkových porostů

Příčiny:

- vysoké stavy jelení zvěře (daňčí, mufloní, jelena siky)
- vliv faktorů prostředí (např. struktura porostu)
- stres (narušení potravního rytmu zvěře nevhodným rušením zvěře veřejností i vykonáváním práva myslivosti)

Dosavadní zkušenosti ukazují, že **nejvíce jsou poškozovány smrkové porosty ve věku 20 - 40 let** (II. věková třída). U mladších porostů brání loupání zavětvené kmeny, u starších silnější rozpraskaná borka, díky řídkšímu sponu jsou tyto porosty také méně atraktivními stávaníšti zvěře.

Z hlediska porostní struktury jsou jednoznačně **méně poškozovány různověké víceetážové porosty** ve srovnání s porosty stejnověkými. Zdá se, že svoji roli hraje také struktura horizontální, větší kumulace škod nastává především v **rozlehlých porostních skupinách**, ve srovnání se skupinami malými.

Hniloba pevníkem krvavějícím *Stereum sanguinolentum*:

- proniká skrze poranění vzniklá loupáním či ohryzem do kmenů
- bývá napadeno **40-100 % loupáním poškozených stromů**
- rychlost postupu hniloby od několika cm/rok až po cca 80 cm/rok
- hniloba zcela znehodnocuje většinou 2-3 spodní metry dřeva, v řadě případů sahá ovšem i daleko výše, do výšky 5-6 m
- hniloba **výrazně snižuje mechanickou stabilitu** – při zasažení cca poloviny průřezu kmene se stabilita snižuje na ½ či dokonce ¼ (dle směru větru)
- rozdíl cen dříví stanovený porovnáváním křivek vývoje průměrné výšky loupaných a neloupaných porostů může být v řádech statisíců Kč/ha
- **peněžní hodnota sloupaných porostů** se pohybuje ve většině případů v rozmezí **70-95 % hypotetické hodnoty bez vzniklých ztrát**
- revír Mořkov (2003) - průměrná ztráta zpeněžení dřeva v porostech V. věkové třídy 64 000 Kč/ha

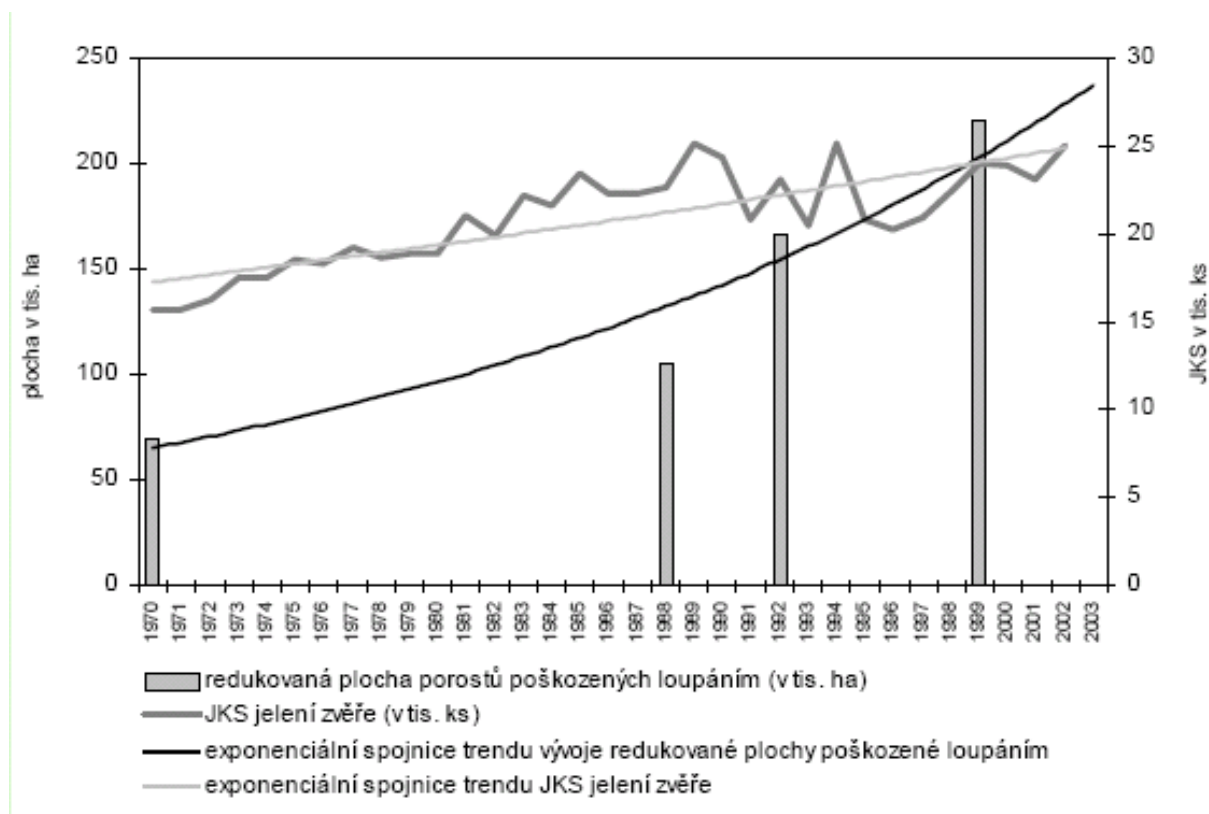
Ochrana lesa před škodami působenými zvěří (dle vyhlášky Mze 101/1996 Sb.)⁷

- (1) K omezení škod působených zvěří provádí vlastník lesa následující preventivní opatření:
- a) **sleduje a eviduje škody** způsobené zvěří na lesních porostech,
 - b) u lesních majetků o výměře **nad 50 ha** sleduje působení zvěře na nálety, nárosty a kultury **pomocí kontrolních a srovnávacích ploch** v počtu nejméně jedna plocha (oplocenka) na 500 ha,
 - c) **sleduje** společně s uživatelem honitby **početní stavy zvěře**,
 - d) **využívá pomocných dřevin ke zvýšení úživnosti honitby**,
 - e) **navrhuje** orgánu státní správy lesů **snížení stavu zvěře nebo zrušení chovu druhu zvěře**, který působí neúměrně vysoké škody,

⁷ Mendelova univerzita v Brně – Lesnická a dřevařská fakulta – Ochrana proti škodám zvěří a hlodavci. [cit. 15.2.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://inldf.mendelu.cz/ldf/ustavy/ochrana/CVIKO_zver-hlodavci.pdf>

f) **ochraňuje** ohrožené lesní porosty proti okusu, loupání a zimnímu ohryzu kůry v rozsahu **nejméně 1 % výměry lesa vlastníka** v honitbě.

(2) Způsob, rozsah a umístění ochranných opatření uvedených v odstavci 1 písm. d) a f) určuje vlastník lesa obvykle na základě projednání s uživatelem honitby, pokud smlouva o nájmu honitby nestanoví jinak.

Jarní kmenové stavy jelení zvěře a jejich srovnání se zjištěnou redukovanou plochou porostů poškozených loupáním – ČR bez území národních parků. (Zdroj: MZe, ÚHUL, IFER, VÚLHM)

Možnosti monitoringu škod okusem KSP⁸

Metodika kontrolních a srovnávacích ploch (KSP) byla zákonně ustanovena jako preventivní opatření v ochraně lesa u lesních majetků nad 50 ha **vyhláškou MZe č. 101/1996 Sb.** (§ 5

⁸ Mendelova univerzita v Brně – Lesnická a dřevařská fakulta – Ochrana proti škodám zvěří a hlodavci. [cit. 15.2.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://inldf.mendelu.cz/ldf/ustavy/ochrana/CVIKO_zver-hlodavci.pdf>

odst. 1 písm. b). K zajištění jednotného postupu při zakládání a vyhodnocování KSP byl vydán metodický pokyn MZe 14/96.

Zásady zakládání KSP

- obě plochy, oplocená i neoplocená musí být **na srovnatelných stanovištních podmínkách**
- obě plochy jsou stejně velké, ideální je rozměr **6x6 až 10x10 m**

Účel: stanovení vlivu zvěře na dřeviny, stanovení únosných stavů zvěře a sledování změn její početnosti.

Založení: v kulturách hned po zalesnění nebo v začínající přirozené obnově, při umístění je nutné respektovat místní podmínky, nevhodné umístění zcela devaluje výpovědní hodnotu, vše projednat s uživatelem honitby i lesním hospodářem.

Počet: orientačně pro umělou obnovu 1 KSP na 100 ha lesa (nebo 10 ha paseky), pro přirozenou obnovu 2-3 na 100 ha lesa (ve vyhlášce je doporučeno 1 KSP na 500 ha.)

Kontrola: poprvé po 3 letech od založení, dále každý druhý rok, kontroluje státní správa, u kultur po 5 letech kontrola zajištění porostu

Monitoring okusu na transektech⁹

- 3 m široké transekty značené na středové stromy, délka dle denzity dřevin (50 m)
- sledována prezence a absence okusu na dřevinách do výšky 2 m ve výškových třídách po 10 cm, s výjimkou poslední výškové třídy, která zabírá rozmezí 1,5 - 2 m
- u všech dřevin zjišťována prezence aktuálního poškození okusem
- odděleně hodnocen zimní okus (4. – 5.) a letní okus (9.)
- možnost jednorázového šetření

⁹ Mendelova univerzita v Brně – Lesnická a dřevařská fakulta – Ochrana proti škodám zvěří a hlodavci. [cit. 15.2.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://inldf.mendelu.cz/ldf/ustavy/ochrana/CVIKO_zver-hlodavci.pdf>

Kritéria pro posouzení

Přijatelné početnosti zvěře (rozumí se, na daném stanovišti maximálně únosné), odpovídá okus:

- u dřevin **méně atraktivních** (buk lesní a smrk ztepilý) nejvíce **do 20 % jedinců**
- u dřevin **potravně atraktivních** (javor, habr, dub, jasan, jedle, jeřáb, keře atd.) okus nejvíce **do 40 % jedinců**.

(viz. příloha č. 1 a č. 7)

Norník rudý velmi dobře šplhá, zpravidla vyšplhá do koruny usadí se v přeslenu a ohryzává, na rozdíl od hryzce a hrabošů tak jeho požerky najdete i několik metrů vysoko. Vyhledává nejraději jehličnaté stromy s měkkou kůrou, v hrubší kůře jsou zřetelné rýhy po hlodácích hustě nahloučené, 1,5 – 2 mm široké. (viz příloha č. 2)

4.2 Škody páchané na zvěři

Srážky se zvířaty¹⁰

jsou nikoli výjimečnými situacemi v rámci provozu na pozemních komunikacích a vzhledem k tomu, že v těchto případech někdy vznikají spory ohledně nároku na náhradu škody, bude tento odstavec věnován jednotlivým aspektům druhů těchto dopravních nehod.

Dopravní nehody, jejichž „účastníkem“ je rovněž zvíře, lze rozdělit do dvou základních druhů, a to na srážku se zvířetem, které patří konkrétní osobě (je třeba si uvědomit, že z právního hlediska je zvíře věc, která má vlastníka, a ten za škodu způsobenou touto „věcí“ odpovídá). U těchto případů zpravidla nevznikají spory, neboť vlastnictví zvířete lze zpravidla dokázat, tedy i odpovědnost vlastníků zvířat je po důkazní stránce zpravidla méně komplikovaná, byť ani v těchto případech nelze vyloučit „zapírání se“ vlastníka, který se chce vyhnout odpovědnosti za škodu.

Druhým případem je srážka s volně žijícím (divokým) zvířetem, které nikomu nepatří. Pro vysvětlenou lze uvést, že volně žijící zvířata (např. žijící v lese nebo na poli), resp. i ryby ve vodních tocích nejsou ve vlastnictví nikoho, pouze stát propůjčuje právo zvěř lovit a zvěř se

¹⁰Autoweb-právní poradna-srážka se zvířetem-náhrada škody. [cit. 18.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.autoweb.cz/pravni-poradna-bezplatna/srazka-se-zviretem-nahrada-skody/2855>>

tak stává majetkem lovce (myšlivce nebo rybáře) okamžikem ulovení. To s sebou přináší nedostatek obecné odpovědnosti konkrétní osoby (vlastníka) za škodu způsobenou těmito volně žijícími zvířaty.

Nicméně zákon o myslivosti na tento druh případů určitým způsobem pamatuje a upravuje odpovědnost uživatelů honiteb (honitbou je soubor souvislých honebních pozemků jednoho nebo více vlastníků vymezený v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti, v němž lze provádět právo myslivosti podle zákona o myslivosti) za škodu způsobenou zvířaty. Tato odpovědnost je však dle ust. §52 zákona o myslivosti do značné míry limitována a to následujícím způsobem:

Odpovědnost uživatele honitby

Viz. kapitola 3.1 Právní úprava

§ 52 (1) Uživatel honitby je povinen hradit

Odpovědnost dle shora uvedeného ustanovení se tak dá rozdělit do dvou skupin, a to na obecnou odpovědnost za škodu způsobenou těmito zvířaty a na odpovědnost za škodu způsobenou zvířaty uniklými z obory.

Pokud se jedná o první případ, tedy zvěř mimo oboru, jak plyne ze shora uvedeného ustanovení, odpovídá uživatel honitby pouze za škodu vzniklou v honitbě na honebních pozemcích nebo porostech a rostlinách. Jedná se tedy pouze o odpovědnost za škodu na specifikovaných věcech a na jiných ne (např. na motorovém vozidle).

Odpovědnost za škodu vzniklou na vozidle při srážce s takovým zvířetem proto uživatel honitby nemá a vlastník vozidla takovou náhradu škody proti uživateli honitby uplatnit nemůže a nese ji sám.

Druhým případem je škoda, která vznikne činností zvěře, jež unikla z obory. Shora uvedená dikce zákona není úplně přesná a není proto zřejmé, zda „škodou“ se rozumí škoda podle odst. 1, nebo se jí rozumí škoda jako taková. Ze systematického výkladu však lze dovodit, že se škodou rozumí škoda podle odst. 1, a proto je rozsah odpovědnosti uživatele obory prakticky stejný jako rozsah odpovědnosti uživatele honitby, **a proto za škodu v případě srážky s vozidlem neodpovídá.**

S ohledem na shora uvedené lze uzavřít s tím, že v případě srážky s volně žijícím zvířetem řidič bohužel nemůže vůči nikomu uplatnit nárok na náhradu škody a škodu na svém vozidle ponese sám.

Závěrem je na místě ještě uvést několik poznámek k dalšímu nakládání s „ulovenou“ zvěří. Jak bylo již shora uvedeno, nepatří volně žijící zvěř nikomu, vlastnictvím se stává teprve okamžikem ulovení. Řidič však zvěř „ulovit“ nesmí (nemá k tomu oprávnění), o způsobu „lovu“ nemluvě a proto mu „ulovená“ zvěř nepatří. Pokud by si zvěř ponechal, vystavoval by se v krajním případě i trestnímu postihu pro pytláctví, případně nároku na náhradu škody.

Při srážce lze proto doporučit zavolat policii, která by měla kontaktovat uživatele honitby, aby si zvíře odvezl. V žádném případě však nelze doporučit si „ulovené“ zvíře ponechávat.

Pytláctví

Upraveno v Zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Hlava VIII: Trestné činy proti životnímu prostředí § 304

Pytláctví¹¹

(1) Kdo neoprávněně uloví zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného větší prospěch,

c) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí,

d) spáchá-li takový čin zvlášť zavrženíhodným způsobem, hromadně účinným způsobem nebo v době hájení, nebo

e) byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

¹¹ § 304 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Sbírka zákonů České republiky, ročník 2009, částka 11.

Pytláctví¹² je nelegální lov. Může jít o trestný čin nebo přestupek při neoprávněném provozování myslivosti nebo rybářství za účelem zisku nebo z vrozené náruživosti. Nezákonnost tohoto činu může být způsobena tím, že není doba lovu pro danou zvěř, lovec nebo rybář nevlastní platnou licenci, zvěř je na nehonební půdě, právo lovit tuto zvěř vlastní někdo jiný, byl použit nelegální způsob lovu (např. přisvětlení, použití kuše nebo luku apod.), zvěř nebo ryby jsou chráněny zákonem.

Krom pytláků, kteří loví, aby si opatřili vzrušení, maso nebo trofeje, na které nemají nárok, a případně je dál zpeněžili, hraje na českém území roli též pytláctví samotných myslivců, zaměřené především na chráněné a přísně chráněné dravce živící se zvířaty, kteří jsou objektem zájmu myslivců. Myslivci považují tyto dravce za nežádoucí konkurenci a v řadě případů zákony a vyhlášky o jejich ochraně prostě ignorují, přičemž v některých případech nejde o postoj, který by se dal přičíst pouze několika jednotlivcům, ale o převažující mentalitu v celé myslivecké komunitě (viz např. rys ostrovid).

O pytláctví by se dala napsat a popsat celá řada případů a druhů páchání, ale to není cílem této diplomové práce. Zde bylo jen nastíněno, o co se jedná.

5. Náhrady způsobených škod

Podle zprávy Ústavu pro výzkum lesních ekosystémů (ÚVLE) je v lesích zvěří poškozeno přes 44 procent dřevin. Škody na jeden hektar neoploceného pozemku dosahují až 41 tisíc korun. Hnutí Duha spočítalo, že na lesích v ČR dosahují 1,5 miliardy ročně. Jak uvedl Jaromír Bláha z hnutí, musí být zvěře v lesích tolik, kolik jí jsou lesy schopny uživit. Stav zvěře, které se plynule zvyšují od sedmdesátých let minulého století, se podle zprávy ÚVLE negativně projevují na obnově i růstu lesa. Majitelé menších lesů si stěžují, že ze zvěře nemají žádný užitek, přitom musejí nést náklady na ochranu proti poškození stromků zvěří. Nejúčinnější a také nejdražší jsou oplocenky (viz příloha č. 9), laciné není ani ošetření stromků nátěry odpuzujícími repelenty. Vzhledem k tomu, že minimální výměra honitby je ze zákona 500 hektarů, nemají majitelé malých lesů a drobných hospodářství šanci, aby si na svých pozemcích sami honitbu vytvořili a provozovali ji. Jiná je situace tehdy, pokud se podaří honitbu výhodně pronajmout, což se stává v některých atraktivních lokalitách. Zákon o myslivosti počítá s úhradou škod, které zvěř působí na lesních pozemcích i na

¹² *Wikipedie otevřená encyklopedie-pytláctví*. [cit. 16.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Pytl%C3%A1ctv%C3%AD>>

zemědělských kulturách. "To není nikde na světě, jsme výjimka," tvrdí tajemník Českomoravské myslivecké jednoty Jaroslav Kostečka a odhaduje, že uživatelé honiteb ročně v ČR za škody zaplatí asi devět milionů korun. Podle mysliveckého zákona vytvoří majitelé pozemků v honitbě honební společenstvo, které pak honitbu pronajme mysliveckému sdružení. Kostečka proto tvrdí, že je jen na členech tohoto honebního sdružení, aby rozhodli, kdo a jak bude v dané honitbě hospodařit. Pokud se způsobem hospodaření nejsou spokojeni, mohou smlouvu o pronájmu ukončit.¹³

5.1 Právní předpisy, dle kterých se postupuje

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti (§ 52 až 55)

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře

Občanský soudní řád č. 99/1963 Sb.

Občanský zákoník č. 40/1964 Sb.

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

Trestní řád č. 141/1961 Sb.

Související předpisy

Zákon České národní rady č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

5.2 Postup při uplatnění nároku náhrady škody

Nárok na náhradu škody způsobené zvěří musí poškozený u uživatele honitby uplatnit v termínech daných zákonem. Pokud tak neučiní, nárok na náhradu škody způsobené zvěří zaniká. Požadavek na náhradu škod na zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech se musí uplatnit do 20 dnů ode dne, kdy vznikly. Škody na lesních pozemcích a na lesních porostech vzniklých v období od 1. července předcházejícího roku do 30. června běžného roku se musí uplatnit do 20 dnů od uplynutí uvedeného období. Současně s uplatněním nároku na náhradu škody způsobené zvěří musí poškozený vyčíslit výši škody. Na polních plodinách a zemědělských porostech, u nichž lze vyčíslit škodu teprve v době

¹³ *Lesnicko dřevařský server-Silvarium-Monitoring tisku-Zprávy z oboru myslivost-Náhrady za škody způsobené zvěří (Zemědělec)*. [cit. 16.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.silvarium.cz/content/view/12293/26/>

sklizně, to musí být do 15 dnů po ní. Jak uvedl Vorlíček, poškozený a uživatel honitby se mají o náhradě škody způsobené zvěří dohodnout. Pokud uživatel honitby neuhradí škodu do 60 dnů ode dne, kdy poškozený uplatnil svůj nárok a vyčíslil výši škody, nebo ve stejné lhůtě neuzavře s poškozeným písemnou dohodu o náhradě této škody, může poškozený ve lhůtě tří měsíců uplatnit svůj nárok na náhradu škody u soudu.¹⁴

Co se nehradí

Podle zmíněného zákona o myslivosti se v zemědělství nehradí škody vzniklé na nehonebních pozemcích, na vinné révě neošetřené proti škodám působeným zvěří, neoplocených květinových školkách nebo ovocných a zelinářských zahradách, stromořadích a stromech jednotlivě rostoucích, vysokocenných plodinách, zemědělských plodinách nesklizených v agrotechnických lhůtách, na zemědělských plodinách uskladněných na honebních pozemcích. V lesním hospodářství se nenahrazují škody na lesních porostech chráněných oplocením proti škodám působeným zvěří, na jedincích poškozených jen na postranních výhonech, v lesních kulturách, v nichž došlo okusem, vytloukáním nebo vyrýváním stromků ke každoročnímu poškození méně než jednoho procenta jedinců, a to po celou dobu do zajištění lesního porostu, přičemž poškození jedinci musí být rovnoměrně rozmístěni po ploše.

Myslivci také nenahrazují škody způsobené zvěří, jejíž početní stavy nemohou být lovem snižovány. Tyto škody hradí stát.

Při uplatnění nároku náhrady škody je vhodné se předem seznámit se zákonem o myslivosti, zejména s ustanovením § 52 až 56. U případného soudního sporu je vhodné využít služeb advokáta. Co se týče určení škody je vhodné využít služeb soudního znalce (seznamy soudních znalců jsou k dispozici u okresních a krajských soudů, nebo také na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR).

Nárok na náhradu škody může uplatnit fyzická nebo právnická osoba, která utrpěla škodu na pozemcích, plodinách a porostech uvedených níže.

Škoda způsobená zvěří na:

- zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech,
- na lesních pozemcích a na lesních porostech.

¹⁴ *Lesnicko dřevařský server-Silvarium-Monitoring tisku-Zprávy z oboru myslivost-Náhrady za škody způsobené zvěří (Zemědělec)*. [cit. 16.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.silvarium.cz/content/view/12293/26/>

Uplatnění nároku na náhradu škody

Nárok na náhradu škody způsobené zvěří musí poškozený u uživatele honitby uplatnit:

- u škody na zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech do 20 dnů ode dne, kdy škoda vznikla,
- u škod na lesních pozemcích a na lesních porostech vzniklých v období od 1. července předcházejícího roku do 30. června běžného roku do 20 dnů od uplynutí uvedeného období.

Současně s uplatněním nároku na náhradu škody způsobené zvěří vyčíslí poškozený výši škody. Na polních plodinách a zemědělských porostech, u nichž lze vyčíslit škodu teprve v době sklizně, ji poškozený vyčíslí do 15 dnů po provedené sklizni.

Nejprve je nutné uplatnit svůj nárok na náhradu škody u uživatele honitby. Doporučuje se písemně s potvrzením přijetí, např. poštou doporučeně do vlastních rukou. Druhá možnost je pak podání žaloby.

Podklady nutné při jednání s majitelem honitby

- doklad o tom, že škoda byla způsobena zvěří, jakou zvěří,
- vyčíslení škody,
- kdy ke škodě došlo (nejlépe znalecký posudek),
- kdo je poškozený (tj. doklad o vlastnictví pozemku nebo plodiny či porostu),
- doklady o totožnosti poškozeného (občanský průkaz, atd.).

Podklady nutné při podání žaloby

- doklad o tom, že škoda byla způsobena zvěří, jakou zvěří,
- vyčíslení škody,
- kdy ke škodě došlo (nejlépe znalecký posudek),
- kdo je poškozený (tj. doklad o vlastnictví pozemku nebo plodiny či porostu),
- doklady o totožnosti poškozeného,
- identifikační údaje žalovaného,
- kdy a u koho byl uplatněn nárok na náhradu škody,
- že nedošlo k dohodě,

- případně další doklady, o které advokát požádá pro účely sepsání žaloby nebo které si vyžádá soud.

Pro uplatnění nároku na náhradu škody nejsou stanoveny žádné předepsané formuláře. Správní poplatky nejsou stanoveny. Soudní poplatky jsou stanoveny zákonem o soudních poplatcích.

Výpočty náhrad škod zvěří a hlodavci¹⁵

Škoda ze snížení přírůstu lesního porostu v důsledku okusu zvěří nebo hospodářskými zvířaty se vypočte podle vzorce (vyhláška Mze 55/1999 Sb.):

$$S_{7.2} = Z \times K_2 \times N_p / N,$$

S_{7.2} = roční škoda ze snížení přírůstu lesního porostu v důsledku okusu zvěří nebo hospodářskými zvířaty.

Z = hodnota ročního přírůstu podle skupin dřevin uvedená v příloze č. 6,

K₂ = koeficient vyjadřující míru poškození podle stupňů poškození, jehož hodnota se určí podle přílohy č. 8.

N_p = počet poškozených sazenic, maximálně však 1,3 násobek minimálního počtu.

N = skutečný počet jedinců, maximálně do výše 1,3 násobku minimálního počtu.

Škoda ze snížení přírůstu lesního porostu v důsledku okusu zvěří nebo hospodářskými zvířaty se vypočte podle (zjednodušený výpočet):¹⁶

$$S_{7.2} = Th_{x/y} \times N_p$$

S_{7.2} = roční škoda ze snížení přírůstu lesního porostu v důsledku okusu zvěří nebo hospodářskými zvířaty.

Th_{x/y} = tabulková hodnota výše škody z okusu 1 sazenice pro určitý cílový hospodářský soubor a určité zakmenění (Kubů, 2002)

N_p = maximální uplatněný počet poškozených sazenic na ploše 1 ar; N_p je skutečným počtem poškozených sazenic, je-li nižší než tabulkové N_p max (Kubů, 2002)

¹⁵Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích. Sbírka zákonů České republiky, ročník 1999, částka 22.

¹⁶ KUBŮ, M. *Příručka pro výpočet škod zvěří na jednotlivých sazenicích, stromcích z náletu a stromech*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce 2002.

Škoda ze zničení lesního porostu se jednorázově vypočte podle vzorce (vyhláška):

$$S_6 = Hlpa - Aa = (Thlpx \times B \times PP) - Aa$$

S₆ = škoda ze zničení lesního porostu; **Hlpa** = hodnota lesního porostu před zničením

Thlpx = tabulková hodnota 1 m² lesního porostu dané dřeviny v daném věku z tabulky č.1 přílohy č.1

B = zakmenění (hustota)

PP = poškozená plocha v m²; **Aa** = hodnota mýtní výtěže (výnos z prodeje – náklady)

Zjednodušený postup (pro zničení sazenic):

$$S_6 = Thx/y \times Np$$

Thx/y = tabulková hodnota výše škody ze zničení 1 sazenice SM pro určitý cílový hospodářský soubor a určité zakmenění (Kubů, 2002)

Np = maximální uplatněný počet zničených sazenic na ploše 1 ar, Np je skutečným počtem poškozených sazenic, je-li nižší než tabulkové Np max (Kubů, 2002).

Před výpočtem dle vzorce nutné určit redukované plochy a z nich zakmenění.

Škoda ze snížení kvality lesního porostu způsobená mechanickým poškozením loupáním a ohryzem zvěří se vypočte podle vzorce:

$$S_{9.1} = Hlpu \times K3 \times 1/1,02^n \times Np/N$$

S_{9.1} = škoda ze snížení kvality lesního porostu způsobená mechanickým poškozením loupáním a ohryzem zvěří nebo přibližováním dříví apod.

Hlpu = hodnota lesního porostu ve věku u zjištěná podle přílohy č. 1 redukovaná předpokládaným zakmeněním ve věku **u**, **K3** = koeficient uvedený v příloze č. 9; **n** = obmýtí u mínus věk porostu **a** v době vzniku škody, **Np** = počet poškozených stromů, **N** = počet stromů celkem.

Zjednodušený postup:

$$S_{9.1} = Thx/y/z \times Np \times KOV \times KOZ$$

Thx/y/z = tabulková hodnota výše škody ze snížení kvality 1 stromu v době vzniku poškození kůry x, při obmýtí y a absolutní výškové bonitě z,

KOV = opravný koeficient pro věk x let; **KOZ** = opravný koeficient pro dané zakmenění

Příklad č. 1¹⁷

Zadání

Ve smrkovém porostu (smrkové kultuře), založeném umělou obnovou v hospodářském souboru 57, ve věku 3 let došlo na výměře 6 arů k poškození kultury okusem terminálu u 270 ks sazenic.

Poznámka: Celá plocha, na které vznikla škoda okusem, je zároveň i zkusnou plochou pro zjištění poměru nepoškozených a poškozených sazenic.

Popis postupu při výpočtu

- 1) Právním východiskem je vyhláška MZe č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích (§ 9 odst. 4)

$$\text{Škoda } S_{7,2} = Z \cdot K_2 \cdot N_p/N$$

kde $S_{7,2}$ = roční škoda ze snížení přírůstu lesního porostu v důsledku okusu zvěří nebo hospodářskými zvířaty

Z = hodnota ročního přírůstu podle skupin dřevin

K_2 = koeficient vyjadřující míru poškození podle stupňů poškození

N_p = počet poškozených sazenic, maximálně však 1,3 násobek minimálního počtu (vyhláška MZe č. 82/1996 Sb.)

N = skutečný počet jedinců, maximálně do výše 1,3 násobku minimálního počtu (vyhláška MZe č. 82/1996 Sb.)

- 2) Podle tabulky č. 1 se zjistí hodnota ročního přírůstu Z podle skupin dřevin, tj. v našem případě pro skupinu dřevin smrk činí hodnota $0,6146 \text{ Kč/m}^2$ ($6\,146 \text{ Kč/ha}$)
- 3) Podle tabulky č. 2 určíme koeficient K_2 vyjadřující míru poškození podle stupňů poškození okusem zvěří. Zde se jedná o okus terminálu, a proto bez ohledu na

¹⁷ Škody zvěří-příklady. [cit. 18.2.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.profimysl.cz/web/archiv/2005/ochranatabulka.doc>.

existenci či neexistenci bočního okusu, lze poškození hodnotit jako střední stupeň poškození.

Poznámka: V § 54 odst. 2 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, se uvádí, že se nehradí škody na jedincích poškozených jen na postranních výhonech, tzn. slabý stupeň poškození.

- 4) Posoudíme počet zjištěných poškozených sazenic **N_p** (270 ks, viz zadání), který může být maximálně 1,3 násobkem normativního počtu sazenic **N**, aby výpočet nebyl ze strany poškozovatele napadnutelný. Tato situace přichází v úvahu při hustém sponu či u přirozené obnovy.

Poznámka: Maximálně by na dané ploše mohlo být poškozeno 273 sazenic smrku, takže podmínka je splněna.

- 5) Podle tabulky č. 3 určíme minimální hektarové počty prostokořenného sadebního materiálu v tisících kusů, tj. v hospodářském souboru 57 pro smrk činí normativní počet sazenic **N** 3,5 tis. ks/ha, a tento počet vztáhneme k poškozené výměře

- 6) Při výpočtu musíme dbát na dodržení stejných měrných jednotek.

Vlastní výpočet

- a) Výpočet normativního počtu sazenic **N** vztažený na výměru 0,06 ha

$$N = 3500 \text{ ks/ha} \cdot 0,06 \text{ ha} = 210 \text{ ks}$$

- b) Stanovení výše škody **S_{7.2}**

$$\begin{aligned} S_{7.2} &= Z \cdot K_2 \cdot N_p/N = 0,6146 \text{ Kč/m}^2 \cdot \text{zakmenění } 1,0 \cdot 270/210 \cdot \text{plocha } 600 \text{ m}^2 = \\ &= 0,6146 \cdot 1,0 \cdot 1,2857 \cdot 600 = 474,11 \text{ Kč} = \underline{\underline{474 \text{ Kč}}} \end{aligned}$$

Tabulky potřebné pro výpočet

Tabulka 1: Cena ročního přírůstu **Z** podle skupin dřevin v Kč/m² pro průměrný bonitní stupeň

Skupina dřevin	Kč/m ² pro průměrný bonitní stupeň
SMRK	0,6146
JEDLE	0,7077
BOROVICE	0,2544
MODŘÍN	0,4682
DOUGLASKA	0,5990
BUK	0,6144
DUB	0,5156
JASAN	0,3766
OLŠE	0,1610
OSIKA	0,0797
AKÁT	0,0444
TOPOL	0,3119
BRÍZA	0,0933

Tabulka 2: Stanovení koeficientu **K₂** vyjadřujícího míru poškození podle stupňů poškození

Stupeň poškození	Poškození Terminálního výhonu	boční okus celkový v %	boční okus dvou vrchních přeslenů v %	K ₂
1 – slabé	není poškozen	více než 60	-	0,60
2 – střední	je poškozen	max. 30	max. 60	1,00
3 – silné	je poškozen	více než 30	více než 60	1,10
4 - velmi silné	je poškozen	více než 90	-	1,20

Poznámka: Kriterium „boční okus dvou vrchních přeslenů" se použije jako další kritérium pouze u sazenic starších než 3 roky (nevztahuje se na odrostky).

Tabulka 3: Minimální hektarové počty prostokořenného sadebního materiálu v tis. ks (příloha č. 8 k vyhlášce č. 82/1996 Sb., o genetické klasifikaci, obnově lesa, zalesňování a o evidenci při nakládání se semeny a sazenicemi lesních dřevin)

Dřevina	Stanoviště (hospodářské soubory)	Hlavní dřevina (sazenice)	Přimíšená dřevina (sazenice)	Přimíšená dřevina (polood- rostky)
Smrk ztepilý	Horské polohy všechny stanoviště : HS 71, 73, 75, 79, (02, 03)	3		
	Stanoviště neovlivněná vodou vyšší, střední a nižší polohy: HS 51, 53, 55, 41, 43 a (13, 25, 31, 35)	4	3,5	
	Stanoviště ovlivněná vodou vyšší, střední a nižší polohy: HS 39, 57, 59, 27, 29	3,5	3	
Jedle bělokorá		5	3	1
Jedle obrovská		2	2	1
Douglaska Tisolistá		3	3	1
Borovice lesní	Nižší polohy, exponovaná kyselá živná stanoviště: HS 13,21,23,25,31,35	9	8	
	Střední a vyšší polohy převážně kyselá (část. i exponovaná) a živná stanoviště: HS 43,53 (41,45,51,55) a všechna stanoviště ovlivněná vodou: HS 27,29, 57,(01)	8	7	
Borovice černá a exoty borovice		7	5	

Borovice vejmutovka		5	5	
Borovice kleč		2,5		
Modřín evropský		3		
Dub zimní a letní	Lužní a živná stanoviště: HS 19,25,35,45	10	5	2
	Ostatní stanoviště (kyselá, exponovaná, oblejená, podmáčená): HS 13,21,23,27,31, 39, 43,(01)	8	4	2
Buk lesní	Živná stanoviště v nižších, středních a vyšších polohách: HS 25,27,35,45,55	9	5	1,5
	Ostatní stanoviště (kyselá, exponovaná, oglejená, horská): HS 21,23,31,41,43,51, 53,71,75, (57),01	8	4	1
Lípa, javor, jasan, dub červený		6	4	1
Osika, olše		4	3	1
Bříza a jeřáb		6	3	1

Příklad č. 2

Zadání

V lesním porostu v dobrém zdravotním stavu (bez hnilob a jiného poškození) o následujících charakteristikách uvedených v lesním hospodářském plánu/osnově

zastoupení dřevin: SM 100 %

věk porostu: a = 35 let

bonitní stupeň: AVB 24

zakmenění: 0,9

obmýtí: u = 110 let

bylo na ploše 1 hektaru (10 000 m²) zjištěno poškození loupáním vysokou zvěří u 100 stromů (N_p = 100). Poškození splňuje podmínky pro uplatnění nároku na náhradu škody, tzn. že souvislá plocha poškozeného kmene u jednotlivých stromů je větší než 25 cm², nebo poškození přesahuje 10 % obvodu poškozeného kmene.

Popis postupu při výpočtu

- 1) Právním východiskem je vyhláška MZe č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích (§ 11)

$$\text{Škoda } S_{9,1} = Hlp_u \cdot K_3 \cdot 1/1,02^n \cdot N_p/N$$

kde $S_{9,1}$ = škoda ze snížení kvality lesního porostu způsobená mechanickým poškozením loupáním a ohryzem zvěří nebo přibližováním dříví apod.

Hlp_u = hodnota lesního porostu ve věku **u** zjištěná podle tabulky 4 a redukováná předpokládaným zakmeněním ve věku **u**

K_3 = koeficient uvedený v tabulce 6

n = obmýtí **u** minus věk porostu **a** v době vzniku škody

N_p = počet poškozených stromů

N = počet stromů celkem

- 2) Hodnota lesního porostu ve stanoveném obmýtí **Hlp_u** se vypočte tak, že se nejdříve pomocí polynomu uvedeného v tabulce č. 5 vypočte tabulková hodnota lesního porostu $Thlp_a$ ($Thlp_u$) pro skupinu dřevin smrk příslušného věku a bonitního stupně pro plné zakmenění, tj. pro zakmenění 1.

Poznámka:

- a) *Obmýtí \underline{u} = 110 let je v daném případě věkem \underline{a} , který se dosazuje do polynomu.*
- b) *Tabulka č. 4 obsahuje pro smrk podle bonit koeficienty P_0 až P_3 pro dosazení do polynomu. Pro ostatní skupiny dřevin jsou koeficienty uvedeny ve vyhlášce MZe č. 55/ 1999 Sb.*
- c) *V případě, že máme k dispozici popis porostu, kde je bonita vyjádřená tzv. absolutní výškovou bonitou (AVB), tak se pro smrk použije převodní tabulky č. 6 mezi absolutními*

výškovými bonitami a relativními bonitami, abychom mohli určit příslušné koeficienty v tabulce č. 5. V našem případě pro smrk AVB 24 odpovídá relativní bonitě 4. Převodní tabulky bonit pro ostatní skupiny dřevin jsou uvedeny ve vyhlášce MZe č. 55/1999 Sb.

d) Maximální obmýtí je pro smrk a borovici stanoveno na 120 let, pro buk 140 let a pro dub 160 let (max. obmýtí pro ostatní skupiny dřevin je uvedeno ve vyhlášce MZe č. 55/1999 Sb.)

e) Podle současného zdravotního stavu porostu (hniloba, korunové zlomy) lze zohlednit případnou srážkou (viz příloha č. 2 k vyhl. č. 55/1999 Sb.) kvalitu porostu a s určitou mírou nejistoty tak i odhadnout budoucí stav porostu ve stanoveném obmýtí. V našem případě nebyla žádná srážka uplatněna.

3) Podle tabulky č. 6 určíme koeficient K_3 ovlivňující výši škody podle okamžiku, kdy škoda loupáním vznikla, což je rozhodující pro skutečnost, jak dlouho (jak vysoko) se hniloba bude šířit od okamžiku poškození (od okamžiku vzniku houbových chorob do kmene v místě poškození kambia stromu).

4) Výraz $1/1,02^n$, kde n je rozdíl věku u-a, představuje diskontovatel, jež převádí budoucí hodnotu na současnou hodnotu. To znamená, že budoucí škoda v obmýtí (ušlý zisk) vzniklá tím, že vlastník lesa bude mít v důsledku hniloby kmene zhoršenou sortimentaci dříví, a tedy i zhoršený výnos (místo kulatiny bude mít v oddenkové části kmene palivo), se musí pomocí finanční aritmetiky přepočítat na dnešní peněžní hodnotu. Pozn.: Takto vypočtená současná hodnota budoucí škody (ušlý zisk) bude tím menší, čím bude delší časové období od vzniku škody po obmýtí. Pokud tedy bude lesní porost poškozen v mladším věku, bude vypočtená škoda při všech ostatních shodných početních veličinách menší, než poškození vzniklé v pozdějším věku porostu.

5) Pro účely vyjádření intenzity poškození lesního porostu loupáním je třeba určit skutečný počet stromů N v porostu či na vymezené poškozené ploše, a sice odvozením z růstových tabulek či konkrétním zjištěním v porostu.

Poznámka:

a) Skutečný počet stromů N lze odvodit z růstových tabulek [Černý, M. - Pařez, J.-Malík, Z.: Růstové a taxační tabulky hlavních dřevin ČR (smrk, borovice, buk, dub), IFER Jílové u Prahy, 1996]. V našem případě skutečný počet stromů pro sdružený (hlavní a podružný) porost činí celkem 2 935 stromů. Po úpravě zakmeněním činí $N = 2642$ stromů.

b) Při opakovaném loupání ve stejném porostu by se následující rok měly započítávat pouze zbylé nepoškozené stromy v porostu ve vztahu k nově poškozeným stromům, neboť by jinak opětovným započítáním již dříve poškozených stromů došlo k znevýhodnění vlastníka (vyhláška říká, že N je počet stromů celkem, nespecifikuje již, zda-li poškozených či nepoškozených).

6) Venkovním šetřením se zjistí počet poškozených stromů N_p . V našem případě činí $N_p=100$ stromů.

Poznámka: Současný právní stav uznává pouze jedenkrát poškození loupáním na tomtéž stromě. Pokud je tedy již dříve poškozený strom loupáním opět poškozen, nelze na stejném stromě příští rok opět nárokovat škodu loupáním. Musí se počítat jen s poškozením za právě uplynulé sledované období.

Vlastní výpočet

a) Výpočet tabulkové hodnoty lesního porostu $Thlp_a$ na 4 desetinná místa pro smrk v obmýtí $u = 110$ let (vyjádřeno modifikovaným symbolem $Thlp_u$):

$$\begin{aligned} Thlp_u &= P_0 + P_1 \cdot a + P_2 \cdot a^2 + P_3 \cdot a^3 = \\ &= 13,1566400 + 0,2197686 \cdot 110 + 0,0038239 \cdot 110^2 - 0,0000184 \cdot 110^3 = \\ &= 59,109976 \text{ Kč/m}^2 = 59,1100 \text{ Kč/m}^2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} Hlp_u &= Thlp_u \cdot \text{předpokládané zakmenění v obmýtí} \cdot \text{srážky/přirážka} = \\ &= 59,1100 \cdot 0,9 = 53,1990 \text{ Kč/m}^2 \end{aligned}$$

b) Stanovení výše škody $S_{9,1}$

$$\begin{aligned} S_{9,1} &= Hlp_u \cdot K_3 \cdot 1/1,02^n \cdot N_p/N \cdot \text{plocha} = \\ &= 53,1990 \cdot 0,65 \cdot 1/1,02^{110-35} \cdot 100/2642 \cdot \text{plocha } 10\,000 \text{ m}^2 = \\ &= 53,1990 \cdot 0,65 \cdot 0,2265 \cdot 0,0379 \cdot 10\,000 = 2\,968,4124 \text{ Kč} = \underline{\underline{2\,968 \text{ Kč}}} \end{aligned}$$

Tabulky potřebné pro výpočet

Tabulka 4: Tabulkové hodnoty lesního porostu $Thlp_a$ při zakmenění 1,0 podle skupin lesních dřevin, bonitních stupňů (RB) a věku porostu v Kč/m^2

Tabulková hodnota lesního porostu **Thlp_a** podle skupin lesních dřevin pro věk od 6 let včetně až do maximálního obmýetí se zjistí pomocí vzorce :

$$\text{Thlp}_a = P_0 + P_1 \cdot a + P_2 \cdot a^2 + P_3 \cdot a^3$$

Kde

Thlp_a - tabulková hodnota lesního porostu ve věku a vypočtená na 4 desetinná místa

a - věk porostu

P₀ - P₃ - koeficienty polynomu dle skupin lesních dřevin a bonitních stupňů

Tabulka č. 4: Skupina dřevin : SMRK

Bonitní stupeň	Koeficienty			
	P ₀	P ₁	P ₂	P ₃
1	15.1859900	0.2292713	0.0086036	-0.0000434
2	14.5895700	0.2228879	0.0068016	-0.0000330
3	14.0127100	0.2298994	0.0051201	-0.0000244
4	13.1566400	0.2197686	0.0038239	-0.0000184
5	12.5804200	0.2091382	0.0024434	-0.0000115
6	12.8607000	0.1104994	0.0034889	-0.0000179
7	12.7313200	0.0723704	0.0029070	-0.0000147
8	12.7861800	0.0793959	0.0017100	-0.0000086
9	12.6888900	0.0747990	0.0009798	-0.0000054

Tabulka 5: Převodní tabulka bonitních stupňů pro SMRK (z relativní bonity - RB, uplatňované v lesních hospodářských plánech do roku 1990 včetně, do absolutní výškové bonity - AVB, používané v LHP/LHO od roku 1991)

AVB	RB ve věku dřeviny v letech						
	do 20	21 - 40	41 - 60	61 – 80	81 - 100	101 - 120	nad 120
14	8	8	9	9	9	9	9
16	7	7	7	8	9	9	9
18	6	6	7	7	8	9	9
20	6	6	6	6	7	8	9
22	5	5	5	5	6	7	8
24	4	4	4	5	5	6	7
26	3	3	3	4	4	5	5
28	2	2	3	3	3	4	4
30	1	1	2	2	2	3	3
32	1	1	1	1	1	2	2
34	1	1	1	1	1	1	1
36	1	1	1	1	1	1	1
38	1	1	1	1	1	1	1

Tabulka 6: Koeficient K_3 pro výpočet škody ze snížení kvality lesního porostu způsobené mechanickým poškozením stromů loupáním a ohryzem zvěří nebo přibližováním dříví apod.

Nástup škody ve věku	Bonitní stupeň								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
do 29	0,58	0,65	0,70	0,70	0,75	0,80	0,80	0,80	0,80
30 – 39	0,55	0,60	0,65	0,65	0,70	0,75	0,75	0,75	0,75
40 – 49	0,53	0,58	0,63	0,63	0,67	0,73	0,73	0,73	0,73
50 – 59	0,50	0,55	0,60	0,60	0,65	0,70	0,70	0,70	0,70
60 – 69	0,47	0,52	0,57	0,57	0,62	0,65	0,65	0,65	0,65
70 – 79	0,44	0,49	0,54	0,54	0,58	0,60	0,60	0,60	0,60

80 – 89	0,40	0,45	0,50	0,50	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55
90 – 99	0,11	0,13	0,14	0,15	0,15	0,20	0,23	0,25	0,27
100 a více	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabulka platí pro skupinu dřevin smrk. Pro ostatní skupiny dřevin se koeficient K_3 stanoví přiměřeně (pozn.: důvodem je skutečnost, že v současné době nejsou k dispozici podklady i pro ostatní skupiny dřevin)

Volně žijící zvěř, která je přirozenou a významnou součástí přírody, má v naší zemi určitou kulturní a hospodářskou hodnotu. Vedle hospodářských přínosů z mysliveckého obhospodařování těchto druhů ovšem stojí škody, které zvěř působí v lesním hospodářství i v zemědělství. „Vzhledem k tomu, že zvěř v porostech polních plodin uspokojuje své potravní potřeby, je intenzita využívání zemědělských ploch ovlivněna zejména druhem pěstovaných plodin, a potravní nabídkou v lese. Pro výši škod, kterou působí, má význam i sněhová pokrývka, prostorová aktivita zvěře, nebo intenzita rušivých činností člověka, mezi které lze zahrnout polní a lesní práce, lov, turistiku nebo dokonce houbaření,“ řekl Ing. Jiří Kamler, Ph.D z Lesnické fakulty MZLU.

Zvěř využívá polní plodiny ke své obživě v průběhu celého roku. „V létě mohou tvořit například obilniny v období od mléčné zralosti 40 až 60 % krmné dávky. Zejména v zimním období je potravní nabídka na polích kvalitnější, než jsou přirozené potravní zdroje v lesním prostředí,“ informoval. Dodal, že polní plodiny nemají pro existenci velkých býložravců zásadní význam, ale pokud jsou stavy zvěře přiměřené, jsou zvířata schopna se uživit i v čistě lesním prostředí bez možnosti pastvy na polích.

Člověk svou činností krajinu do značné míry pozměnil. Změny v porostní skladbě dřevin vyvolaly ve svém důsledku ochuzení potravní nabídky pro zvěř. Ta si jako náhradní zdroj důležitých živin a minerálů našla různé lesní dřeviny. Myslivec by se měl zamyslet nad tím, zda nedokáže vhodnými opatřeními odklonit zájem jelení a dančí zvěře ohryzávat a jinak poškozovat stromy. Jedním z možných postupů je příkrmování zvěře (viz příloha č. 10). Příkrmovat zvěř v době strádání a nouze má v myslivosti dlouholetou tradici. Je doporučováno i ve starší myslivecké literatuře (Žalman 1949, Kostroň 1953, Javůrek 1955 a další). V souvislosti s problematikou škod na lesních porostech se velmi často poukazuje na

nebezpečí, že pokud je krmení prováděno nesprávně, může to mít za následek zvýšenou intenzitu okusu a ohryzu lesních dřevin (Vodňanský 1997). V současné době se však také objevují názory, které nutnost a prospěšnost zimního příkrmování zpochybňují (Komárek, Kočiš a kol 1991, Vodňanský 1996, Hromas 1997 a další).

Škody zvěří zjišťuje každý lesník na svém úseku průběžně a podklady zaznamenává do služebního deníku. Škoda na lesních porostech se vyčísľuje podle obecně závazných právních předpisů (v současné době vyhláška 55/1999 Sb.)

6. Hlavní příčiny vznikajících škod a efektivnost nápravných nástrojů

6.1 Srnčí, jelení, mufloní a ostatní zvěř

Příčiny vznikajících škod

Současné vysoké stavy zvěře spárkaté a také nevhodná skladba lesních porostů.

Způsobené škody spárkatou zvěří

Nadměrný okus, ohryz, loupání - vlivem vysokých stavů spárkaté zvěře (srnčí, jelení, mufloní a ostatní) a chybějící pestré potravní nabídky, následky - ztížená obnova lesa.

Cíl

Snížení stavu spárkaté zvěře, zamezení škod zvěří na přirozeně i uměle obnovovaných porostech, změna druhové skladby lesních porostů směrem k přirozené.

V přirozeném prostředí u nás, v některých částech Slovenska a do jisté míry i jinde ve vysokých horách ohrožuje srnčí zvěř tuhá zima i velké šelmy. V ostatních oblastech, kde žije srnčí převážně v kulturních lesích a oblastech intenzivního zemědělství, ohrožuje ji většinou jen člověk a pes, tu a tam liška či jiné drobnější šelmy a někteří dravci, v luzích záplavy apod.

Ochrana srnčí a ostatní zvěře před zimou souvisí hlavně se zimním příkrmováním, přesto však je dobře pamatovat i na vhodné úkryty před mrazy a zejména před mrazivými větry. V rozsáhlých listnatých porostech je dobře založit aspoň menší smrkové houštiny, které je možno později sestřihem upravit tak, že v nich zvěř nachází klid, teplo i závětří a místa bez

sněhu. Také v polích, kde stohy bývají mnohdy jedinou ochrannou srnčí i jiné zvěře, je dobře při zakládání remízků pamatovat na srnčí zvěř.

Tam, kde srnčí zvěř trpí pravidelnými nebo jen občasnými záplavami, tedy v lužních lesích, je nejdůležitější klid na vyvýšených místech, kde zvěř nachází útočiště. Při delších jarních a předjarních záplavách je však třeba na takových ostrůvcích, ležících nad hladinou záplavové vody, „hrůdech“, jak říkají na jižní Moravě, zvěř zásobit aspoň nejnütnější potravou, přitom ji ovšem co nejméně vyrušovat. Jde zpravidla jen o několik nejhorších dní, pokud voda neopadne.

Není-li dostatek vyvýšených útočišť před vysokou vodou, je třeba plánovitě zřizovat na vhodných místech nová útočiště. Zvláště tam, kde je také jelení zvěř, která bývá proti slabšímu srní dost výbojná, je třeba zajistit dostatek hrůdů. Při dnešním rozvoji mechanizace zemních prací mohou být taková opatření zřizována ve vlastní režii lesních závodů.

Srnčí zvěř, která se vrhá do proudu či na širokou hladinu záplavy, je možné zachraňovat loďkami a převážet na bezpečná místa. V létě, kdy jsou nejvíce ohrožena srnčata, lze sice vcelku snadno nařikající ohrožené srnče nalézt a vylovit pomocí loďky z vody. Nemá však smysl je daleko odvážet, protože zrušíme-li životodárné spojení s matkou, srnče je ztraceno. Při letních záplavách je zachování klidu nejzávažnější, aby zvěř, která stojí někde na suchu, nebyla nucena ustoupit zbytečně do vody. Zbytečný pohyb loďkou v blízkosti záchranných ostrůvků zvěř ruší a více škodí, než může přispět k záchraně. Proto je dobré hlídkovat s loďkou jen na volné hladině.

Z živočišných nepřátel srnčí zvěře je vlk a na místech, kde se dosud vyskytuje je huben jako nežádoucí druh jak z hlediska myslivosti, tak i zemědělské živočišné výroby. Rysa se snažíme udržet ve snesitelných mezích a v přirozeném prostředí ho právem považujeme za jednoho z činitelů přírodního výběru.

Vlci v ČR

První věrohodné údaje o návratu vlků do ČR máme až v roce 1994 z Beskyd. Od té doby jsou vlci v tomto západním koutu Karpat zaznamenáváni každoročně. Příklad vlků do Beskyd souvisel se zvětšováním vlčí populace na Slovensku (zde nebyli vlci, stejně jako ryši a medvědi, úplně vyhubeni nikdy). Předpokládá se, že tato migrace východ-západ souvisí s

vysídlováním venkova, přesunem hospodářských aktivit do měst, dočasnému zákazu lovu vlků na Slovensku, zlepšováním vztahu lidí k vlkům atd.

Příchod vlků do Beskyd byl nečekáný a nebyl tehdy zcela akceptován místním obyvatelstvem. Místní zemědělci nebyli na šelmy zvyklí a nechráněná zvířata se snadno stávala jejich kořistí. Situaci značně zkomplikovala média, která začala vyvolávat vlnu strachu a přisuzovat vlkům vlastnosti, které nemají. V té době navíc neexistoval zákon na úhradu škod na hospodářském zvířectvu způsobených velkými šelmami, proto se obzvláště dotčení cítili chovatelé ovcí.

Toho využili někteří myslivci, kteří se začali stavět do role místních hrdinů, chtěli "vzít spravedlnost do vlastních rukou" a začít vlky lovit. Zejména v roce 1996 Správa CHKO Beskydy dostávala zprávy o upytlačených vlčích (např. vystřílení celé smečky včetně šesti vlčat). Koncem roku 1997 a začátkem roku 1998 byl zaznamenaný počet pozorování vlků nejnižší, hovořilo se o tom, že vlci jsou znovu kompletně vybiti. Z té doby existují i pozorování krvavých vlčích stop. Přesto se v předjaří 1998 objevila zpráva o pozorování 1 – 2 vlků. V současnosti se na základě údajů z monitoringu vlčích hlídek a Správy CHKO Beskydy odhaduje, že se na území CHKO Beskydy a navazujícím území na Slovensku (CHKO Kysuce, Javorníky) pohybují 2 – 3 smečky vlků čítající dohromady 5 – 15 jedinců.

Otázka výskytu vlků v jiných částech ČR je problematičtější, vlci se od druhé poloviny 90. let ojediněle vyskytli v Rychlebských horách a Jeseníkách (např. nález upytlačeného vlka na Bruntálsku v červenci 2005). A jak bylo řečeno výše, od r. 1996 je jejich výskyt zaznamenáván na Šumavě.¹⁸

Rysové v ČR

V Beskydech je v poslední nález upytlačeného rysa datován do listopadu 2002 (podrobněji v článku Dany Bartošové v Ochráně přírody 3/2003) a zatím posledním případem v ČR byl nález mrtvé rysí mámy v červnu 2004, která po postřelení vykrvácela. Pitva ukázala, že několik týdnů před smrtí porodila tři rysátka, která opuštěná v lese musela uhynout hladu (podrobnosti vtiskové zprávě Správy NP a CHKO Šumava)). Alarmující jsou i výsledky sledování rysů pomocí vysílaček na Šumavě, kde už polovina zvířat se speciálním obojkem padla s určitostí nebo s největší pravděpodobností za obět' pytlákům. Všechny nálezy

¹⁸ *Vlk obecný-Vlci v ČR a Evropě.* [cit. 4.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.vlkobecny.estranky.cz/stranka/vlci-v-cr-a-v-evrope> >

*upytláčených rysů jsou přitom jen zlomky toho, jak velký počet zvířat musel padnout, aby se stavy rysů od roku 1998, kdy u nás vrcholily, snížily více než o 30 %.*¹⁹

Lišky jsou u nás drženy zkrátka většinou již v zájmu drobné zvěře. Jejich místní přemnožení je vcelku nezdravé a nesvědčí o dobré myslivecké práci. Z hlediska srnčí zvěře by úplně stačilo tlumit lišky lovem v době zimní. Tu a tam stržení dospělé, zpravidla slabší zvěře liškami, nemá valný význam. Stejně tak občasné usmrcení srnčí zvěře jinými šelmami nebo dravci. Černá zvěř, je-li v přiměřeném, zejména s ohledem na škody v zemědělství, ač lesnický je velmi prospěšná, není snad nikde srnčímu ve větší míře nebezpečná.

Toulaví psi jsou pro srnčí zvěř daleko nebezpečnější, a to stejně v osídlených krajích, jako psi ovčáctí nebo ze samot v horských polohách. Psi dovedou být svým soustavným a často těžko postižitelným působením zhoubou srnčí zvěře. Tam, kde zvěř ohrožují, je třeba důsledně postupovat, pokud lze vypátrat majitele.

Srnčí je velmi ohroženo i samotným člověkem, a to již od prvních chvil života. Mnohdy již vyrušení srny těsně po kladení bývá novorozenému srnčeti osudné. Často však lidé berou nalezené srnče do rukou a pouštějí je, ač nařikáním srnčete přivolaná srna úzkostně obíhá. Bohužel velmi často však lidé v domnění, že je opuštěno, nebo také prostě proto, že se jim roztomilé srnče líbí, je odnášejí domů k vychování. Tam zpravidla trpí podvýživou a dříve či později hyne. Dospělý srnec pak obvykle násilnou smrtí, když se stal zlým a okolí nebezpečným. Proti tomuto zlovyku je třeba bojovat všemi prostředky, od výchovy a přesvědčování, až po případné tresty. V době kladení mají být proto myslivci co nejčastěji v honitbě, ovšem tak, aby sami zvěř co nejméně rušili.

Také se poslední dobou často setkáváme s pytláctvím, mnohdy se střelnou zbraní, někdy speciálně upravenou, převážně malorážkou, což se v dobře chráněných honitbách obvykle brzy prozradí. Horší je řádění zkušených okařů, zejména takových, kteří nenechávají oka dlouho nastražena, ale líčí je na ochozech, třeba právě za poledne, pak jako nenápadní houbaři zvěř natlačují a případnou kořist i oka opět odnesou. Jiní řadí více v noci nebo časně zrána. Nebezpečné a zvěř trýznící okaření je třeba bezohledně potírat. Je třeba vytrvalé bdělosti a zejména časté a nenápadné přítomnosti v honitbě v každé denní či noční době.

¹⁹ Šelmy-Pytláctví. [cit. 4.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.selmy.cz/pytlactvi/>>

Proti ztrátám srnčat, zejména při kosení pícnin, nemáme dosud spolehlivějšího prostředku než vyhledávání malých srnčat dobře zapracovaným ohařem před sečením po předchozím vypořádání míst, kde stávají srny.

Také dopravou, umělými úpravami koryt vodních toků, oplocením různých objektů ostnatým drátem i nevhodnými typy lesních oplocenek je srnčí v kulturním prostředí ohrožováno. Záleží i na spolupráci myslivců, aby dopravní značky, upozorňující na nebezpečí střetnutí se zvěří, byly na všech místech, kde zvěř nejčastěji přechází; je to i v zájmu bezpečnosti motoristů. Přes upravené toky je možno místy přechody zvěří usnadnit, popř. nebezpečná místa oplotit. Používání ostnatého drátu ve výšce nebezpečné zvěří je v lese či v poli naprosto nemístné a protizákonné.

Konečně hrozí srnčí i jiné zvěří nebezpečí otravy chemickými přípravky používanými k potírání škodlivého hmyzu nebo houbových chorob zemědělských plodin. Nejnebezpečnější jsou prudce jedovaté prostředky působící na zažívací ústrojí, např. arzeničnan vápenatý. Kusy nalezené s podezřením, že byly otráveny, je třeba včas dodat nejbližšímu veterinárnímu středisku k odbornému vyšetření a posudku.

6.2 Černá zvěř

Černá zvěř působí škody převážně na zemědělských kulturách, částečně škodí lesnímu hospodářství, převážně však je mu prospěšná.

V zemědělství působí černá zvěř z veškeré naší zvěře nejzávažnější škody. Vážně poškozuje zejména louky a pastviny přerýváním drnu (viz příloha č. 5), pod nímž hledá hnízda myší, různá vývojová stadia hmyzu, cibulky, kořínky aj. Na pastvinách ryje hlavně pod zbytky trusu, kde se soustřeďuje hmyz a jeho larvy. Obvykle však poškozená louka nebo pastvina vypadá hůře, než odpovídá způsobené škodě. Vznikne-li poškození na podzim nebo v zimě, postačí louku nebo pastvinu uvláčet a v příští sezóně není škoda vůbec patrná. Horší je, dojde-li k rozsáhlejší škodám na jaře nebo v létě, neboť poškozená místa nezarostou a výnos sena se sníží. Zemědělec by si měl uvědomit, že černá na louce neryla pro nic za nic, že ho zbavila některých zvířecích škůdců a že jim zabránila v přemnožení.

Podstatnější škody působí černá zvěř v obilninách. Díky svému vynikajícímu čichu navštěvuje zasetá pole, kde v řádcích vybírá zaseté a klíčící zrno ovsa, pšenice a ječmene. Obdobně vybírá i zasetou kukuřici. Pokud navštíví černá pole jednou nebo dvakrát a nevyryje přitom hluboké dolíky, je způsobená škoda zanedbatelná.

Velmi ráda navštívuje černá zvěř ovesniště v době, kdy oves dozrává do mléčné zralosti. V té době zvěř zdrhává klasy, často po několika najednou, a zrna požírá. V některých krajinách bylo pozorováno, že nemůže-li snadno dosáhnout na klasy, nejprve oves zválí, aby se dostala snadněji ke klasům. Ráda navštívuje oves posekaný na řádcích.

Obdobně jako pole ovsa navštívuje černá zvěř i jiná pole, osetá obilovinami (viz příloha č. 4), přičemž dává přednost ječmenu. Velkou pozornost věnuje luskovinám a polím osázeným zelím a zeleninou.

Nepříjemné škody působí černá zvěř na bramborách, když po výsadbě navštíví pole a velmi pozorně vybere všechna „očka“ na řádku. Divočáci dávají přednost zejména žlutomasým odrudám brambor. Tato škoda je tím nepříjemnější, že se na ni přichází často v plném rozsahu teprve tehdy, když brambory vzejdou a kdy je na nové sázení již pozdě. Naštěstí plošné poškození bývá vzácné.

Častější škoda vzniká počátkem léta, kdy divočáci podrývají trsy brambor v době, kdy nasazují hlízy. Poškozené trsy ustávají růst a celkový výnos brambor se podstatně snižuje. Škodu je možno poněkud snížit prioráním trsů, které pokračují v růstu, ale jejich hlízy zůstanou značně menší. Na velkých lánech je škoda pochopitelně mnohem menší než na malých políčkách. Stejně jako brambořiště navštívují prasata ráda políčka s topinambury.

Když pole i les neposkytují jinou vhodnější potravu, poškozují černá zvěř i řepu okusem listů nebo i bulev. Tyto škody jsou však poměrně řídké.

Vysetou kukuřicí sbírají divočáci velmi rádi, a to jen zrno dosud nevyklíčené. Dokážou přitom způsobit někdy značnou škodu. Kukuřicí sbírají buď po řádku, nebo plošně. Kukuřičná pole navštívuje černá zvěř velmi ráda i v době zrání, kdy vylamuje celé rostliny, ohryzává palice a sešlapává stonky.

V poslední době začíná černá zvěř migrovat téměř pravidelně z horských poloh do kukuřičných oblastí. Často za kukuřicí putuje mnoho kilometrů. Tato sezónní migrace, obdobná migraci podzimní za žaludovým a bukvicovým žírem, začíná zhruba v době, kdy kukuřičné klasy jsou v mléčné zralosti. Černá zvěř se drží v porostech kukuřice až do sklizně. Výše škody závisí na tom, zda se kukuřice pěstuje na zrno nebo na siláž. V druhém případě jsou škody podstatně menší.

Je třeba však připomenout, že někdy jsou si škodami vinni sami zemědělci: stává se, že černá zvěř navštěvuje oseté pole, které dost hluboko rozryje. Obvykle se ukáže, že předchozí plodiny byly brambory, které nebyly dokonale sklizeny, a že divočáci vyrývají v zemi ponechané hlízy. Po bramborách by se tedy neměly sít ozimy, ale jařiny.

Také v lese působí černá zvěř škody, i když ne tak výrazné jako v zemědělství. V listnatých lesích vysbírají divočáci téměř všechny žaludy a bukvice, a to nejen spadlé ze stromů v letech s bohatou úrodou, ale i vyseté. Jdou vždy po řádku a vyberou téměř celou síji. V lesích, kde je jen poněkud větší stav černé, není možné očekávat přirozenou ani umělou obnovu dubu a buku, pokud se síje neohradí pevným plotem (viz příloha č. 9). TURČEK (1953) uvádí, že při žaludovém žíru se od září a října zvyšuje počet černé v plodících porostech až na trojnásobek.

Při hledání žíru vyryje černá mnohdy sazenice, jiné poláme, překouše nebo zašlape. Kde je v kulturách rozšířeno kapradí, zejména hasivka, tam divočáci rádi vyrývají jeho kořeny, někdy přes čtvrt metru hluboko a při tom mohou poškodit nebo i zničit mladé sazenice. Tam, kde prasata ryla tímto způsobem v mlazínách, najdeme často stromky podhrabané, napůl vyvrácené, s obnaženými kořeny nebo i vytržené. Na poškozených plochách je vše přeházené, jako by k tomu byla použita motyka a sekera.

Další škodu působí černá zvěř v lese na otěrkových stromech. Protože otěrkový strom neustále používá, odře mu postupně kůru buď pomístně, nebo kolem dokola, takže strom po čase začne chřadnout, až zaschne. Černá ho však navštěvuje dál a drbáním obnažené dřevo do hladka vyleští. Půda okolo stromu je rozšlapaná a v blízkosti chybí jakýkoli rostlinný kryt (viz příloha č. 6). Škody působené odumřením otěrkových stromů jsou však nepatrné.

Hodnotíme-li škodlivost černé zvěře pro zemědělství a lesní hospodářství, musíme bez výhrad přiznat, že zemědělství působí skutečně značné škody, kdežto v lese převažuje její užitečnost. Lesník má v černé zvěři nenahraditelného pomocníka proti nejrůznějším škůdcům, jehož přínos lze kladně zhodnotit zejména proto, že černá je přirozenou složkou biologického boje. Pro les není zanedbatelný ani podíl černé na přirozené obnově – nálet se velmi dobře uchycuje právě na místech přerytých divočáky. Také zemědělci, kteří vidí v divočácích jen škůdce zemědělských kultur, by měli zhodnotit kladné působení černé zvěře zvláště v době záplav hraboše polního, které se opakují každých 3 až 6 let a kterým padá za oběť velká část zemědělské produkce, rozhodně větší, než zničí divočáci (viz např. GRULICH 1975). Kromě hrabošů ničí černá zvěř ponravy, drátovce a jiné významné škůdce.

Je třeba mít na paměti, že v létě má černá zvěř v lese málo klidu, protože les je plný návštěvníků. Je to také lidský činitel, který ovlivňuje škody působené divočáky v zemědělství.

Škody páchané na zvěři - nepřátelé černé zvěře

V oblastech, kde dodnes žijí velké šelmy, jsou pro divočáky nebezpeční medvěd, vlk a rys.

Medvěd se může divočáka zmocnit jen náhodně, a to obvykle nemocného, omezeně pohyblivého nebo mladého kusu. Zdravý kus nedostihne. Z časopiseckých zpráv víme, že z takového setkání nemusí vyjít medvěd vždy vítězně. Zbraně divočáka ho dokážou notně pocuchat. Takové souboje jsou ovšem vzácné a málokdo byl jejich svědkem. Spíše průběh zápasu vyčetl ze zanechaných stop.

Vzácně napadá spíše menší kusy černé zvěře rys. Obvykle se k nim dostává náhodně při čekání na ochozu nebo jiném vyvýšeném místě nad ochozem zvěře. Když se mu nepodaří kořisti se zmocnit tím, že jí prokousne tepnu a zláme vaz, což je u vyspělejší černé zvěře dosti obtížné, kořist mu obvykle unikne. Tvzení, že divočák se rysa, který mu sedí na zádech, zbavuje tím, že vbíhá do nízkého hustého porostu, je zcela mylné.

Vážné nebezpečí představují pro divočáka vlci. Jednotlivý vlk se může zmocnit jen od tlupy odděleného slabšího kusu. Horší je to v zimě, kdy vlci loví ve smečce. Pak zaskočený kus, ať je jak chce silný, nemá naději, že se zachrání. Kořisti vlků se stávají buď kňouři – samotáři, nebo si vlci oddělí z tlupy černé některý kus, který pak uštvou.

Pochopitelně, že při tomto přírodním výběru, který je velmi přísný, se stávají kořisti šelem divočáci slabí, nemocní nebo fyzicky či psychicky málo zdatní. Takový přírodní výběr zaručuje, že se na další plemenitbě budou podílet jen kusy zdatné. Proto také tam, kde dosud žijí velké šelmy, jako např. v Karpatech, dosahují divočáci mimořádných rozměrů.

V českých krajích divočáky velké šelmy neohrožují. V honitbách se špatným dozorem mohou být černé zvěři velmi nebezpeční toulaví psi, zejména loví-li po vlčím způsobu ve dvojici. Takoví psi natropí škody zvláště na mladé zvěři, protože i statečná bachyně je proti několika útočníkům bezmocná. Proti jednotlivému psu však svou tlupu selat ubrání.

Občas se dokáže zmocnit malého, od tlupy zatoulaného selete i liška, která však vážné škody na černé zvěři nezpůsobí.

Největší nebezpečí představuje pro divočáky dlouhá a krutá zima. Nemůže-li zvěř ustoupit dosti rychle do teplejších nižších poloh, začne rychle hubnout. Na kost zmrzlá půda jí ztěžuje hledání potravy, které je pro ni v takové době velmi namáhavé. Zejména selata z opožděných vrhů nepřízeň počasí nepřečkají. Obvykle prochladnou a je možné je slyšet i kašlat.

Při vyvrhování byly po tuhých zimách zjištěny srůsty na pohrudnici, které prozradily, že kus úspěšně překonal bronchopneumonii. Za mrazivých zim byly nalezeny celé tlupy černé zvěře pohromadě zmrzlé.

Hladem oslabený organismus snadno podléhá různým chorobám. Proto tam, kde má černá zvěř v zimě nedostatek potravy, musí se přikrmovat, což je značně nákladné.

Skutečně vážné nebezpečí představují pro černou zvěř choroby.

Péče o výživu a prostředí

Přeměnou smíšených lesů na jehličnaté monokultury a ostatních ploch na kulturní step ztratila černá zvěř vhodné životní prostředí, avšak velmi dobře se přizpůsobila prostředí náhradnímu. Člověk ji nepřímou donutil, aby si potravu, které se jí v lese nedostává, opatřovala na polích, kde působí škody.

Chceme-li udržet divočáky v našich honitbách, musíme se postarat o zlepšení jejich životního prostředí jednak zvýšením úživnosti lesních honiteb, jednak budováním takových opatření, kterými ji v lese upoutáme a odvrátíme ji od častější návštěvy polí.

Zlepšování úživných lesních honiteb

V chovu černé zvěře je tento problém zvláště aktuální vzhledem k tomu, že černou zvěř je možno chovat pouze v rozsáhlých lesích, a proto je tam nutno vytvořit pro ni vhodné podmínky, hlavně dostatek potravy. Všude, kde černá zvěř nenalézá v lese dostatek atraktivní potravy, hledá ji na polích.

Základnu přirozeného žíru v lesích (a tím snižovat škody na polích) lze zlepšit:

1. výsadbou plodonosných dřevin v porostech, jednotlivě i ve skupinách, a to hlavně dubu, buku, ovocných pláňat a jírovce maďalu (kaštanu koňského). V době plodnosti stromů nachází černá zvěř v lese dostatek potravy od podzimu do konce jara. V takových případech zvěř na polích téměř neškodí;

2. založením pastevních políček v porostech dostatečně vzdálených od polí, na nich se pěstují hlavně okopaniny, směska, oves a jiné plodiny, které v době dozrávání jsou pro divočáky velmi přitažlivé.

Z okopanin jsou to brambory, topinambury, krmná řepa, mrkev, krmná kapusta, tuřín a brukev, které po vysázení na políčku je třeba řádně oplotit a zpřístupňovat je černé zvěři teprve v době dozrávání, kdy ji mohou skutečně sloužit za potravu.

Rozloha a rozmístění políček je závislé na stavu černé zvěře v honitbě, množství přirozených krmných (žírových) základen v lese a na rozsahu škod působených touto zvěří na polích. Ohrazená políčka zpřístupňujeme postupně, zejména v době, kdy černá začíná vycházet do polí.

Velmi důležité je, aby políčka byla umístěna v blízkosti hlavních ochozů, jimiž divočáci přecházejí ze svých kotlin k polím, neboť jejich účelem je nejen zvěři poskytnout potravu, ale také odvrátit její pozornost od zemědělských kultur.

I když se to zdá z hlediska práce neracionální, je výhodnější zřídit několik menších políček v blízkosti ohrožených kultur než jedno velké. Velikost políčka, která závisí pochopitelně především na možnostech jeho vhodného umístění v lese, má být čtvrt hektaru až jeden hektar.

Políčka pro zvěř se obvykle nesklízejí: k produkci krmiv, určených pro zimní příkrmování slouží jiné plochy.

Aby políčka pro zvěř skutečně mohla plnit i svůj druhý účel, tedy odvracet černou zvěř od zemědělských kultur, je třeba věnovat velkou pozornost výběru odrůd plodin. Musí to být druhy, které jsou ranější a pro zvěř chutnější než plodiny na polích. Jakmile začne zvěř více navštěvovat pole, je třeba políčka zvěři otevřít, postupně po jednotlivých parcelách.

I po tom, kdy plodiny na políčkách zvěř „sklidila“, je možné ji na čas na nich upoutat, a to tím, že se na plochu přerýtou zvěří rozhodí kukuřice a brambory a zahrnou se půdou.

Vzhledem k tomu, že černá zvěř hlavně v zimě vyhledává k žíru zelené rostliny, je nutno jí zpřístupňovat i porosty různé lesní buřeně, jako borůvčí, ostružiníky aj. Pokud jsou tyto rostliny pod vysokou vrstvou sněhu, je nutno na několika místech sníh odházet nebo

protáhnout sněhovým pluhem, aby zvěř na ně byla upozorněna. Mimo to pouštíme černou i na políčka s kapustou, popřípadě i vzrostlými ozimy.

V zimní době mají pro černou zvěř velký význam napajedla a nezamrzající kaliště.

Přikrmování černé zvěře

Důležitým chovatelským úkolem je zimní přikrmování černé zvěře, pro kterou jsou, pokud jde o přístup k žíru, v našich klimatických podmínkách nejhorší měsíce leden a únor. S přikrmováním je nutno začít v polovině listopadu na vybraných krmelištích (zásypišťích), které zakládáme na osluněných a suchých místech poblíž hustých mlazin, chráněných před větrem, v nichž jsou zimní stávaníště bachyní se selaty. Některé druhy krmiva je možné zaorat do hloubky 5 – 7 cm. Krmivo rozhazujeme na široko, aby i slabší kusy měly dostatek žíru. Tímto způsobem je možno přikrmovat v místech, kde je málo sněhu. Pokud napadne vysoká sněhová vrstva, je nutno buď sníh odhrnovat, nebo rozhazovat krmivo, které sněhem nevlhne, přímo na sníh.

Pro přikrmování černé zvěře se používá:

- a) krmivo jadrné: žaludy, bukvice, kaštiny, oves (lze předkládat i ve snopcích), kukuřice v celých palicích, zadina;
- b) krmivo dužnaté: drobné brambory, krmná řepa, cukrovka, krmná mrkev, krmná kapusta, tuřín, topinambury, popřípadě vadné ovoce všeho druhu;
- c) siláž nebo také krmné směsi pro lesní zvěř (viz příloha č. 10).

Jadrné a dužnaté krmivo se předkládá černé zvěři do mělkých dolíků hlubokých 20 cm, 2-3 m širokých a 10-15 m dlouhých. Před mrazem se krmivo chrání vrstvou zeminy nebo hrabanky. Někdy se krmivo dává do hromad o průměru asi 2 m a vysokých 1 m, popřípadě je možno je i mělce zaorat. Krmeliště se připravují již na podzim a oplotí se silným plotem, který pak podle potřeby odstraňujeme.

V místech s vysokou sněhovou příkrývkou je možno budovat i velké pultové přístřešky typu bažantích zásypů, avšak mnohem větších a vyšších. Tyto přístřešky stavíme v blízkosti houštin na závětrných místech, aby je sníh nezavál. Mnohdy tam menší tlupy a zejména samotáři i zalehávají.

Spotřebu krmiva plánujeme s ohledem na stav zvěře, která se v lese přes zimu zdržuje. Pro jeden dospělý kus je na den zapotřebí asi 0,6 kg krmiva jadrného a asi 1 kg krmiva dužnatého, pro mladé kusy počítáme asi 70% tohoto množství. Uvažujeme asi o 100 dnech během zimy, kdy je bezpodmínečně nutno zvěř přikrmovat. Aby přikrmování splnilo svůj účel, musí být v místech, kde přikrmujeme, naprostý klid a černá zvěř se v blízkosti krmelišť i políček nesmí lovit.

Z počátku chodí černá zvěř ke krmelišti jen občas, jednou za několik dnů, jakmile si zvykne a hlavně, když uhodí mrazy a napadne sníh, chodí ke krmelišti pravidelně denně.

Protože divočáci jsou ve volnosti zvěři noční, předkládá se jim krmivo pozdě odpoledne. Je samozřejmé, že černé zvěři můžeme předkládat též granulovaná krmiva, jakými se krmí domácí prasata.

Aby se snížily škody na zemědělských kulturách na minimum, je nutno udržet černou zvěř v lese i v letním období. K tomuto účelu zřizujeme letní krmeliště, kde předkládáme této zvěři atraktivní krmiva, jako oves, kukuřici, topinambury apod. Toto krmivo rozhazujeme na předem připravených plochách, nejlépe na políčkách, kde toto krmivo mělce zaořeme nebo zavláčíme. Mimo krmivo zde černá nachází spousty hmyzu a hlodavce. Také místa pro letní přikrmování musíme volit u hlavních ochozů černé zvěře.

Spočítáme-li náklady vynaložené na náhrady za škody působené černou zvěří na polích, zjistíme, že mnohdy můžeme nakoupit tolik krmiva, že ho tato zvěř ani nespotřebuje. V Ústavu ekologie Polské akademie věd zkoušeli automatická krmítka, která jednotlivé dávky samočinně v určitých intervalech vysypávala na zem. Černá zvěř si zvykla, že je pravidelně navštěvuje v celých tlupách. Pokud je u krmítka jedna tlupa, druhá vyčkává v ústraní a jakmile se první tlupa vzdálí, druhá ihned zaujme její místo. Pozorováním bylo zjištěno, že během noci se některá tlupa ke krmítku vrací a za jednu noc se u něho střídavě živí i 60 kusů.

Názory na padliny, popřípadě odpadky z jatek se různí. Někteří autoři doporučují masné odpady jako jednu ze složek přikrmování černé zvěře, jiní s tím souhlasí s výhradami (HABER 1966). I když černá jako všežravec vyhledává živočišnou potravu, není nutno jí předkládat masitou potravu, ať již v jakékoliv formě (padliny, vývrhy, odpadky z jatek apod.), neboť ze zkušenosti je známé, že zejména v zimní době se živočišnou potravou doslova přesyť. Například v zimním období 1969/70 docházelo ke značnému úhynu srnčí zvěře. Černá její padliny zpočátku velmi intenzivně konzumovala, avšak asi po měsíci přestala o

padlou zvěř jevit zájem, i když mnohdy hladověla. Padliny pak začala opět konzumovat před koncem zimy (březen 1970). Předkládání padlin černé zvěři proto i ve shodě s veterináři se nedoporučuje, i když se nepřihlíží k tomu, že černá si na tuto potravu zvykne a pak může působit škody na užitkové zvěři.

Ochrana proti škodám černou zvěří

Proti škodám působeným černou zvěří se bráníme použitím odpuzovadel méně často zábran. Odpuzovadla jsou přípravky nebo zařízení, která ve zvěři mají vyvolat pocit ohrožení nebo nebezpečí. Samozřejmě používané prostředky a přípravky nesmějí zvěř zraňovat a musí být pro ni neškodné.

Odpuzovadla se obvykle dělí na dvě větší skupiny. Jsou to:

1. zradidla optická, zvuková a dotyková,
2. odpuzovadla čichová a chuťová.

Je možné je mezi sebou kombinovat, aby se jejich účinek zvýšil.

Optická zradidla odpuzují zvěř pohybem, odrazem světla nebo v noci světlem. Obvykle se skládají z kousků látek, rozbitých zrcátek, staniolových fólií, plechovek aj., které jsou navázány na tlustší drát. Proti černé zvěři se optická zradidla zavěšují do výše 0,6 m. zradidla se napnou kolem plochy, kterou mají chránit, zejména ze strany od lesa. Účinnost zradidel závisí na větru, který jimi pohybuje. Často se optická zradidla kombinují se zradidly zvukovými.

Zvuková zradidla plaší černou zvěř různými zvuky, které se ozývají nepravidelně. Nejjednodušší jsou různé rolničky, zvuky plechovky nebo staniolové fólie, zavěšené na drátě, které se rozezní dotykem drátu nebo závanem větru. Složitější jsou různá klapadla, uváděná v činnost vrtulí, poháněnou větrem, nebo plašidla, vydávající v nepravidelných intervalech rány, napodobující střelbu. Mezi zvuková zradidla patří také zvukové nahrávky, které napodobují varovné hlasy vlastního druhu nebo nepřátel.

Na optická i zvuková zradidla si černá zvěř velmi snadno zvyká, a jsou proto proti ní málo účinná.

Dotyková zradidla jsou vlastně jednoduché překážky z drátů, na něž zvěř při své cestě na pole narazí a tím se odradí od další cesty. Složitější zradidla dokonce zabraňují ve vstupu na chráněnou plochu. Nejjednodušší, ale pro černou zvěř nejméně účinná jsou klopýtadla. Je to jeden nebo několik silných drátů, napjatých ve výši 0,3-0,5 m, na nichž jsou pro větší účinnost zavěšeny chřestící předměty a zraková zradidla.

Nejúčinnějším dotykovým zradidlem proti černé zvěři je elektrický ohradník nebo aspoň elektrický plot. Slouží ke krátkodobé ochraně ohrožených plodin, např. k ochraně vysetých obilovin, kukuřice nebo vysázených brambor, k ochraně obilí od mléčné zralosti až do sklizně, k ochraně zrajícího hrachu a některých zvlášť vyhledávaných odrůd brambor. Použití elektrického ohradníku je výhodné zejména proto, že ho lze snadno zbudovat a převážet a je trvanlivý. Dá se během vegetační doby několikrát přestavět a použít u těch plodin, které jsou nejvíce ohroženy.

Elektrický ohradník je založen na působení nárazového generátoru, v němž zdroj elektrické energie obstarává buď akumulátor 6 V/14 Ah nebo suchá baterie A V/60 Ah. Pohon větrem nebo vodní silou je méně obvyklý. Nárazový generátor dodává do sítě, skládající se z jednoho nebo několika drátů, krátké impulsy proudu. Drátem prochází jen jeden pól, druhý tvoří zem. Dotkne-li se jakékoli zvíře drátů, dostane ránu elektrickým proudem, která ho nemůže usmrtit, ale způsobí mu šok, který ho odradí od pronikání na ohrazenou plochu.

Drát nebo někdy osnova drátů se zavěšuje na dřevěné nebo kovové sloupky, vzdálené od sebe 5-8 m., rohové kůly je třeba vyztužit vzpěrami. Dráty jsou na sloupcích zavěšeny v izolátorech porcelánových, nebo umělohmotných. K ochraně proti černé zvěři se používá osnova drátů. Na jaře ji tvoří tři dráty ve výši 20, 40 a 60 cm, na podzim postačí dráty dva, a to ve výši 30 a 60 cm. Kdyby na jaře spodní drát v osnově chyběl, mohlo by se stát, že selata by ohradník podlezla, aniž by se drátu dotkla a bachyně, která by se snažila jít za nimi, by zcela určitě drát přetrhla, bez ohledu na elektrické napětí. Obvykle se pro ohradník používá hladký pozinkovaný drát o tloušťce 1,5 až 2,5 mm.

Elektrický ohradník však vyžaduje pečlivou obsluhu. Zejména je třeba dbát, aby se tráva nebo snítka keřů nedotýkala drátů, neboť by vznikl zkrat a baterie nebo akumulátor by se snadno vybily. Ohradník je proto třeba denně kontrolovat. Je-li již delší dobu v provozu, je možné ho přes den aspoň na několik hodin vypínat.

Nejnovější elektrický ohradník dosahující 6000 V se napojuje přímo na síť a je možné na něj napojit až 30 km drátu. Jeho výhodou je, že se pod ním nemusí sekát tráva a přesto nemá ztráty v napětí.

Všechny druhy ohradníků proti černé zvěři jsou jen zařízení pomocná, účinná jen ve spojení s jiným odpuzovadlem.

Používání čichových odpuzovadel (zavěťrovadel) proti černé zvěři je starého data, ale jejich účinnost je jen krátkodobá, neboť na pach si zvěř rychle zvyká. Proto je dobře různá zavěťrovadla střídat. K zavěťrování se používají různé páchnoucí látky. Do tekutých zavěťrovadel se namáčejí kousky látky, zavěšující se asi na 60 cm vysoké kůly, vzdálené od sebe asi 20 m, práškovitá zavěťrovadla se buď sypou přímo na zem, nebo se dávají do plechovek s děrovanými víčky. Čichová odpuzovadla mají účinnost nejvýše 6 neděl, pak se musí zvolit jiný druh zradidla nebo odpuzovadla.

K ochraně sítí nebo přirozeného zmlazení používáme proti černé zvěři ploty. Pochopitelně musí být s ohledem na velkou sílu zvěře masívnější. I když by pro černou zvěř stačila výška plotu 1,5 m, přihlížíme i k ostatním druhům zvěře v honitbě a stavíme je vyšší (proti srnci, daňci a mufloní zvěři 2m, proti jelení zvěři by neměly být nižší než 2,2 m). Je třeba pamatovat, že při očekávané úrodě žaludů nebo bukvic je třeba ploty postavit před opadem plodů, jinak se přirozeného zmlazení nedočkáme.

Dočasně se dá černá zvěř odradit od návštěvy zemědělských kultur odstřelem některého selete nebo lončáka. Tím se bachyně poleká, svá mláďata odvede a nechá pole nějakou dobu na pokoji.

Obtížný problém je správný odstřel, který má odradit černou, zejména v rozsáhlých lánech kukuřice. Proto se v blízkosti lesa zřizují v kukuřici průseky, na něž se dočasně umísťují pojízdné pozorovatelný. Tyto musí být z důvodů bezpečné střelby značně vysoké. Aby nevznikaly zbytečně, kukuřice sklizená na průsecích se ihned siláží a pásy se osejí lupinou. Při odstřelu je třeba postupovat velmi uvážlivě. Chybou je, odstřelí-li se vodící bachyně, což samo o sobě je v rozporu s mysliveckou etikou, ale také v rozporu se zákonem o myslivosti. Selata, ponechaná sama sobě a celkem dosud špatně se orientující po zdrojích potravy, navštěvují samozřejmě pole, kde je jim potrava nejsnadněji dostupná.

Nejdůležitějším opatřením proti škodám působeným černou zvěři je však udržovat přiměřený stav a důsledný redukční odstřel zvláště nejmladších ročníků. Dalším důležitým opatřením je

péče o výživu zvěře a vhodné zakládání zvěřních políček, jimiž se snažíme odvést pozornost zvěře od polí.

Také jedním z účinných prostředků, jímž je možné podstatně snížit škody na polích, popř. jim úplně zabránit, je letní příkrmování divočáků.

Nejjednodušší je přikrmovat divočáky v bezprostřední blízkosti jejich stávaníšť a co nejdále od hranic polí. Krmivo se jim rozhazuje do co největší šíře, aby zvěř musela každé jednotlivé sousto nebo zrno hledat a tak se co nejdéle zaměstnala.

Místo, kde se zvěři zakládá, má jí poskytovat dostatečný kryt, a tím pocit bezpečnosti. Důležité je, aby se zvěři zakládalo pravidelně denně, a to navečer, aby černou zvěř nepřipravovali o krmivo holubi, veverky, sojky i jezevec. Nejvhodnějším krmivem je kukuřice. Kde je možné, doporučuje se zřídít na krmivo pevné a zamykatelné zásobníky, aby odpadla obtížná doprava krmiva. Nezakládá-li se denně, ztrácí krmeliště přitažlivost.

Protože tento způsob letního příkrmování je náročný na čas, lze používat také jinou metodu. V podmínkách, které byly zmíněny, lze vyvrtat půdním vrtákem o průměru 10 cm asi 80 cm hluboké jámy, částečně vyplnit kukuřicí. Z počátku stačí naplnit jen několik málo jam, a ostatní přikrýt kameny. Teprve když zvěř začne kukuřici brát, je možné ji dát i do ostatních jam.

Při tomto způsobu příkrmování se kontrolují jámy přibližně každé tři dny. Dobýváním kukuřice z jámy se divočáci zaměstnají podstatně déle než v prvním případě.

Polští myslivci jsou autory „krmných linek“ pro černou zvěř. Používají k tomu lesní rozdělovací síť, protipožární pásy nebo měkké cesty v blízkosti stávaníšť zvěře, po nichž se nebude dopravovat dříví a nebude jezdit. Tyto plochy o libovolné délce se na jaře naorají diskovým pluhem, zapraví se do nich odpadní brambory, na široko se na ně rozhází kukuřice a „krmná linka“ se zavláčí. Pokud jsou brambory na skladě, použijí se za 4-6 neděl ještě jednou, kdežto kukuřice se doplňuje jednou týdně. Pro 20 divočáků je třeba asi 70 kg kukuřice na týden.

Tato metoda je velmi účinná a vyhovuje zálibě divočáků v rytí. Dají se při ní dobře zužitkovat bramborové odpadky. Kromě toho další její výhodou je, že ji lze plně mechanizovat.

Je samozřejmé, že nejméně 300 m okolo míst, kde divočáky přikrmujeme, nesmíme je lovit ani zneklidňovat. Jinak by bylo letní příkrmování neúčinné. To platí i pro zneklidňování

turisty, houbaři a ostatními návštěvníky lesa. Je proto třeba výběru vhodných míst věnovat velikou péči.

V blízkosti všech těchto zařízení je dobře vybudovat 7 m vysoké pozorovatelné (černá dobře větrí), které budou sloužit pozorování a sčítání zvěře, nikdy však lovu.

7. Problémy a perspektiva právní úpravy škod zvěří a na zvěři

Vzhledem k tomu, že zemědělcům, lesníkům a ochráncům přírody již došla trpělivost se současnou myslivostí a současným právním stavem, vydali následující tiskovou zprávu, která shrnuje nejpalčivější problémy v souvislosti se škodami páchaným zvěří.

Tisková zpráva

Vážený pane ministře,

obracíme se na Vás jménem níže podepsaných nevládních organizací a sdružení s návrhem změn a úprav v oblasti myslivosti. Praxe i legislativní prostředí vymezené zákonem č. 449/01 Sb. hluboce zaostaly za proběhlými změnami posledních 20 let.

Nejrozsáhlejší množina problémů se vztahuje k praktickému potlačování vlastnických práv a tím i odpovědností spojených s výkonem práva myslivosti jako je zakládání, činnost a hospodaření honebních společenstev, přečastý a narůstající rozpor mezi příjemci užitků z lovu a nositeli nákladů v podobě škod na svých polních a lesních porostech nebo zřizování a provozování doprovodných zařízení a činností bez souhlasu vlastníků. Nezanedbatelným důsledkem je také rozsáhlé poškozování životního prostředí. Ročně tak vznikají škody čítající řádově stamilióny, možná miliardy korun.

Tyto problémy vlastníků ještě výrazně zhoršuje nepříznivá atmosféra v organizačních složkách MZe a nereformovaném poradním orgánu ministra, myslivecké radě, které řídí a ovlivňují předmětnou problematiku.

Podepsaní zástupci organizací a sdružení pociťují propastný rozpor mezi jedním ze čtyř nedávno vyhlášených pilířů zemědělské politiky (úcta k vlastnictví) a nečinností MZe na úseku myslivosti.

Za nejnaléhavější považujeme problém přemnožené spárkaté zvěře a poškozování práv vlastníků pozemků způsobem utváření honiteb a činnosti honebních společenstev, které je třeba okamžitě řešit jak na úrovni novely citovaného zákona, tak na úrovni exekutivy.

Střednědobě však bude třeba předefinovat i dnešní statut myslivosti a zvěře jako přírodního bohatství, snížit minimální velikost honitby, zvážit věrohodnost a potřebu stanovování normovaných a minimálních stavů zvěře, zjednat praktickou nápravu v metodice výpočtu škod způsobených zvěří včetně zjednodušení cesty k dosažení náhrady a řešit otázku daňových úniků z komerčního využívání myslivosti.

Bezprostředně by pak bylo možné změnit přístup všech úrovní exekutivy, pokud by se odhodlala nahlížet zmíněné i další problémy především v souvislosti s dnes opomíjeným statutem vlastnictví a z něho plynoucí odpovědnosti, zakotveným v Ústavě ČR.²⁰

K tiskové zprávě se vyjádřili zástupci níže uvedených subjektů:

- Asociace soukromého zemědělství ČR,
- Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR,
- Sdružení majitelů lesů a podnikatelů v lesním hospodářství ČR,
- Hnutí duha – přátelé země ČR,
- Sdružení vlastníků honebních pozemků ČR
- Zelený kruh – asociace ekologických organizací.

Ing. František Kučera, předseda Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR řekl: *"Trvale narůstající stavy spárkaté zvěře vyžadují stále vyšší náklady na ochranu lesa a brání nám v zakládání odolnějších smíšených porostů. Dosavadní opatření Ministerstva zemědělství, která by měla vést k redukci stavů zvěře, považujeme za zcela nedostatečná. Řešení tohoto problému vyžaduje zásadní změnu přístupu k myslivosti."*

MVDr. Jaromír Bláha, vedoucí programu Lesy Hnutí DUHA řekl: *„Přemnožení zejména jelení a srnčí zvěře je pro české lesy větší kalamitou než byly orkány Kyrill a Emma.*

²⁰ Tisková zpráva pro ministerstvo zemědělství ČR

Kalamitně přemnožená zvěř nejenže doslova spásá lesy a způsobuje škody za více než miliardu korun ročně. Navíc účinně brání návratu listnáčů, které jsou nutné kvůli ozdravení našich lesů. V mnoha oblastech nemohou mladé stromky vůbec odrůstat bez nákladné ochrany. Výrazné snížení počtů jelenů a srnců je prvním krokem k ozdravení českých lesů. Problém by přitom šlo docela snadno řešit, stačí politická vůle ke změně mysliveckého zákona, změně přístupu státní správy myslivosti a větší důslednosti státního podniku Lesy ČR. Také není možné přehlížet poškozování práv zejména menších vlastníků “.

Ing. Jan Novák, předseda Sdružení majitelů lesů a podnikatelů v lesním hospodářství ČR řekl: *„Problémy, které myslivost způsobuje už nemůžeme dále tolerovat. Je nutné změnit myslivecký zákon – zejména zmenšit honitby, aby sami vlastníci mohli zabránit škodám působených enormně přemnoženou spárkatou zvěří a zlepšovat stav krajiny. U pronajímaných honiteb pak škody způsobené zvěří řešit racionálním způsobem ve prospěch vlastníků. Dále je třeba řešit problematiku placení nájmu a změnit definici zvěře.“*

Mgr. Věra Petrová, předsedkyně Sdružení vlastníků honebních pozemků ČR řekla: *„Současný zákon umožňuje vytunelování majetku vlastníků honebních pozemků, aniž by tito o tom věděli. Ústavní soud to nezpochybnil a poradil majitelům ohrožených pozemků, aby je prohlásili za nehonební. V praxi by to znamenalo prohlásit za nehonební pozemky cca polovinu polí, luk, pastvin a třetinu lesů v celém státě. Domníváme se, že novela stávajícího zákona, případně nový zákon, je cesta schůdnější. Dále - současný zákon neumožňuje vlastníkův honebních pozemků ovlivnit výši škod, které zvěř na jeho pozemcích působí a náhrada je téměř nevymahatelná. Stejně tak si nemůže vlastník honebních pozemků určit výši nájmu; žaloba na to je už u Evropského soudu pro lidská práva“*

Kateřina Ptáčková ze Zeleného kruhu řekla: *„Tak jako v mnoha jiných případech, i v případě lesního hospodaření se nevládní organizace pozastavují nad tím, jakým způsobem se veřejná správa staví k posuzování jednotlivých práv. Právo omezené skupiny lidí, v tomto případě milovníků lovu, je naprosto nepřijatelným způsobem nadřazováno právu vlastníků a obecnému zájmu na příznivém životním prostředí.“*

7.1. Zpráva ze shromáždění myslivců ve Velkém Meziříčí

Čeští myslivci by měli lépe vycházet s vlastníky pozemků, na nichž se nacházejí honitby. Na shromáždění myslivců dne 26.9.2009 ve Velkém Meziříčí to řekl Jan František Votava, prezident pořádající Unie mysliveckých organizací ČR. Z jednání vyplynulo, že mezi třetí

plochy patří například škody způsobené zvěří a minimální výměra honitby. Ta je nyní stanovena na 500 hektarů, ale někteří vlastníci bojují za právo mít vlastní honitby, i když mají pozemků méně.

"Vlastníci jsou v tomto omezení, chápu i jejich rozhořčení," řekl Votava. Podle něj ale ještě není vhodná doba ke snížení výměry, protože je možné, že by někteří myslivci malé honitby zneužívali, třeba nadměrným lovem. Tím by prý parazitovali na okolí.

Zástupci Asociace soukromého zemědělství vidí problémy dnešní myslivosti v tom, že v honebních společenstvech mají mnohdy hlavní slovo lidé, jimž půda nepatří. Proto si nevšímají případných škod. "Takový myslivec doma odloží zbraň a tím to pro něj to skončilo," poznamenal Josef Plzák, který je v asociaci členem komoditní rady pro myslivost. Pokud jsou však vlastníci zároveň i myslivci, tak jim myslivost z části kompenzuje škody způsobené zvěří. Podle Plzáka nyní sice lze žádat myslivce o náhrady, ale prý jen soudní cestou, a to trvá dlouho. "Proto nad tím mnohdy zemědělec mávne rukou," poznamenal.

Podle Votavy chybí v Česku dlouhodobá moderní koncepce myslivosti. Pořádáním odborných setkání podle chce Unie mysliveckých organizací nastartovat její přípravu. Nová koncepce by se pak měla promítnout také do legislativy. Unie však zastupuje jen menší myslivecké organizace v zemi. Dnešního setkání se zúčastnily asi tři desítky lidí.

Rozhodující Českomoravská myslivecká jednota se od tohoto postupu unie distancuje. Jednota podle jednatele Jaroslava Kostečky sdružuje 98 procent myslivců v Česku, což představuje asi 95.000 lidí. "Problémů v myslivosti vidíme spoustu, ale určitě je nechceme řešit změnou legislativy," řekl Kostečka. Potřebné kroky podle něj již vyplývají z koncepce, která se naposled upravovala při vstupu země do EU.²¹

Náprava stavu

"Vyžaduje-li zájem vlastníka, popřípadě nájemce honebního pozemku nebo zájem zemědělské či lesní výroby, ochrany přírody anebo zájem mysliveckého hospodaření, aby byl počet některého druhu zvěře snížen, orgán státní správy myslivosti podle § 39 zákona o myslivosti povolí, popřípadě uloží uživateli honitby příslušnou úpravu stavu zvěře," uvedl Vorlíček a dodal: "Nelze-li škody působené zvěří snížit technicky přiměřenými a ekonomicky

²¹ Shromáždění myslivců - Velké Meziříčí (Žďársko) (ČTK) – 26.9.2009

únosnými způsoby, uloží orgán státní správy myslivosti na návrh vlastníka, popřípadě nájemce honebního pozemku nebo na návrh orgánu ochrany přírody nebo orgánu státní správy lesa snížení stavu zvěře až na minimální míru, popřípadě zruší chov druhu zvěře, který škody působí."²²

7.2 Anketa lesnické práce

Škody zvěří v českých lesích²³

Problematika škod zvěří je ovlivňována mnoha faktory. Zásadní otázkou, na které se zatím zainteresované strany, zejména myslivci, majitelé lesů a státní správa myslivosti nedohodly, je, zda je zvěř v českých lesích skutečně přemnožená. Z mnoha studií je zřejmé, že v budoucnosti bude nutné posuzovat vyvážený stav zvěře a lesních porostů podle jiných, spolehlivějších kritérií než doposud. I proto lze očekávat nutné změny v myslivecké a lesnické legislativě. Na tato témata jsme se zeptali v anketě Lesnické práce.

1. Jsou, dle vašeho názoru, početní stavy zvěře v českých lesích příliš vysoké?

2. Jakým způsobem by měl být posuzován vyvážený stav mezi lesem (zejména dřevinami) a zvěří?

3. Umožňuje stávající lesnická a myslivecká legislativa účinnou regulaci početních stavů zvěře? Pokud ne, jakých změn by měla legislativa v budoucnosti doznat?

Ing. Ctibor Záruba

tajemník Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR (SVOL)

1. Vzhledem k zásadnímu úkolu lesního hospodářství podstatně zvýšit podíl melioračních dřevin, tj. listnáčů a jedle v našich lesích, jsou určité početní stavy zvěře v našich lesích příliš vysoké. Dokud bude nutno výsadby melioračních dřevin oplocovat a smrky a borovice chránit nátěry, je býložravé zvěře nepřiměřeně mnoho.

²² Lesnicko dřevařský server-Silvarium-Monitoring tisku-Zprávy z oboru myslivost-Náhrady za škody způsobené zvěří (Zemědělec). [cit. 16.1.2010]. Dostupné na World Wide Web:

<<http://www.silvarium.cz/content/view/12293/26/>>

²³ Lesnicko dřevařský server-Silvarium-Monitoring tisku-Zprávy z oboru lesnictví-Škody zvěří v českých lesích (Anketa Lesnické práce). [cit. 18.2.2010]. Dostupné na World Wide Web:

<<http://www.silvarium.cz/content/view/10793/68/>>

Hlavní příčinou je asi zásadní omezení práv zemědělců a vlastníků lesů, ke kterému došlo za minulého režimu, a který do určité míry trvá dodnes. Nájemci honiteb mají pochopitelně zájem na vysokých stavech zvěře a současná legislativa včetně přebujelé administrativy, založené na zavádějícím „sčítání“ zvěře, tomu značně napomáhá.

2. Jednoznačně podle míry způsobených škod na lesních kulturách (příp. tyčovinách), žádný jiný způsob vyvážený stav mezi lesem a zvěří nemůže objektivně zhodnotit.

3. Pokud by byla mezi všemi zainteresovanými skutečně vůle stavy zvěře regulovat, snad by bylo možno i za současné legislativy (s drobnějšími úpravami) snížení stavů zvěře dosáhnout. Praxe uplynulých 50 let dokazuje, že tato vůle velmi často chybí, především na straně myslivců samých, často i ve státní správě. Proto je nutné legislativu upravit. Jak? Snížit minimální výměru vlastních honiteb, zjednodušit uplatňování nároků na náhrady škod (institut rozhodčích komisí byl podstatně jednodušší než dnešní soudní cesta), zvýšit práva drobných vlastníků v honebních společenstvech a upravit předpisy o dobách a způsobech lovu. Bez žádostí a povolení umožnit odstřel těch druhů spárkaté zvěře, jejichž chov není v honitbě plánován a není žádoucí.

Ing. Jaroslav Kostečka, Ph.D.

Českomoravská myslivecká jednota

1. Na jednoduchou otázku by následovala poměrně obsáhlá odpověď, pokud bychom chtěli obsáhnout veškeré aspekty a souvislosti. Nicméně jednoduše je možno konstatovat, že stavy zvěře v českých lesích (až na několik málo výjimek, jako jsou Krušné hory a Manětínsko) nejsou vysoké! Pokud by stavy zvěře byly opravdu vysoké, jistě by vlastníci českých lesů, resp. vlastníci honiteb ve smyslu zákona o myslivosti razantně zakročili a zajistili by soulad s uvedenou právní normou. To znamená, že stavy zvěře, především té spárkaté, jsou na území České republiky přesně takové, jaké schvalují v souladu se zákonem vlastníci honebních pozemků.

2. Vyvážený stav mezi lesem a zvěří by měl být posuzován především z pohledu vlastnického a samozřejmě v souladu s platnými právními normami. Vlastník by si měl především sám určovat, jaký stav lesa ve vztahu k početním stavům zvěře je pro něho únosný bez určování nějakých horních limitních smyšlených hranic. Jak je možné, že někdo veřejně řekne, že kormoráni nejsou přemnožení, jelikož neumírají hlady, a že pouze využívají nabídku prostředí, a ten samý člověk jako samozvaný odborník o několik dní později konstatuje, že by

mělo být maximálně 5 jelenů na 1 tisíc hektarů, když je všeobecně známo, že ještě ve středověku např. na Křivoklátsku se přirozeně vyskytovalo i několik stovek kusů jelení zvěře na tisíc hektarů. Býložravá zvěř se chová podobně jako predátoři, to znamená, že pokud má dostatek přirozené potravy, její stavy narůstají, a obráceně. Jak je vůbec možné, že uživatel honitby musí hradit škody, které způsobilo přírodní bohatství (zvěř), tím, že si kouslo do národního bohatství (les). Celý svět se nám za to směje.

3. Stávající zákon o myslivosti velice razantně umožňuje účinnou regulaci početních stavů zvěře. Stačí si ho jen pozorně přečíst! O stavech zvěře rozhoduje především vlastník, resp. držitel honitby, který buď hospodaří ve vlastní režii, nebo honitbu pronajímá. V nájemní smlouvě má pak zcela volnou ruku ke stanovení všech podmínek, které když nebudou dodrženy, mohou vést až k vypovězení smlouvy. Domnívám se, že není třeba v současnosti měnit platnou právní legislativu. Pokud by k tomu v budoucnu někdy došlo, bylo by potřeba zrušit především normované stavy. Jsou to totiž člověkem vymyšlená a ničím nepodložená čísla, která jsou bohužel v současnosti především zneužívána rádoby ekologickými aktivisty a české myslivosti pouze škodí.

Ing. Roman Vohradský

Vojenské lesy a statky ČR, s. p.

1. Nelze jednoznačně říci, že početní stavy zvěře v českých lesích jsou příliš vysoké. Početní stavy zvěře jsou na jednotlivých územích odlišné a závisejí na mnoha faktorech od přírodních podmínek přes způsoby lesnického a zemědělského hospodaření až po vlastní myslivecké hospodaření. Na území České republiky se nacházejí honitby, kde početní stavy zvěře jsou z pohledu lesnického i zemědělského na únosné úrovni a stavy zvěře nejsou překážkou lesnického a zemědělského hospodaření. Na druhou stranu jsou i oblasti v České republice, kde stavy zvěře výrazně převyšují únosnou mez a do značné míry mají vliv na lesnické a zemědělské hospodaření.

2. Způsobů, jakými lze posuzovat vyvážený stav mezi lesem a zvěří, je určitě několik. Jedním z lesnických pohledů může být, že vyvážený stav mezi lesem a zvěří existuje v okamžiku, kdy kultury bez zvýšených nákladů na ochranu proti zvěři jsou zajištěny v pětileté zákonné lhůtě a zajištěné kultury svým druhovým složením odpovídají LHP. Zároveň celkové poškození porostů nad 40 let ohryzem a loupáním nesmí být vyšší než 10 % cílových dřevin po posledním výchovném zásahu do 40 let.

3. Současná právní legislativa, ať již lesnická či myslivecká, zcela bez pochyby umožňuje účinnou regulaci početních stavů zvěře. I bez jakýchkoliv výjimek lze regulovat početní stavy zvěře v honitbách. Záleží pouze na využívání těchto zákonných možností k regulaci stavů zvěře a vůli vlastníků lesních a zemědělských pozemků tyto možnosti využívat.

Ing. Josef Vovesný

poradce v lesnictví, Písek

1. Početní stavy spárkaté zvěře jsou v českých lesích jistě rozdílné, dle jednotlivých oblastí, majitelů a správců lesů. Obecně lze však přijmout závěr, že lesní hospodářství u nás pracuje s vysokými stavy zvěře. Tento stav je lesnické veřejnosti obecně znám, neboť již více jak 15 let navštěvujeme německé a rakouské vlastníky hospodařící v lesích. Na většině území sousedících spolkových zemí odrůstají hlavní dřeviny, ale především dřeviny citlivé k okusu zvěří (jedle, listnáče) bez oplocení s minimálním poškozením okusem. Stav odstřelu zvěře spárkaté na 100 ha honitby se často neliší od našich lesních honiteb, nebo je dokonce vyšší.

2. Jen pravidelné (cyklické) posuzování vlivu zvěře na les v konkrétní honitbě (výskyt přirozené obnovy, okus, ohryz) a zemědělské pozemky (škody) a jejich kvantifikace dovoluje zachytit vývoj v čase a dle toho plánovat usměrnění stavů.

3. Současná praxe ukazuje na neúčinnost platné právní úpravy, její analýza je nejen pravomocí, ale i povinností státní správy. Potřebná korekce je jen otázkou vůle samotné státní správy a vlastníků lesa za účasti zájmových sdružení tento stav změnit. V Sasku, Bavorsku, Baden-Württembersku je navrhovaný systém již dlouhodobě uplatňován, je účinný a lze ho jistě při územní souvislosti (podobné podmínky) s úpravami aplikovat na naše podmínky.

Ing. Milan Košulič

LČR, s. p., LS Město Albrechtice

1. Ano, početní stavy zvěře v českých lesích jsou příliš vysoké. Dokazuje to stav v oplocenkách téměř kdekoli v republice, ale zejména Národní inventarizace lesů (NIL) a Inventarizace škod zvěří z let 1995, 2000 a 2005 (IŠZ). Obě studie konstatují, že škody zvěří jsou limitujícím faktorem přirozené obnovy lesa, poškozují lesní ekosystémy, výrazně zvyšují náklady a zhoršují výnosy vlastníků lesů. IŠZ navíc zjistila rostoucí průměrný trend škod. Výsledky NIL si může každý najít na internetu, IŠZ dosud v celém rozsahu zveřejněna nebyla

(jen výtah v LP 4/2007). Mělo by nás zajímat proč. Diskuse o tom, zda je u nás zvěře hodně, nebo ne, se mi tedy jeví poněkud zbytečnou.

Příčinou je zejména špatná myslivecká a lesnická legislativa, upřednostňování úzce skupinových zájmů, lhostejnost nebo bezmocnost většiny vlastníků lesů i státních úředníků, neschopnost a neochota uživatelů honiteb, chybná distribuce dotací. Postoje ČMMJ v této věci jsou přežitkem socialistického chápání myslivosti.

Vlastníků, kteří chtějí vývoj skutečně zvrátit, je menšina. V honebních společenstvech jsou přehlasováni. Většina lesníků jsou srdcem spíše myslivci. Státní správa nemá ani nástroje, ani zájem situaci řešit. Jinak by nemohl tento tristní stav přetrvávat tolik let. Myslivecká lobby si to zatím vždy dokázala v legislativě „ošetřit“.

2. Hodnocením kontrolních oplocenek co 3 roky s ohledem na větší oblast a dlouhodobější trend. Nebo ještě lépe pravidelným opakováním modifikované NIL, která zaručuje reprezentativnost a objektivitu prostřednictvím statistických metod a nezávislé instituce. Využití NIL by také bylo podle mého názoru levnější. Podobné metody se užívají v některých sousedních státech. Vyvážený stav je charakterizován odrůstáním náletů všech dřevin, a to bez ochrany. Ochrana by měla být uplatňována jen tam, kde je potřeba vracet dřeviny, které v mateřských porostech zcela chybí.

3. Stávající lesnická a myslivecká legislativa neumožňuje účinnou regulaci početních stavů zvěře. Změnit se musí mnoho věcí. V první řadě zrušit sčítání jako kritérium plánování lovu. Jinak se nepodaří nutný přechod k plánování lovu podle vývoje ekosystému. Změnit způsob hlasování v HS nebo umožnit i menšinovým vlastníků vytvoření honitby, a to návratem k předválečným výměrám. Zavést příslušnou motivaci u státních lesů. Zdravé a nepoškozené lesy stejně jako zdravé a přiměřené populace živočichů, jsou veřejným zájmem. Protože vlastníci nejsou nápravy schopni, musí zákonodárci a státní správa zasáhnout mnohem radikálněji, aby tento veřejný zájem ochránila. K tomu si totiž státní správu platíme ze svých daní.

Ústav ochrany lesů a myslivosti, LDF MZLU v Brně

1. Početní stavy zvěře jsou celkově příliš vysoké, i když to samozřejmě neplatí pro všechny oblasti. Nejhorší situace je zřejmě s prasetem divokým v místech, kde se pěstují atraktivní zemědělské plodiny, a se sikou. Za vysoké přitom považují takové stavy, které výrazně omezují obnovu lesa a působí velké škody na zemědělských plodinách. Překročení minimálních a normovaných stavů pro mě není podstatné.

Hlavní a rozhodující příčinou je samozřejmě myslivecké hospodaření, které je pro spárkatou zvěř prakticky jediným významným regulačním faktorem. Neschopnost a neochota uživatelů honiteb sčítat zvěř, plánovat její lov a ten důsledně provádět vede k postupnému zvyšování stavů a jejich udržování. Veškeré další faktory, které napomáhají dobré reprodukci zvěře a zlepšují její životní prostředí (zemědělské hospodaření, semenné roky v lesích aj.) jen umožňují růst populací, a je na myslivcích, aby dokázali přírůstek odlovit.

2. Současný systém mysliveckého plánování, založený na sčítaných a normovaných stavech, vyjadřuje skutečnou kapacitu prostředí tak nepřesně, že je prakticky nepoužitelný, zejména tam, kde vlastníci pozemků nemají na hospodaření uživatele honitby větší vliv. Tento stav je způsoben i objektivně velkou obtížností sčítání zvěře. Prakticky jediným skutečně fungujícím modelem zajišťujícím dlouhodobou rovnováhu mezi zvěří a lesem je plánování výše odlovu dle stavu vegetace podle určitých kritérií.

Příklad, jak by taková kritéria mohla vypadat:

- maximální míra poškození cílových dřevin v kulturách okusem (1–10 %),
- maximální možný výskyt ohryzu a loupání (0–5 %),
- maximální hranice zpomalování odrůstání přirozené obnovy (2–4 roky u cílových dřevin a 3–6 let u necílových atraktivních dřevin),
- maximální náklady na ochranu proti okusu,
- minimální odrůstání atraktivních dřevin bez oplocení (10–60 % z výsadeb se zpožděním 2–6 let a zastoupení v přirozené obnově dle cílů hospodaření).

3. Ano, stávající legislativa umožňuje účinnou regulaci početních stavů zvěře. Současná legislativa dává orgánům státní správy myslivosti relativně málo pravomocí a staví je do role ověřovatelů přesnosti součtů údajů vykázaných uživateli honiteb. Proto tam, kde uživatelé honiteb jednají v souladu s vůlí držitele a vlastníků pozemků, není problém v jakkoliv intenzivních zásazích do populací, včetně povolení výjimek ze zakázaných způsobů lovu. Problém ovšem je s roztržitou držbou honebních pozemků, kdy v řadě honiteb chybí důraz na udržování přiměřených stavů. Ani LČR jako státnímu podniku se nedaří problém se zvěří jednoduše vyřešit.

Proto bych uvítal určité změny v:

- posílení pravomocí a odpovědnosti státu za hospodaření se zvěří, aby tam, kde selhávají vlastníci pozemků a držitelé honiteb, nastoupila státní správa a redukcí stavů zabránila ohrožování biodiverzity a ekologické stability krajiny. Státní správa by měla být odborným garantem hospodaření v krajině a měla by mít pravomocí a účinné nástroje na kontrolu stavu a nápravu;
- myslivecká legislativa by se také měla zjednodušit a měla by odstranit zbytečné překážky, které dává zvláště menším vlastníků pozemků. Zejména by měly být umožněny změny honiteb v souvislosti se změnami vlastníků pozemků, kterým by mělo být maximálně umožněno podílet se na myslivosti. Také náhrady škod zvěří by měly vyjadřovat skutečnou ztrátu vlastníků (vyhláška 55/1999 často odrazuje od vymáhání směšných částek).

Bylo osloveno také ministerstvo zemědělství (odbor rybářství, myslivosti a včelařství). Odpovědi na anketní otázky jsou dle zástupců MZe obsaženy v Prohlášení MZe k problematice regulace početních stavů zvěře ze dne 12. 10. 2007.

8. Závěr

Úvahy o zvěři jako o obyvatelích lesa vedly ke střetu mezi lovem a lesním hospodářstvím. Jedno očividně nelze přes všechna opačná ujišťování ze strany lovců vyvrátit: přirozené omlazování se v téměř všech našich lesích nevzchopí bez oplocení.

Stavy zvěře jsou tedy příliš vysoké, neboť není přirozené, aby bylo nutno mladé stromy oplocovat, mají-li vyrůst.

Bylo by však jistě velmi přehnané hnát snižování stavů zvěře tak daleko, dokud všude nevzejde mladý porost bez ochranných opatření proti okusu. Za daných poměrů střední Evropy by se to rovnalo rozsáhlému hubení srnců a téměř úplnému vyhubení jelenů. Takové lesy, jaké dnes převládají, by totiž pravděpodobně neunesly ani jednoho srnce na kilometr čtvereční bez škod na přirozeném omlazování. Proto se zájmy lovu a lesního hospodářství musí téměř nutně vzájemně omezovat. Dobrý kompromis by však v žádném případě nemohl být uprostřed, nýbrž snad 1 až 2 „jednotek spárkaté zvěře“ na kilometr čtvereční, tedy zhruba jeden srnec na takové ploše a jeden pár jelenů a divokých prasat na ploše ještě větší. Tak nízké stavy zvěře by byly nejen lovecky nezajímavé, nýbrž také z biologického hlediska nemožné, neboť sociální chování nutí tato zvířata žít pohromadě ve skupinách nebo ve volných sdruženích. Rozlehlé prostory by při tak nepatrné hustotě zvěře zůstaly zpravidla neobsazené, zatímco v určitých místech by opět existovaly vysoké stavy. Shromaždišti by byla, jak jinak, místa přirozeného omlazování, tedy plochy s mladým porostem. Takto by se problém okusu nevyřešil.

Aby byl problém uspokojivě vyřešen, muselo by se dospět i u větší, lovecky „zajímavější“ hustoty zvěře k téměř přirozenému růstu mladých stromů. Je takový stav vůbec myslitelný? A jakpak to bylo s hustotou zvěře a škodami způsobenými okusem dřívě, než byly vyhubeny tři domácí druhy velkých zvířat a čtvrtý zatlačen do severských lesů? Jak tomu bylo před používáním pušek k lovu zvěře v naší krajině? Jak mohl existovat les, když kromě srnce, jelena a divokého prasete, tří zbývajících druhů spárkaté zvěře, ještě žili mnohem větší zubr evropský, pratur a divoký kůň tarpan?

Jestliže již srnčí a vysoká zvěř, na mnoha lesních územích srnci sami, mohou bránit přirozenému omlazování, oč účinnější by teprve muselo být celé spektrum druhů našich lesů? Tyto otázky odvádějí od čistě myslivecko-lesnických střetů týkajících se hustoty zvěře.

Zavádějí nás nazpět k životním podmínkám, k ekologii lesa v době, kdy velká zvířata žila v lese ještě volně.

Všechny uvedené druhy, (na určitých územích i los evropský), se živily rostlinnou potravou. Pupeny a mladé stromy musely hrát velkou roli, protože los evropský je této zvláštní formě rostlinné potravy náležitě přizpůsoben. Jeho pysky se výborně hodí ke zdrhávání pupenů na koncích větviček. Avšak zubr, pratur a tarpan se živili převážně nebo výlučně trávou. Odkud jen – jako obyvatelé lesa – brali tolik trávy? Odpověď dává jedna forma využívání lesa, o níž jsme se již zmínili: lesní pastva. Náš skot jsou vyšlechtění potomci pratura (*Bos primigenius*) a jako on kdysi, živí se oni ještě dnes, když je člověk nezasobuje ve stájích krmivem. Lesní pastva je jinou formou využívání s ekologicky velmi podobným účinkem, jaký zubr evropský a pratur přirozeným lesům kdysi poskytovali.

Populace vysoké zvěře je nutno obklopit plotem, aby se z přidělených revírů nevystěhovaly. Tak velká zvířata, jako zubr a pratur, nedokázala v žádném z našich lesů vytvořit populace schopné samostatnému přežití. Přirozená potřeba plochy je mimořádně vysoká. Pokud jsou území jim vykázaná příliš malá, jsou škody nevyhnutelné. Lesy v nichž spárkatá zvěř, by potřebovaly stěhování na větších prostorech, a nikoli pouze sezonní stěhování z lesa do zimní obory a zpět. Ve znemožnění migrace spočívá vlastní problém hustoty zvěře. Kdyby přirozeným průběhem přechodně klesla na nulu, mohla by velká zvířata dobře žít i v dnešních lesích, aniž by omezovala jejich přirozené omlazování. Znovuzotavení stavů by se však nedělo lokálně z původních stavů, nýbrž imigrací. Vezmeme-li navíc v úvahu úlohu (přirozeného) nepřítele, snad dospějeme k možnému řešení konfliktu.

Větší zvířata našich lesů se musela bát jen mála přirozených nepřátel. Rys ostrovid mohl být nebezpečný srncům a malým kolouchům, nikoli však dospívajícím nebo velkým jelenům, nepochybně ani tarpanům. Medvědi nejsou v rozporu s obvyklým míněním nebezpečné šelmy, nýbrž všežravci, kteří občas zkonsumují zdechliny velkých zvířat, avšak ne vlastní úlovek. Zůstává jenom vlk, jehož smečka může uhnat a usmrtit i losa evropského. Regulovali vlci kdysi hustotu populací velkých zvířat? Výzkumy na severoamerických vlcích připouštějí přinejmenším pochybnost. S výjimkou ostrovů, kde kořist i vlci spolu museli vzájemně vycházet na život a na smrt, se zdá domněnka, že vlci regulovali losa evropského nebo jiná velká zvířata, velmi nejistá. Nálezy z velkých afrických a asijských chráněných území hovoří o opaku. Ani lovecký tlak lvů, hyen, leopardů, divokých psů a gepardů nedokázal udržet populace pastevních zvířat v šachu.

Když Serengeti a jiné národní parky byly účinně chráněny před zásahy lidí, stavy zvířat trvale stoupaly, pokud to dovolovala vegetace. V současnosti žije v Serengeti téměř desetkrát více pakoňů než v dobách Michaela a Bernharda Grzimekových, když před více než čtvrtstoletím natáčeli svůj světoznámý film Serengeti nesmí zemřít. Co toto srovnání prozrazuje? Znamená, že v našem případě vlci stěží mohli regulovat tak bohatý svět velkých zvířat, jaký ve středoevropských lesích existoval až do středověku, když to nedokázali ani lvi a ostatní velké šelmy v afrických savanách. Jako pravděpodobně všude na světě, kde ještě panují poměry blízké poměrům přirozeným, se velká zvířata rozsáhlým stěhováním vyhýbají příliš velkému tlaku nepřátel a nadměrnému využívání jejich životního prostoru. Středoevroptí lovci tedy nemohou převzít úlohu vlka, regulujícího stavy zvěře. Díky silné ochraně mohli vybudovat maximální hustotu zvěře, která pravděpodobně kdysi ve střední Evropě vládla po době ledové – na úkor lesů!

To je veskrze pozoruhodný výkon. Není však v souladu s životními podmínkami v našich dnešních lesích. Divoká zvěř byla tedy stále více zatlačována do velkých obor a bylo o ni pečováno jako o polodivoká domácí zvířata. Plachost vyvolaná lovením zvyšuje okusování, zhoršuje její zotavování po lovu, protože se ukazuje příliš málo a na příliš velké vzdálenosti, a podporuje koncentraci na klidných a málo rušených územích, kde škody příslušně rostou. Jedinou možností, která se podle současného stavu znalostí rýsuje, lze shrnout do těchto bodů:

Za prvé by období honů muselo být drasticky zkráceno, a to tak silně, aby divoká zvířata již nepovažovala lidi za nepřátele a opět vytvořila přirozenou důvěru. Jak dobře to jde, bylo dokázáno všude na světě v národních parcích a na jiných chráněných územích. Nic nehovoří o tom, že by to nebylo možné také ve středoevropských podmínkách. K tomu je ovšem zapotřebí základní změny způsobu lovu, který musí zvěř stihnout znenadání, aby se předešlo novému přizpůsobování.

To však pomůže pouze tehdy, když se na plochách větších než jsou dnešní lovecké revíry budou prakticky současně mimořádně silně snižovat stavy, zatímco v jiných po dlouhá léta ne, takže tam se mohou populace budovat v naprostém klidu – dokud nepřijdou na řadu. Lov by lesem proběhl jako vlna a měl by za následek dlouhá období loveckého klidu. Tím se zamezí tomu, aby se zvěř stala opět plachou, aby se na příliš velkých plochách populace zhroutily. Musela by se mozaikovitě střídat území vysoké a velmi nízké hustoty zvěře. Každý honební revír by si tímto způsobem zachoval přibližně stejný výnos z lovu. Lesy by měly dostatek času se zregenerovat, velká část ohrad pro zvěř by se mohla ušetřit a vývoj vzájemných

poměrů mezi zvěří a lesem by dosti dobře sledoval přirozený vzor, s nímž se obě části od pradávných dob vypořádaly.

Tento způsob by snad býval mohl zachovat pratura i zubra. Dnes opět volně žijí zubři evropští na velkém lesním území Bělověžského pralesa ve východním Polsku. A to vlastní národní park, který byl rezervován pro zachování lesa a zvěře, má plochu asi 20 čtverečních kilometrů – je tedy poměrně malý.

Zásadní souvislost můžeme vyjádřit i jinak: pomocí změny, pomocí dynamiky. Pak by byl únosnější a vyšší stav zvěře než při fixaci na určité území. Zemědělci znají tento princip dávno. Nikdy by nenechali svůj skot pást stále na téže pastvině, i ta nejlepší pastvina potřebuje odpočinek a období klidu. Stejně je tomu s lesy. Nemůžeme a neměli bychom od nich všechny naše nároky očekávat v každé době stejnou měrou.

9. Seznam literatury

- GIBBS, N. a kol. *Dřevo : velká encyklopedie*. 1. vydání. Praha: Grada, 2009. 192 s. ISBN 978-80-247-2858-2.
- HANZAL, V. et. al. *Penzum – základy znalostí z myslivosti*. 7. vydání. Praha: Druckvo, 2006. 739 s. ISBN 80-239-5873-9.
- HENRY, P., HANSEN, C. *Myslivecká encyklopedie*. 1. vydání. Praha: Fortuna Libri, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7321-431-9.
- HESPELER, B. *Černá zvěř*. 1.vydání. Praha: Grada, 2007. 127 s. ISBN 978-80-247-1931-3.
- CHARVÁT, A., MIKULKA, J. *Pravidla a postupy-Pro oceňování náhrady škod způsobených užíváním honitby a zvěří na honebních pozemcích, polních plodinách, vinné révě, ovocných kulturách nebo lesních porostech*. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, odbor rybářství, myslivosti a včelařství – 7040, výzkumný ústav rostlinné výroby. 52 s.
- KREČMER, V. *Lesní hospodářství v právních souvislostech s ochranou životního prostředí a ochranou přírody*. 1. vydání. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2007. 79 s. ISBN 978-80-87154-06-9.
- KUBŮ, M. *Příručka pro výpočet škod zvěří na jednotlivých sazenicích, stromcích z náletu a stromech*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce 2002.
- PŘÍHODA, Jan a kol. *Časopis Lesnická práce (ročníky 86-88)*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2007-2009.
- PULKRAB, K., ŠIŠÁK, L., BARTUNĚK, J. *Hodnocení efektivnosti v lesním hospodářství*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2008. 131 s. ISBN 978-80-87154-12-0.
- RAKUŠAN, C. a kol. *Základy myslivosti*. 1. vydání. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1979. 344 s.
- REICHHOLF, J. *Les : ekologie střeoevropských lesů*. 1. vydání. Praha: Knižní klub, 1999. 223 s. ISBN 80-242-0074-0.

Legislativní dokumenty:

- Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Sbírnka zákonů České republiky, ročník 2001, částka 168.
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Sbírnka zákonů České republiky, ročník 1995, částka 76.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Sbírnka zákonů České republiky, ročník 2009, částka 11.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Sbírnka zákonů České republiky, ročník 1963, částka 56.
- Zákon č. 40/1964 Sb. Občanský zákoník. Český Těšín: Poradce, 2006. 159 s. ISBN 80-7365-134-3.
- Zákon České národní rady č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích a poplatku za výpis z rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů. Sbírnka zákonů České republiky, ročník 1991, částka 104.
- Zákon České národní rady č. 167/1993 Sb., na ochranu zvířat proti týrání (úplné znění, jak vyplývá z pozdějších změn a doplnění). Sbírnka zákonů České republiky, ročník 1993, částka 43.
- Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Sbírnka zákonů České republiky, ročník 1990, částka 19.
- Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů.

- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže. Sbírnka zákonů České republiky, ročník 1996, částka 33.
- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti. Sbírnka zákonů České republiky, ročník 2002, částka 92.
- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu. Sbírnka zákonů České republiky, ročník 2002, částka 92.

- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 491/2002 Sb., o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd. Sbírka zákonů České republiky, ročník 2002, částka 171.
- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích. Sbírka zákonů České republiky, ročník 1999, částka 22.
- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 553/2004 Sb., o podmínkách, vzoru a bližších pokynech vypracování plánu mysliveckého hospodaření v honitbě. Sbírka zákonů České republiky, ročník 2004, částka 188.

Elektronické dokumenty:

- *Asociace profesionálních myslivců České republiky – Snižování škod zvěří na lese.* [cit. 17.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: http://www.profimysl.cz/useky_myslivosti/vyzkum/novy_dokument_1
- *Mendelova univerzita v Brně – Lesnická a dřevařská fakulta – Ochrana proti škodám zvěří a hlodavci.* [cit. 15.2.2010]. Dostupné na World Wide Web: http://inldf.mendelu.cz/ldf/ustavy/ochrana/CVIKO_zver-hlodavci.pdf
- *Autoweb-právní poradna-srážka se zvířetem-náhrada škody.* [cit. 18.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.autoweb.cz/pravni-poradna-bezplatna/srazka-se-zviretem-nahrada-skody/2855>
- *Vlk obecný-Vlci v ČR a Evropě.* [cit. 4.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.vlkobecny.estranky.cz/stranka/vlci-v-cr-a-v-evrope>
- *Šelmy-Pytláctví.* [cit. 4.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.selmy.cz/pytlactvi>
- *Lesnicko dřevařský server-Silvarium-Monitoring tisku.* [cit. 16.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.silvarium.cz/content/view/12293/26/>
- *Wikipedie otevřená encyklopedie-pytláctví.* [cit. 16.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Pytl%C3%A1ctv%C3%AD>
- *Škody zvěří-příklady.* [cit. 18.2.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.profimysl.cz/web/archiv/2005/ochranatabulka.doc>

Internetové prameny:

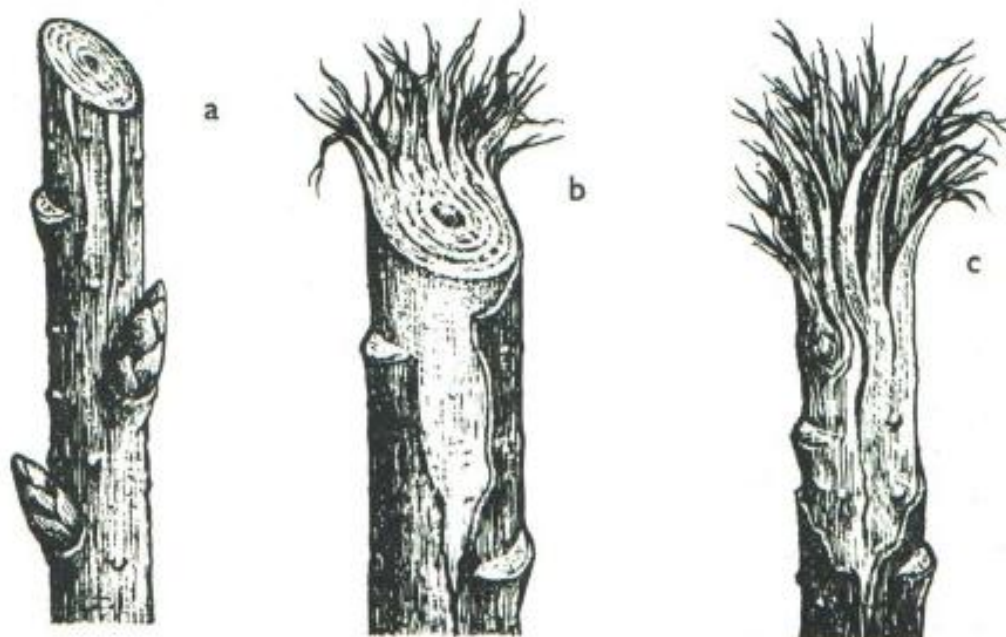
- Ministerstvo vnitra: <http://www.mvcr.cz/>
- Portál veřejné správy České republiky: <http://portal.gov.cz>
- Ministerstvo zemědělství: <http://www.mze.cz>

10. Přílohy

Seznam příloh:

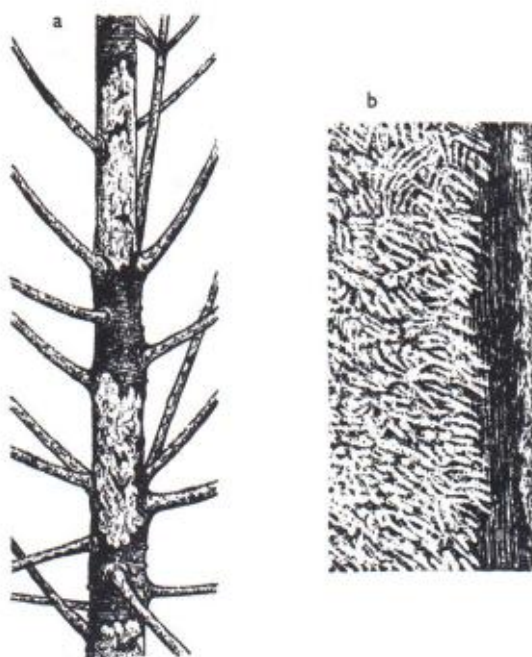
- **Příloha č. 1** - Okus větviček
- **Příloha č. 2** - Okus norník rudý
- **Příloha č. 3** - Tabulka poškození porostů
- **Příloha č. 4** - Znalecký posudek č. 6/2009 o výpočtu výše škody způsobené černou zvěří na porostu pšenice ozimé
- **Příloha č. 5** - Přerytá louka od černé zvěře, vlastní foto ze dne 1.4.2010 místo CHKO Český les
- **Příloha č. 6** - Otěrkový strom, vlastní foto ze dne 1.4.2010 místo CHKO Český les
- **Příloha č. 7** - Okus, loupání borovice a smrku a ochrana (kryt) proti okusu a loupání, vlastní foto ze dne 1.4.2010 místo CHKO Český les
- **Příloha č. 8** - Loupání na keřích a jedli douglasce, vlastní foto ze dne 1.4.2010 místo CHKO Český les
- **Příloha č. 9** - Oplocenka dřevěná a drátěná na ochranu bukového porostu, vlastní foto ze dne 1.4.2010 místo CHKO Český les
- **Příloha č. 10** - Krmné směsi pro lesní zvěř zn. Mikrop

Příloha č. 1 - Okus větviček

Okus větviček způsobený a) zajícem či králíkem, b) c) jelenovitými či dutorohými (předními zuby a zadními zuby), dle BOUCHNERA, 1986

Příloha č. 2 - Okus normík rudý

Příloha č. 3 - Tabulka poškození porostů

Poškození porostů v ČR zvěří, 1974-2003. (Zdroj: VÚLHM – LOS in MŽP ČR, 2002; MZe, 2003; MZe, 2004)

rok	škoda mil. Kčs	rok	škoda mil. Kčs	rok	škoda mil. Kčs	rok	škoda mil. Kčs	rok	škoda mil. Kč	rok	škoda mil. Kč
1974	20,6	1979	35,2	1984	53,7	1989	22,5	1994	13,1	1999	25,8
1975	29,0	1980	33,4	1985	41,6	1990	21,2	1995	41,8	2000	36,4
1976	30,8	1981	48,8	1986	54,5	1991	47,7	1996	53,8	2001	36,4
1977	35,3	1982	65,0	1987	47,4	1992	21,2	1997	61,1	2002	65,3
1978	57,4	1983	37,1	1988	35,9	1993	22,7	1998	8,2	2003	27,4

Vývoj výše škod způsobených zvěří na lesních porostech a vynaložených nákladů na ochranu lesa proti působení zvěře v mil. Kč u Lesů ČR s.p., 1999–2003. (Zdroj: Lesy ČR, 2004)

období od 1.7.–30.6.	celkem škoda	zničení		okus		lopání		mim. opatření		náklady na ochranu proti zvěři*
		mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
1999/00	20,470	3,943	19%	8,320	41%	6,651	32%	1,556	8%	335
2000/01	18,429	3,593	19%	7,284	40%	6,251	34%	1,301	7%	319
2001/02	18,495	3,260	18%	7,290	39%	6,930	37%	1,015	6%	302
2002/03	13,006	2,256	17%	5,345	41%	4,900	38%	0,505	4%	288

* Vynaložené náklady na ochranu lesa proti působení zvěře se týkají vždy kalendářního roku.

Příloha č. 4 - Znalecký posudek č. 6/2009 o výpočtu výše škody způsobené černou zvěří na porostu pšenice ozimé

ZNALECKÝ POSUDEK

Číslo: 6/2009

o výpočtu výše škody způsobené černou zvěří

OBJEDNATEL POSUDKU : [REDACTED]
[REDACTED]
349 01 Stříbro
DIČ: CZ 560 827 1317

DATUM ZADÁNÍ POSUDKU
DNE : 29.7.2009

ÚČEL VYŽÁDÁNÍ POSUDKU : Výpočet škody způsobené černou zvěří na porostu pšenice ozimé

PŘEDMĚT POSUDKU : Porost pšenice ozimé na pozemku vedeném v LPIS jako blok 0501/1 o výměře 130,52 ha v kú. Lšelin a Skapce

ZHOTOVITEL POSUDKU : Ing. Hájek Igor
Polepy 199
411 47 Polepy

POČET LISTŮ POSUDKU : 13
POČET VYHOTOVENÍ : 4
DATU VYPRACOVÁNÍ : 22.10.2009
POČET PŘÍLOH : 14 stran 23

I. Úvod

Rozhodnutím předsedy Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13.9.2005 Spr
4975/2005 byl imenován znalcem
z oboru **lesní hospodářství**
odvětví myslivost
specializace **škody způsobené zvěří na zemědělských kulturách**
Ing. Hájek Igor
bytem Polepy 199
411 47 Polepy.
Viz příloha č. 1.

Černá zvěř je v současné době nebývale přemnožená a škody, které způsobuje na zemědělských kulturách jsou značné. O množství úbytků černé zvěře se můžeme přesvědčit z níže uvedených statistických údajů.

Za myslivecký rok **2006** (tj. od 1.4.2006 do 31.3.2007) bylo uloveno na **59 868** kusů černé zvěře viz. **příloha č.2.**

Za myslivecký rok **2007** (tj. od 1.4.2007 do 31.3.2008) bylo uloveno **121 020** kusů černé zvěře tj. nárůst z roku na rok o 102%. Je zajímavé, že kmenové stavy uváděné ve statistických výkazech u černé zvěře jsou každý rok téměř shodné viz. **příloha č.2,3,4.** Kde se potom vezme najednou takové navýšení při odlovu?

Za myslivecký rok **2008** (tj. od 1.4.2008 do 31.3.2009) bylo uloveno **138 723** kusů černé zvěře viz **příloha č.4.**

Výše uvedené údaje jsou převzaty z oficiálních statistických ročenek umístěných na webových stránkách ČSÚ. Je zde řada zajímavostí, o kterých by mohli být vedeny nejen rozsáhlé diskuse, ale i celé konference.

- 1) 100% navýšení v odstřelu černé zvěře mezi roky 2006 a 2007. V roce 2008 opět došlo k navýšení odstřelu černé zvěře, i když ne k tak markantnímu jako v roce 2007. Přesto při tak velkém odstřelu černé zvěře to je 121 020 ks v roce 2007 a 138 723 ks v roce 2008 činí navýšení 14,6%, což zas není tak málo. Předpokládám, že v roce 2009 vzhledem k současnému odlovu černé zvěře dojde opět k navýšení.

Při nahlédnutí do statistických údajů zjistíme další zajímavosti:

	Jarní kmenové stavy	Plán lovu
2007	48 084	40 435
2008	56 986	42 140
2009	57 770	nejsou údaje

Je patrnost z těchto údajů, že plány lovu a jarní kmenové stavy se rok od roku v podstatě nemění. Nabízí se myšlenka, zda jsou vůbec vykazované údaje pravdivé. Já osobně se domnívám, že nikoliv.

- 2) Kde se tedy bere takové množství černé zvěře, když se odlov rok od roku zvyšuje? Zřejmě není něco v pořádku. I v místě mého bydliště, to je na okrese Litoměřice dochází stále k vyššímu a vyššímu odlovu černé zvěře. V mysliveckém roce 2007 jsme říkali, že padl rekord všech rekordů v odlovu černé zvěře. Bylo odloveno 2 669 ks. To jsme ale ještě netušili, jaké množství se odloví v mysliveckém roce 2008. Z následující tabulky je zřejmé, že i zde v polabské nížině se odlov stále zvyšuje.

	2007	2008
MěÚ Litoměřice	1956	2306
MěÚ Lovosice	606	542
MěÚ Roudnice nad Labem	107	136
	2669	2984

Alarmující je navyšující se odlov v okolí Roudnice nad Labem, tj. ve vyložené nížinné oblasti bez rozsáhlých lesních komplexů. Zde páchá černá zvěř značné škody nejen na porostech zemědělských a lesních kultur, ale způsobuje značné škody v populacích drobné zvěře jako například zajíc, bažant, koroptev, ale i na populacích ptáků, kteří hnízdí na zemi v porostech a travinách.

V mysliveckém roce 2007 (tj. od 1.4.2007 do 31.3.2008) bylo v okrese Litoměřice uloveno 2 669 ks černé zvěře, v celé ČR to bylo 121 020 ks.

V mysliveckém roce 2008 (tj. od 1.4.2008 do 31.3.2009) bylo v okrese Litoměřice uloveno 2 984 ks černé zvěře, v celé ČR to bylo 138 723 ks.

V okrese Litoměřice navýšení lovu v roce 2008 činí 11,8%.

V celé ČR navýšení odlovu v roce 2008 činí 14,6%.

Co vyplývá z těchto údajů? V průběhu lovecké sezóny, vzhledem k tomu, že počet ulovených kusů se rok od roku zvyšuje je důkazem toho, že **není odloven ani roční přírůstek**.

Černá zvěř, stejně jako každý živý organismus potřebuje ke svému životu přijímat potravu. Se zvyšováním jejich počtu se zvyšuje i potřeba potravy a toto se musí někde projevit. Hlavním zdrojem potravy pro čenou zvěř jsou:

- a) lesní porosty
- b) polní plodiny

Příjem potravy v lesích není stabilní a rok od roku se mění hlavně pak výskytem množství žaludů a bukvic.

Naopak u polních plodin je potrava vždy k dispozici v dostatečném množství a sortimentu.

Škody způsobené zvěří zvláště pak černou zvěří jsou tím pádem stále více a více diskutované téma.

V minulém období, kdy „vše patřilo všem“ se tento problém příliš neřešil. Dnes v době soukromých firem a soukromých zemědělců, kdy každou vloženou korunu nákladů musíme vyndat ze své kapsy je situace zcela jiná. Ceny zemědělských komodit nejsou dopředu známy, chemie je stále dražší ať již jde o přípravky na ochranu rostlin nebo hnojiva. Rentabilita výroby je z těchto důvodů velice napjatá. Při vzniku jakékoliv škody se pravděpodobně dostaneme do ztráty.

Z těchto a dalších důvodů se zemědělci přirozeně brání a požadují na provozovatelích honiteb náhradu škody způsobenou zvěří na porostech pěstovaných plodin.

Při současných cenách ozimé pšenice v kvalitě potravinářské se cena pohybuje okolo Kč 2 600,- za tunu. Při nákladech na 1 ha v rozmezí Kč 18 000- 24 000,- musíme dosáhnout čistého výnosu z 1 ha 6,9 – 9,2 tun abychom byli na nule bez dosažení zisku. Při započtení dotací se toto rozmezí sníží o Kč 4 200,- na 1 ha tj. o 1,6 tuny. Potom musíme dosáhnout výnosu z 1 ha 5,4 - 7,6 tuny. Průměrná hodnota nám vychází 6,5 tuny z 1 ha. Dle statistických údajů viz. **příloha č. 5** vychází průměrný výnos u ozimé pšenice v Plzeňském kraji v roce 2009 5,03 tuny z 1 ha.

Výše uvedená ekonomika vychází z toho, že pšenici zpeněžíme jako potravinářskou. Pokud pšenice nedosahuje těchto parametrů a je zpeněžena jako krmná za 2 200,- za tunu, poté je ekonomika úplně někde jinde.

Logicky musíme do každého porostu investovat, abychom dosáhli odpovídajícího výnosu. Ekonomicky je zemědělská výroba tak na hraně, že si zemědělec nemůže dovolit žádné zakolísání.

Z těchto a dalších důvodů se nelze divit, že zemědělci při výskytu škody požadují náhradu. V počátečních vývojových stádiích porostů (podzím, brzké jaro) lze ještě přijímat určitá opatření. V pozdějším období, zde je myšleno období mléčné zralosti a dozrávání, kdy jsou prostředky do porostu již nainvestovány je každá rada drahá!

Se zvyšujícím se počtem černé zvěře dochází současně ke zvyšování škod způsobených černou zvěří na kulturních plodinách. Je to logický důsledek našeho hospodaření, které můžeme rozdělit do dvou kategorií:

- a) zemědělské hospodaření
- b) myslivecké hospodaření

a) zemědělské hospodaření

Obrovské plochy obilovin často dosahující mnoha desítek hektarů. Na takovém pozemku, pokud není dohoda o umístění mysliveckých zařízení nebo nejsou v porostu vytvořeny průtahy - to je dohoda o spolupráci mezi zemědělcem a myslivcem, není lov téměř možný.

Zvláště pak vysoký nárůst ploch kukuřice o 100% oproti minulým letům. Zrno kukuřice se v současné době nejvíce používá na výrobu biolíhu. Zrnová kukuřice je na polích často až do zámrazu. Prosincové sklizně nejsou nic neobvyklého. Na těchto polích má černá zvěř potravu a kryt až do „Vánoc“ tj. o dva měsíce déle než u kukuřice pěstované na siláž.

Řepka ozimá, kde se plochy stále zvyšují vzhledem k velké poptávce a používání řepkového oleje jako příměs do paliv pro motorová vozidla, představuje pro černou zvěř vynikající kryt. Ta tento kryt využívá s chytrostí sobě vlastní. Porost opouští pouze v noci do nedalekých porostů plodin, které má ráda a zase se vrací.

Možnost ulovení černé zvěře v těchto porostech monokultur se snižuje na minimum. Černá zvěř je noční zvěř a úplněk je pouze jednou za měsíc a ne vždy je dobrá viditelnost.

b) myslivecké hospodaření - má také svůj podíl na problémech s černou zvěří. Problémy s odlovem byli zmíněny v předchozích řádcích. Dále nerozumím odlovem kategorií černé zvěře není v tlupách pořádek (schází staří kňouří).

V současné době nejsme schopni odlovit roční přírůstek a tím se logicky stavy musejí zvyšovat. Dále stárne populace myslivců a problémy s odlovem dohledávkou transportem nejsou pro každého jednoduchou záležitostí. V MS kde jsem členem loví černou zvěř ze 43 členů pouze 7 a z toho 2 mají z celkového uloveného počtu 50%. průměrný věk je 58 let. Tento problém je ve většině sdružení.

Tyto a další důvody nám způsobují v honitbách přemnožení černé zvěře a zvyšování škod na pěstovaných plodinách.

Na tomto místě musím ještě uvést, že ve firmách kde jsem doposud dělal znalecké posudky je hlavní problém v tom, že se málo loví na individuální čekané. Důvody již byli výše uvedeny. Většina kusů černé zvěře se odloví na společných naháňkách.

Černá zvěř způsobila a působí škody na pozemcích soukromého zemědělce pana Vladislava Karlíka. Vzhledem ke způsobeným škodám na pozemku vedeném v evidenci LPIS jako blok č. 0501/1 o výměře 130,52 ha v kú Lšelín a Skapce jsem byl požádán o vypracování znaleckého posudku s vyčíslením škody.

Při vypracování tohoto posudku jsem vycházel z těchto zdrojů:

1. Odborná literatura
2. Údaje ČSÚ
3. Údaje o agrotechnice pěstování plodiny
4. Prohlídka poškozeného porostu.
5. Fotodokumentace
6. Samostatná sklizeň vybraných nepoškozených parcel na poškozeném bloku
7. Výnosová zkouška
8. Mapové podklady
9. Vlastní praktické zkušenosti

II. *Vlastní posudek*

Dne 29.7.2009 jsem navštívil na základě objednávky soukromého zemědělce pana Vladislava Karlíka a provedl prohlídku a fotodokumentaci poškozeného porostu pšenice ozimé na bloku 0501/1 o výměře 130,52 ha.

Porost byl v této době v plné zralosti a tedy těsně před sklizní. Při vlastní prohlídce jsem velice pečlivě prošel celý porost a navštívil všechna více či méně poškozená místa a provedl fotodokumentaci viz **příloha č.6.**

Z prohlídky jednoznačně vyplínulo, že porost ozimé pšenice je hojně navštěvován černou zvěří. Není to sice v celém rozsahu pozemku, ale v místech kde pozemek sousedí s lesním porostem tj. s remízky, které se nachází na poškozeném bloku. Zvěř prochází porostem a tak poškozuje škody žírem a hledá úkryt v těchto remízcech viz příloha č.

Škoda ovšem nevzniká jen žírem, ale i pohybem zvěře v porostu, kde vznikají tzv. „veksly“ neb též „ochozy“ viz **příloha č.6.**

Podle příznaků některého poškození musel být pozemek navštěvován již po zasetí, což je pro černou zvěř typické. Největší škody totiž zvěř způsobuje ve dvou obdobích:

- a) po zasetí
- b) v období mléčné zralosti pšenice. V tomto období téměř porost neopouští nebo je navštěvuje zcela pravidelně.

S tvrdnutím zrna, tedy s dozráváním již nejsou škody tak významné.

Vzhledem k tomu, že se porost nacházel v období těsně před sklizní zvolil jsem pro stanovení výše škody takzvanou metodu **výnosovou**.

Metoda **výnosová** spočívá v samostatném zvážení kontrolní parcely a stanovení průměrného výnosu z 1 ha na této nepoškozené kontrolní parcele. Poškozený blok se rovněž zváží samostatně a stanoví se průměrný výnos. Rozdílem průměrných výnosů z obou parcel dostaneme hodnotu s pomocí které vypočteme rozsah poškození.

Vzhledem k velké rozloze pozemku - bloku 0501/1 o výměře 130,52 ha bylo pro objektivnost provedeno několik konkrétních měření tak abychom mohli určit co nejpřesněji průměrný ha výnos na porostu bez poškození.

MĚŘENÍ Č. 1

Provedeno dne 5.8.2009. V porostu byla vybrána parcela viz **příloha č.7.** o výměře 2,5 ha. Na této parcele bylo sklizeno 17,68 t pšenice tj. 7,07 t / ha. Sklízňová vlhkost byla 14,75%. **Příloha č.8.**

Proto provedeme hmotnostní odpočet na vlhkost - při výkupu se provádí přepočet na 14% vlhkost

- 1% vlhkostní = 1,2% hmotnostní

$$14,75 - 14,00 = 0,75\%$$

$$0,75 \times 1,2 = 0,9\% \text{ hmotnostní}$$

$$17,68 \text{ t tj. } 100\%$$

$$0,1768 \text{ tj. } 1\%$$

$$0,1768 \times 0,9 = 0,159 \text{ t tj. } 0,9\% \text{ hmotnostních}$$

$17,68 - 0,159 = 17,52 \text{ t}$ tj. čistý výnos z kontrolní parcely o výměře 2,5 ha
čistý průměrný výnos z 1 ha nám potom vyjde:

$$17,52 : 2,5 = 7 \text{ t/ha}$$

MĚŘENÍ Č. 2

Provedeno dne 6.8.2009 ve 20:00 hod. Byla vytýčena parcela o výměře 1 ha. Kontrola výměry vytýčené parcely byla provedena v průběhu sekání, kdy dnes používané kombajny přesně změří posečenou plochu. Byl posekán přesně 1 ha a sklizeno 7,3 t pšenice ozimé viz. **příloha č.7.** Při tomto kontrolním měření nebude proveden vlhkostní přepočet, protože vlhkost sklizeného zrna byla 12,7%.

Průměrný výnos zde činí 7,3 t / ha. **Příloha č.9.**

MĚŘENÍ Č. 3

Provedeno též dne 6.8.2009.

Toto třetí měření nebylo provedeno na vytýčené parcele. Aby se provedlo co nejobjektivnější měření nepoškozeného porostu nasadl jsem do kombajnu a měřený vzorek byla jízda na pozemku po celé šířce tam i zpět viz. **příloha č.7.**

Změření posečené plochy provedl počítač na kombajnu NEW HOLLAND.

Počáteční stav počítadla při jízdě tam vykazovalo hodnotu: 7,47
Při dojetí na konec posečeného pásu vykazovalo počítadlo hodnotu: 8,26

Rozdíl je: 0,79 ha

Posekaný pás při jízdě č. 1 viz. **příloha č.7.** dal posekanou výměru 0,79 ha, násypka na kombajnu byla plná a vysypala se na přistavený vlek.

Jízda zpět byla úplně stejná výměrově i množství.

Celkem byla sklizená plocha 1,58 ha a sklizeno z této plochy 11,3 t pšenice.

Sklizňová vlhkost činila 13,5%. Nebudeme tedy provádět žádný přepočet na vlhkost.

$11,3 : 1,58 = 7,15 \text{ t/ha}$ **Příloha č.10.**

Z měření číslo 3 dostaneme hodnotu průměrného výnosu z 1 ha : 7,15 t pšenice.

Způsob popsáný v tomto 3.měření jsem provedl z důvodů, aby byli vzaty v úvahu rozdílné půdní a stanovištní podmínky, které zcela jistě na tak velkém pozemku jsou.

Vzhledem k tomu, že kontrolní parcely jsou „nepoškozená místa“ na nahlášeném poškozeném bloku 0501/1 o výměře 130,52 ha musíme konstatovat, že na měřených místech byla:

- a) použita stejná odrůda pšenice ozimé Bohemia viz příloha č.11.
- b) stejná příprava a setí
- c) použit stejný výsevek
- d) použita stejná ochrana
- e) použito stejné hnojení

Jednoduše řečeno bylo na kontrolních parcelách (měřeních) od setí až po sklizeň použita stejná agrotechnika.

III. Agrotechnické údaje

1. **příprava** – jako předplodina byla řepka ozimá. I když je zde ozim po ozimu není to v případě pšenice na závadu. Řepka je vhodná předplodina. Je slizena dostatečně brzo tj. v první polovině měsíce srpna. Tento termín sklizně nám dává dostatečnou rezervu na přípravu před dalším setím. Doporučuje se příprava 3 týdny před setím. V našem případě byla po slizni řepky provedena podmítka. Před vlastním setím, tak jak je dnes obvyklé provedena příprava kombinátorem, kde vlastně jedinou operací provedeme předsetíovou přípravu.
2. **setí** – provedeno sečkou LEMKEN SOLITERA o záběru 6m s tandemovým podmítačem Rubín rovněž o záběru 6m.
3. **Termín setí**
15 – 21.9.2008 což je termín v řádné agrotechnické lhůtě.
4. **Výsevek** – 220kg / ha
 $220 : 51 = HCS =$ hmotnost tisíce zrn, což nám dá hodnotu 4,3 mil. vysetých zrn na 1 ha tj. 43l vysetých zrna na 1 m², což je doporučená hodnota v tomto termínu setí viz. příloha č.11
5. **Hnojení**
Výnosy pšenice ozimé dosahované panem Karlíkem v minulých letech:

2006	6,70 t / ha
2007	6,90 t / ha
2008	7,55 t / ha

Průměr za tři sledované roky činí: 7,05 t / ha

Od výnosu (předpokládaného výnosu) se bude odvíjet i předpokládané hnojení. Budeme tedy dle statistických údajů předpokládat výnos 7 t / ha a tento předpokládaný výnos bude určující pro dávky živin.

Výpočet dávky N na 1 ha – normativ ČR dle tabulek činí 23,2 kg N na 1 t produkce potom při předpokládaném výnosu 7 t x 23,2 kg N dostaneme hodnotu 162,24 kg N na 1 ha.

Soukromý zemědělec pan Karlík hnožil dusíkem takto a v těchto termínech:

13.11.2008	LAD (ledek amonný s vápencem – hořčík)	150 kg / ha
24.4.2009	LAV (ledek amonný s vápencem)	200 kg / ha
14.5.2009	LAV (ledek amonný s vápencem)	200 kg / ha

Uvedená hnojiva obsahují stejné procento dusíku tj. 27,5% N. Potom dávky N na 1 ha činí v jednotlivých etapách:

13.11.2008	41,25 kg N / ha
24.4.2009	55,00 kg N / ha
14.5.2009	55,00 kg N / ha

Celkem za vegetační období aplikováno 151,25 kg N / ha

Množství aplikovaného N na 1 ha je na předpokládaný výnos 7 t o 10 kg nižší než uvádí normativ ČR. Zřejmě tato dávka N byla dostatečná vzhledem k dosaženému výnosu.

V podstatě tento rozdíl je zanedbatelný, když vezmeme v úvahu kolik faktorů se podílí na výši výnosu. Ostatní živiny tedy P a K jsou dle dostupných údajů z rozborů půd v dostatečném množství. Zásobenost půdy živinami je dobrá a proto se v každém roce P a K nemusí aplikovat.

6. **Ochrana** – 26.10.2008 aplikováno 1,8 l / ha přípravku TOLUREX v kombinaci s 15 g / ha přípravku GLEAN.
Tato kombinace přípravků perfektně pokryje většinu dvouděložních plevelů a z jednoděložných pak chundelku metlicí, lipnici roční a psárku rolní.
27.5.2009 aplikován přípravek ARTEA v dávkce 0,5 l / ha. Tento přípravek patří mezi triazolové fungicidy a pokryje téměř celé spektrum houbových chorob, které mohou škodit a tím ovlivnit výnos pšenice ozimé.

Použité přípravky jsou zcela v souladu s racionální ochranou pšenice ozimé a odpovídají současným trendům pěstování této plodiny. Je řešena otázka plevelů, poléhání a houbových chorob. Postřík proti houbovým chorobám má značný vliv na kvalitu výsledného produktu. U potravinářské pšenice je téměř nutností.

7. **Slizeň** – Na bloku 0501/1 o výměře 130,52 ha v kú Lšclín a Skapce proběhla ve dnech 5.8. - 5.8.2009 za slunečného a teplého počasí. Pšenice ozimá z tohoto bloku byla naskladněna do halý pana Karlíka. Celkem naskladněno z tohoto bloku 900,58 t.
8. **Závěr** - Z výše uvedených agrotechnických údajů je zřejmé, že pan Karlík dělá vše pro dosažení vysokých výnosů. Stejně tak dělá i maximum pro dosažení kvalitativních ukazatelů, aby měl možnost pěstovaný produkt co nejlépe zpeněžit. V tomto směru mu nelze nic vytknout.

IV. Výpočet škody

1. sklizeň výnosových (kontrolních parcel)

Měření č.	Výměra v ha	Sklizeno v t	Průměrný výnos z ha v t
1	2,5	17,52	7,0
2	1,0	7,3	7,3
3	1,58	11,3	7,15

Průměrný výnos z 1 ha nepoškozené plochy činí 17,15 t.

Zde ale musíme konstatovat, že i na těchto relativně nepoškozených místech se nacházela částečně poškozená místa způsobená pohybem zvěře v porostu a příležitostným žírem. Toto poškození lze jen velmi těžko vyčíslit a jde to v podstatě na vrub hospodáře. **Příloha č.6.**

2. **teoretický výnos**, který měl být dosažen na nepoškozeném bloku 0501/1 vypočtem následujícím způsobem

$$130,52 \times 7,15 = 933,22 \text{ t}$$

3. **skutečná sklizeň** z bloku 0501/1 dle naskladněného množství je **900,58t**

4. rozdíl mezi teoretickým výnosem a skutečnou sklizní činí:

$$933,22 - 900,58 = 32,64 \text{ t}$$

5. vlastní výpočet škody

Zde hraje velmi důležitou roli, za jakou cenu slizený produkt zpeněžíme. Pro stanovení realizační ceny máme k dispozici tyto smlouvy a faktury:

a) smlouva mezi soukromým zemědělcem panem Karlíkem Vladislavem a Zoologickou a botanicou zahradou města Plzně o dodávkách pšenice za Kč 310,-/100 kg viz **příloha č.12.**

b) prodej pšenice firmě EH EXPORT za Kč 2.300,-/t viz **příloha č.13**

c) aktuální cena v tomto podzimním období se začíná pohybovat kolem Kč 2.400,-/t

d) pan Karlík pšenici skladuje a při růstu ceny ji začíná realizovat na trhu, při poklesu ceny prodej zastaví, mimo smluvní dodávky.

Při zprůměrování těchto realizačních cen nám vyjde průměrná realizační cena za 1 t pšenice Kč 2.600,-/t.

Jednoduchým způsobem vypočteme škodu, kterou způsobila černá zvěř na bloku 0501/1 o výměře 130,52 ha.

Rozdíl mezi teoretickým a skutečným výnosem činí 32,64 t x průměrná realizační cena, kterou lze u pana Karlíka předpokládat dle dostupných dokladů je Kč 2.600,-/t.

$$32,64 \text{ t} \times 2.600,- = 84.864,-$$

škoda na bloku 0501/1 o výměře 130,52 ha v kú Lšelin a Skapce obhospodařované soukromým zemědělcem panem Karlíkem Vladislavem

činí dle tohoto znaleckého posudku Kč 84.864,-

V. Závěr

Škody byly a budou. Pokud nedojde ke komplexnímu řešení této problematiky až do úrovně legislativních orgánů nelze předpokládat zlepšení vztahů mezi zemědělci a myslivci.

Nejvýznamnější roli v této problematice hraje růst nákladů na pěstování plodin a současně snižování realizačních cen zemědělských produktů. Dále se proslychá, že v současné době ekonomické krize dojde v příštím roce i ke snížení dotací na jednotku plochy pro zemědělce.

4/12/12

1

Předseda
Krajského soudu v Ústí nad Labem
JUDr. Milan Kohoutek

V Ústí nad Labem dne 13. září 2005

Podle ustanovení § 3 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících,
jmenuji Vás

znalcem

z oboru - lesní hospodářství
odvětví - myslivost
specializace - škody způsobené zvěří na
zemědělských kulturách

Pan
Ing. Igor HÁJEK
Polepy 199
POLEPY

M. Kohoutek

Tab. 4.2.1 Lov, úhyn zvěře za rok 2006 a jarní kmenové stavy (JKS) zvěře k 31. 3. 2007
 Hunt, death loss of game in 2006 and spring stock of game (SSoG) on 31 March 2007

Druh zvěře	Ústřel zvěře		Úhyn celkem		JKS zvěře k 31. 3. 2007		Game species
	Shot game		Death loss, total		SSoG on 31 Mar 2007		
	ks	heads	ks	heads	ks	heads	
Zvěř jelení celkem	16 853	81,7	1 430	99,3	27 812	97,4	Red Deer, total
Jelen evropský	3 868	82,3	282	102,2	9 577	99,9	Male
Leň	6 913	85,4	608	116,9	11 442	98,9	Female
Kolouch	6 072	77,4	540	63,9	6 793	95,0	Young
Zvěř daňčí celkem	9 760	97,1	722	106,1	22 494	103,8	Fallow Deer, total
Daněk skvrnitý	2 698	96,5	233	113,7	8 136	100,3	Male
Danělka	3 792	100,1	249	95,6	8 874	103,0	Female
Daňče	3 270	94,5	240	103,4	5 485	101,5	Young
Zvěř mufloní celkem	6 624	98,4	511	93,2	18 689	102,3	Mouflon, total
Muflon	1 820	63,7	110	74,3	6 788	102,8	Male
Muflonka	2 458	95,8	202	109,2	7 228	102,7	Female
Muflonča	2 339	99,9	199	102,8	4 664	100,6	Young
Zvěř srnčí celkem	99 066	79,7	37 044	111,4	286 609	98,0	Roe Deer, total
Srnec obecný	46 630	88,9	8 237	119,2	112 680	96,2	Male
Srnec	28 429	74,5	16 421	115,8	106 586	98,2	Female
Srnčec	24 007	71,1	13 386	102,8	73 263	97,3	Young
Zvěř srnčí celkem	58 868	68,5	2 101	86,1	49 084	103,0	Wild Boar, total
Křoužek	1 747	81,5	140	108,9	7 506	102,3	Male
Bečtyně	2 078	53,4	228	91,2	8 854	102,0	Female
Londýk	20 258	65,8	518	88,8	8 882	98,3	Yearling Boar
Seje	35 393	55,5	218	82,3	22 731	105,6	Figlet
Zvěř srnčí celkem	6 795	86,1	281	136,8	7 192	105,9	Sika Deer, total
Jelen sika	1 589	89,8	45	80,4	2 285	105,0	Male
Leň	2 732	88,8	108	174,2	3 022	108,8	Female
Kolouch	2 384	97,7	108	147,9	1 885	102,7	Young
Zvěř jelence celkem	42	182,8	25	266,0	376	102,7	Virginia Deer, total
Jelenec běloocasý	17	130,8	6	300,0	112	104,7	Male
Leň	17	242,9	10	155,7	163	105,2	Female
Kolouch	8	266,7	10	533,0	101	87,1	Young
Zvěř kamzičí celkem	18	58,4	6	15,8	366	113,0	Chamois, total
Kamzik horský	10	58,8	2	20,0	112	95,1	Male
Kamzička	8	60,0	1	11,1	181	123,1	Female
Kamziče	0	x	2	15,8	72	114,3	Young
Koza bezoarová	0	x	2	x	29	100,0	Essoar Goat
Zajíc polní	66 569	72,4	10 400	110,6	305 122	92,8	European Hare
Králik divoký	107	33,8	225	129,3	3 905	84,8	European Rabbit
Lyska bělá	1 827	87,7	11	44,0	5 347	155,5	Eurasian Coot
Zvěř bažantí celkem	679 069	100,4	27 870	120,3	280 538	92,8	Pheasants, total
Bažant obecný kohout	374 585	95,1	11 633	130,3	73 183	92,9	Male Common Pheasant
Bažant slepice	203 471	111,9	15 893	112,2	195 022	93,0	Female Pheasant
Bažant královský	1 009	118,2	344	477,8	1 331	73,4	Reeve's pheasant
Krocen divoký	561	202,5	92	167,6	548	122,4	Wild turkey
Divoká kačka	247 322	71,2	4 384	74,7	104 760	99,1	Wild duck
Divoká husa	1 534	106,4	12	x	12 537	134,6	Wild goose

Tab. 4.2.1 Lov, úhyn zvěře za rok 2007 a jarní kmenové stavy (JKS) zvěře k 31. 3. 2008
 Hunting, death loss of game in 2007 and spring stocks of game (SSoG) on 31 March 2008

Druh zvěře	Číslo/čet zvěře		Úhyn celkem		JKS zvěře		Index 2007/2006	Game species
	Shot game		Death loss, total		k 31.3. 2008			
	ks	Heads	ks	Heads	ks	Heads		
Zvěř jelení celkem	20 207	119,9	787	56,0	29 577	104,2	Red Deer, total	
Jelen evropský	4 647	120,1	220	78,0	10 109	105,9	Male	
Laň	7 966	116,2	298	49,0	11 759	103,1	Females	
Kolouch	7 594	126,1	269	49,8	7 038	104,1	Young	
Zvěř daňčí celkem	11 103	113,8	666	82,2	23 984	106,5	Fallow Deer, total	
Daňek skvrnitý	3 190	122,8	259	111,2	3 552	105,1	Male	
Daňka	4 028	106,2	295	92,3	9 506	106,2	Female	
Daňče	3 885	115,3	202	94,2	6 306	106,9	Young	
Zvěř mufloní celkem	8 018	121,0	461	90,2	20 510	109,7	Mouflon, total	
Muflon	2 217	121,8	132	120,0	7 425	106,2	Male	
Muflonka	3 090	125,7	148	75,3	6 019	111,0	Female	
Muflonče	2 703	115,6	181	91,0	6 066	108,6	Young	
Zvěř srnčí celkem	108 967	110,0	28 223	76,2	310 920	104,9	Roe Deer, total	
Srnec obecný	46 438	99,6	6 638	80,6	112 983	104,7	Male	
Srna	33 118	116,5	11 601	75,2	114 662	104,7	Female	
Srnče	29 410	122,5	9 984	74,6	77 265	105,4	Young	
Zvěř černá celkem	121 020	202,1	2 343	111,6	69 988	118,5	Wild Boar, total	
Kňour	2 821	161,5	190	135,7	9 481	112,7	Male	
Bachyně	3 272	167,7	280	122,8	10 163	113,7	Female	
Leňák	39 058	174,8	631	122,6	10 529	123,0	Yearling Boar	
Selč	78 829	222,7	1 242	102,0	27 433	120,8	Fillet	
Zvěř srky celkem	7 939	118,4	170	85,1	7 537	106,2	Sika Deer, total	
Sika Dybovského a. jap.	1 829	115,1	43	95,3	2 499	106,9	Male	
Laň	3 288	126,4	67	62,0	3 123	103,3	Female	
Kolouch	2 822	118,4	60	56,6	2 025	107,4	Young	
Zvěř jelence celkem	31	73,8	27	103,9	442	117,6	White-tailed Deer, total	
Jelence běloocasý	15	93,2	6	85,3	148	122,1	Male	
Laň	10	58,8	10	100,0	179	109,6	Female	
Kolouch	6	75,0	11	120,0	115	113,9	Young	
Zvěř kamzičí celkem	24	126,3	12	200,0	323	88,6	Chamois, total	
Kamzik horský	15	150,0	3	150,0	104	92,6	Male	
Kamzičce	9	100,0	1	100,0	144	79,6	Female	
Kamziča	0	x	8	266,7	75	104,2	Young	
Kůza heznavá	0	x	1	100,0	26	96,6	Bazaar Goat	
Zajíc polní	113 436	170,4	10 668	104,8	328 909	107,1	European Hare	
Králík divoký	96	91,3	69	44,0	3 709	95,0	European Rabbit	
Polák velký a šlechtačka	1 223	99,9	5	50,0	6 662	121,7	Common Pochard, Tufted Duck	
Lyska černa	1 659	84,2	18	145,5	5 430	131,8	European Coot	
Zvěř bažantí celkem	669 684	113,9	30 845	110,7	283 700	108,9	Pheasants, total	
Bažant obecný kohout	425 761	116,3	15 143	133,2	81 360	111,2	Common Pheasant-male	
Bažant: slovice	222 795	109,5	15 376	99,7	201 102	108,1	Common Pheasant-fem	
Bažant: královský	1 028	101,9	326	94,8	1 205	90,5	Reeve's pheasant	
Perlička obecná	771	119,3	11	157,1	132	171,4	Mottled Quail	
Ornělce horská	0	x	0	x	27	58,8	Rock Partridge	
Krocan divoký	135	24,1	39	75,0	257	48,9	Wild Turkey	
Kachna divoká	228 225	132,7	5 563	128,4	114 982	109,3	Mallard	
Hosa polní, bě obojetá a velká	1 684	102,8	4	33,3	12 851	104,2	Bean White-fronted and Greylag Geese	

III. VÝSLEDKY MYSLIVECKÉHO HOSPODŘENÍ

1. Lov zvěře, zazvěřování a jami kmenové slavy zvěře (k 31.3. 2009) v kusoch

Druh zvěře	Číslo lovu	Převzatá zvěř (oběti)	Skutečný počet zvěře			Ušlechtilý celkem	Provedené zazvěřování (výhradně hospodářská zvěř)	Vypěstovaná mláďata zvěře (mláďata a pokulいたých chovů pro účely zazvěřování)	Jami kmenové slavy zvěře (sočítány)
			bez ohledu na druh a honbu	čistě	počet				
Jelen evropský	1	5 630	4 910	2	441	272	4	0	10 374
Elan	1	8 067	8 204	8	535	291	0	0	11 834
Kojčáci	1	5 933	8 195	8	549	357	0	0	7 058
Zvěř jelení celkem		19 630	21 399	18	1 525	1 020	14	0	29 266
Červená krmná	1	3 730	3 540	62	1 140	265	18	2	8 661
Dělník	1	4 758	4 899	172	1 353	281	14	5	10 253
Dávná	1	3 867	4 625	95	1 470	219	4	0	6 256
Zvěř jelení celkem		12 355	13 064	330	3 969	746	36	7	25 967
Ušlechtilý	1	3 266	2 260	45	546	164	13	0	7 473
Červená	1	3 868	3 541	124	572	209	23	5	7 724
Dělník	1	2 805	3 198	116	795	155	8	3	4 986
Zvěř jelení celkem		9 939	9 019	285	2 095	552	60	0	20 182
Smecabecový	1	59 745	58 954	0	108	6 674	5	0	120 919
Smecabec	1	52 856	39 929	0	170	12 341	4	0	113 615
Smecabec	1	41 787	33 428	2	105	10 927	15	0	78 514
Zvěř jelení celkem		164 421	127 211	2	389	29 942	26	0	318 252
Červená	1	3 842	2 880	2	229	193	0	0	6 638
Dávná	1	4 902	3 951	7	273	254	0	0	10 299
Dávná	1	12 121	49 297	31	852	820	0	0	11 523
Zvěř jelení celkem		23 817	86 618	91	2 074	1 393	2	0	27 310
Červená	1	2 000	2 047	12	48	48	0	0	2 570
Červená	1	2 775	3 324	28	47	87	3	0	3 492
Červená	1	1 906	3 210	19	38	82	1	0	2 717
Zvěř jelení celkem		6 681	9 081	69	133	217	4	0	8 240
Červená	1	47	19	0	13	5	0	0	156
Červená	1	71	10	0	8	15	0	0	187
Červená	1	32	7	0	9	13	0	0	108
Zvěř jelení celkem		150	38	0	29	33	0	0	451
Červená	1	20	18	0	0	3	0	0	122
Červená	1	14	9	0	0	3	0	0	170
Červená	1	0	1	0	0	4	0	0	91
Zvěř jelení celkem		34	27	0	0	10	0	0	391
Červená	1	0	1	0	0	5	0	0	26
Červená	1	135 000	104 618	227	34	5 666	430	214	323 696
Červená	1	282	107	0	0	155	272	654	3 884
Červená	1	1 538	1 219	4	0	18	0	0	4 775
Červená	1	1 592	1 502	0	0	36	0	0	5 332
Zvěř jelení celkem		457 871	398 663	1 378	250	13 642	160 840	228 585	80 763
Červená	1	242 583	192 652	4 043	310	14 445	36 778	201 657	190 789
Červená	1	397	1 240	0	0	327	38	1 360	1 076
Zvěř jelení celkem		701 821	592 755	5 421	571	28 618	208 657	432 212	272 608
Červená	1	396	847	0	0	4	10	80	66
Červená	1	0	0	0	0	0	0	0	5
Červená	1	189	145	0	0	11	0	190	219
Červená	1	269 390	315 773	0	96	4 826	14 056	187 261	123 290
Zvěř jelení celkem a věk		2 075	1 865	0	0	12	0	47	13 119

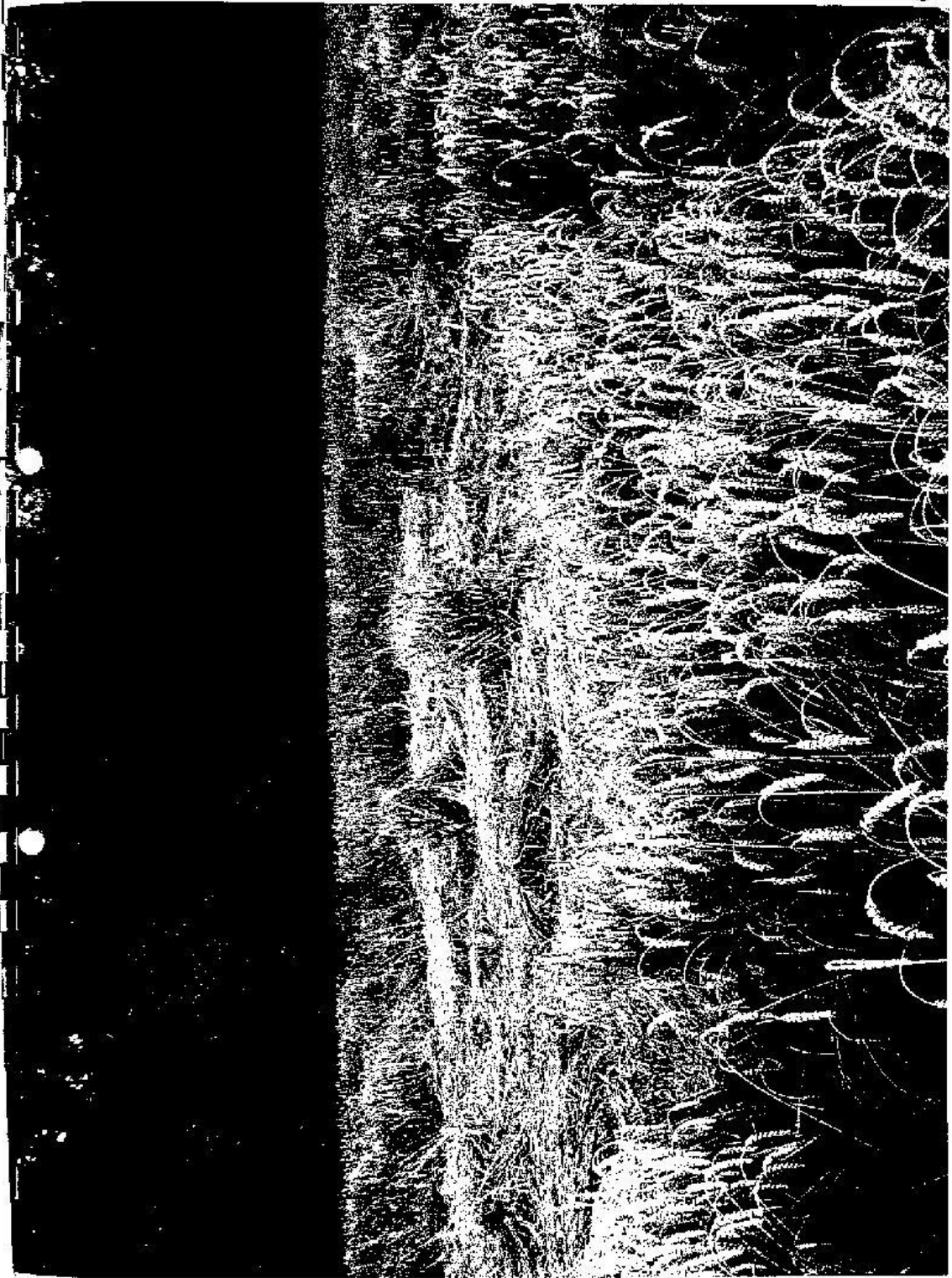
Tab. č. 3 Odhad sklizně zemědělských plodin podle stavu k 15. srpnu 2009
 Tab. 3 Yields and production of selected agricultural crops as at 15 August 2009

Území: Česká republika Region: Czech Republic
 Trhání: zemědělský celkem By: Agriculture, total

Území kraj Region	Pšenice ozimá Winter wheat						Pšenice jarní Spring wheat						Pšenice celkem Wheat, total		
	Plodňa v hektarech Area (ha)	Výnos v t/ha Yield (t/ha)	Sklizně v tunách Harvest (t)	Plodňa v hektarech Area (ha)	Výnos v t/ha Yield (t/ha)	Sklizně v tunách Harvest (t)	Plodňa v hektarech Area (ha)	Výnos v t/ha Yield (t/ha)	Sklizně v tunách Harvest (t)	Plodňa v hektarech Area (ha)	Výnos v t/ha Yield (t/ha)	Sklizně v tunách Harvest (t)	Pšenice celkem Wheat, total		
													1	2	3
Česká republika	793 472	5,33	4 226 973	37 827	3,72	140 698	831 300	5,25	4 367 671						
Středočeský	3 934	6,04	23 764	342	4,24	1 451	4 276	5,90	25 215						
Jihovýchodní	160 233	5,57	892 640	6 331	3,78	30 759	188 364	5,48	973 407						
Středočeský	78 281	4,88	382 721	3 628	3,67	13 298	81 817	4,83	398 019						
Středočeský	81 488	5,03	308 039	2 922	3,60	10 517	64 410	4,85	318 552						
Karlovarský	1 439	4,93	66 448	496	3,57	1 749	11 929	4,89	68 196						
Ústecký	58 044	5,73	341 595	5 251	3,63	19 062	64 856	5,56	360 657						
Liberecký	11 305	5,12	67 851	816	3,61	2 946	12 121	5,02	80 847						
Královéhradecký	62 949	5,63	357 895	2 339	3,72	8 640	55 288	5,55	305 504						
Pančtický	47 635	5,86	255 414	2 612	3,79	9 892	50 247	5,28	265 306						
Vysočina	53 057	4,88	308 184	2 451	3,67	8 984	72 308	4,83	340 159						
Jihomoravský	114 266	5,18	591 542	3 146	3,81	11 906	117 434	5,14	608 529						
Olomoucký	53 688	5,77	310 699	1 884	3,76	7 090	55 770	5,70	317 788						
Zlínský	31 533	5,51	174 423	1 515	3,78	5 603	33 145	5,43	185 116						
Moravskoslezský	36 839	5,25	193 774	2 300	3,70	8 504	39 196	5,16	202 278						

6

(6)

(6)

Příloha č. 5 - Přerytá louka od černé zvěře, vlastní foto ze dne 1.4.2010 místo CHKO Český les

Příloha č. 6 - Otěrkový strom, vlastní foto ze dne 1.4.2010 místo CHKO Český les

Příloha č. 7 - Okus, loupání borovice a smrku a ochrana (kryt) proti okusu a loupání, vlastní foto ze dne 1.4.2010 místo CHKO Český les

Příloha č. 8 - Loupání na keřích a jedli douglasce, vlastní foto ze dne 1.4.2010 místo
CHKO Český les

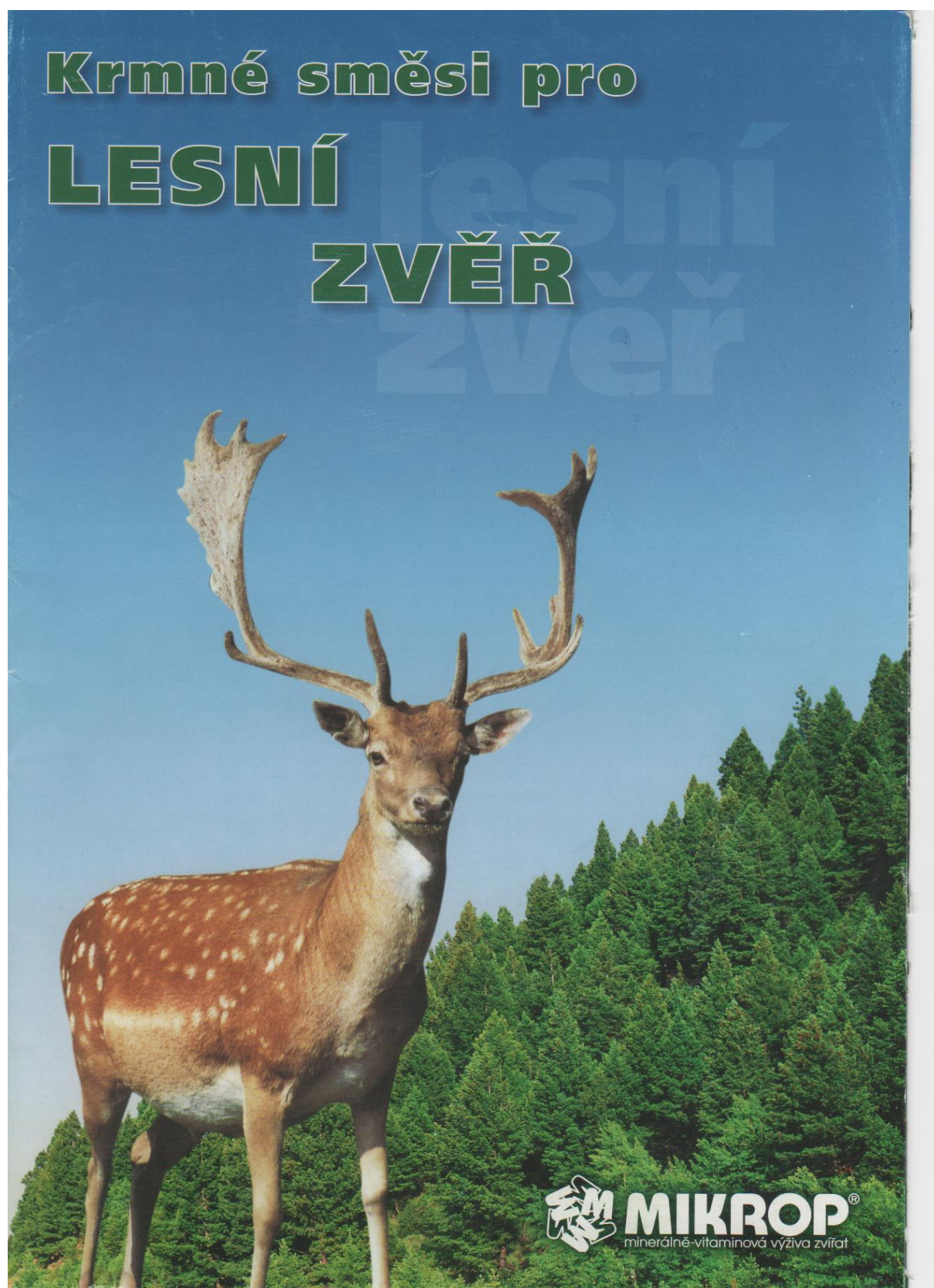

Příloha č. 9 - Oplocenka dřevěná a drátěná na ochranu bukového porostu, vlastní foto ze dne 1.4.2010 místo CHKO Český les

Firma MIKROP Čebín a.s., vám představuje řadu výrobků pro lesní zvěř. Skládají

LZ – parožení

Doplňková granulovaná směs pro spárkatou přežvýkavou zvěř

Zkrmuje se v období 4–6 týdnů před shazováním paroží a po celou dobu parožení spárkaté zvěře v dávce **0,25–1,5 kg/ks/den** dle druhu zvěře. U samčí populace zlepšuje velikost a hmotnost paroží, u březích samic ovlivňuje hmotnost a životaschopnost narozených mláďat.

Krmná směs v 1 kg obsahuje: vlhkost 14 %, dusíkaté látky 140 g, tuk 30 g, vláknina 58 g, popel 120 g, měď (Cu) 50 mg, vitamin A 30 000 m.j., vitamin D 3 000 m.j., vitamin E 40 mg.

Granulovaný bílkovinný koncentrát pro srnčí zvěř

Smíchaný v poměru **1 : 4 (20% BK LZ – Srnec + 80% obilí)** s celým ovsem, případně mačkaným ječmenem nebo ovsem vytvoří doplňkovou krmnou směs. Takto vytvořená směs se přikrmuje v období 4–6 týdnů před shazováním paroží (tj. již koncem zří) až do konce ledna, příp. i déle v množství **0,25–0,4 kg/ks/den**. Srnci přikrmování touto směsí vykazují vysokou bodovou hodnotu paroží. Březí srny kladou větší a životaschopnější mláďata a srnčata zvyšují svou hmotnost v dospělosti.

Bílkovinný koncentrát v 1 kg obsahuje: vlhkost 14 %, dusíkaté látky 240 g, tuk 31 g, vláknina 59 g, popel 365 g, měď (Cu) 85 mg, vitamin A 100 000 m.j., vitamin D 15 000 m.j., vitamin E 360 mg.

BK LZ – Srnec

BK LZ – Muflon

Granulovaný bílkovinný koncentrát pro mufloní zvěř

Obsahuje by passový protein a metionin pro dosažení větších délkových nárůstů toulců.

Smíchaný v poměru **1 : 2 (33% BK LZ – Muflon + 67% obilí)** s celým ovsem, případně mačkaným ječmenem nebo ovsem, vytvoří doplňkovou krmnou směs. Tato směs se dává v množství **0,4–0,6 kg/ks/den**.

Bílkovinný koncentrát v 1 kg obsahuje: vlhkost 14 %, dusíkaté látky 255 g, tuk 36 g, vláknina 62 g, popel 315 g, měď (Cu) 80 mg, vitamin A 80 000 m.j., vitamin D 12 000 m.j., vitamin E 260 mg.

Granulovaný bílkovinný koncentrát pro dančí a jelení zvěř

Obsahuje by passový protein pro dosažení vyššího nárůstu parožní hmoty. Smíchaný v poměru **1 : 3 (25% BK LZ – Daněk + 75% obilí)** s celým ovsem, případně mačkaným ječmenem nebo ovsem, vytvoří doplňkovou krmnou směs.

Tato směs se přikrmuje v období parožení:

– u dančí zvěře: počátek března až počátek srpna **0,8–1,2 kg/ks/den**

– u jelení zvěře: polovina ledna až polovina července **1,5–2,5 kg/ks/den**

V oborách, ale i ve volných honitbách sestavíme celoroční systém přikrmování zvěře s přihlédnutím na místní zdroje krmiva.

Bílkovinný koncentrát v 1 kg obsahuje: vlhkost 10 %, dusíkaté látky 255 g, tuk 36 g, vláknina 62 g, popel 315 g, měď (Cu) 80 mg, vitamin A 80 000 m.j., vitamin D 12 000 m.j., vitamin E 260 mg.

BK LZ – Daněk

<http://www.mikrop.cz>

se z kvalitních a chuťově atraktivních surovin. Slouží pro udržení dobrého výživného

MIKROS LZ

Doplňková minerálně-vitaminová směs pro spárkatou zvěř

Určeno k výrobě doplňkových krmných směsí pro spárkatou zvěř.

Dávkování: **7 % do krmné směsi**

např. sojový extrahovaný šrot 13 % + obilí 80 % + **MIKROS LZ 7 %**

Obsah účinných látek v 1 kg výrobku: vápník (Ca) 225 g, fosfor (P) 85 g, sodík (Na) 60 g, hořčík (Mg) 30 g, měď (Cu) 300 mg, vitamin A 300 000 m.j., vitamin D 43 000 m.j., vitamin E 800 mg.

Minerálně-vitaminová směs pro spárkatou zvěř

Slouží k doplnění krmných dávek o minerální látky a vitamíny pro zlepšení hmotnosti a kvality paroží a posílení celkové kondice zvěře

Dávkování: jelení zvěř **110 g/ks/den**
dančí zvěř **90 g/ks/den**
mufloní zvěř **45 g/ks/den**
srnčí zvěř **25 g/ks/den**

Podává se promíchané v krmivu, které se zvěři pravidelně předkládá.

Obsah účinných látek v 1 kg výrobku: vápník (Ca) 90 g, fosfor (P) 55 g, sodík (Na) 40 g, hořčík (Mg) 10 g, měď (Cu) 100 mg, vitamin A 200 000 m.j., vitamin D 30 000 m.j., vitamin E 500 mg.

MIKROS LZ Plus

PEKTO PLUS

Granulované doplňkové energetické krmivo pro spárkatou přežvýkavou zvěř

Zkrmuje se v těch částech honitěb, kde je pěstována řepka ozimá a v období přechodu ze zimního přikrmování na pastvu. Obsahuje specificky účinné látky k předcházení dietetických a zdravotních poruch zvěře. Přidává se k jadrnému krmivu (oves, mačkaný ječmen) v poměru **1 : 10–5 (10–20% PEKTO PLUS + 90–80% obilí)**.

Pro správné působení tohoto krmiva je třeba zajistit dostatečné množství podle počtu zvěře a dostatečný počet krmných míst pro příjem i slabším kusům.

Doplňkové krmivo v 1 kg obsahuje: vlhkost 10 %, dusíkaté látky 80 g, tuk 53 g, vláknina 105 g, popel 95 g, měď (Cu) 80 mg, vitamin A 100 000 m.j., vitamin D 15 000 m.j., vitamin E 360 mg.

Granulované doplňkové krmivo pro divoká prasata

Určeno pro přikrmování divokých prasat na krmelištích nebo v blízkosti porostů zemědělských plodin, na kterých mohou působit škody.

Smíchané s celým kukuřičným zrnem ve stejném poměru se plní do plastových nádob o objemu 10–30 l, které se připevní asi 0,5 m nad zemí k silnému kůlu, tak, aby s plastovou nádobou mohla prasata volně pohybovat a obsah nádoby se pomalu odsypával na zem. Ve dně nádoby se vyvrtá 10–12 otvorů o průměru 14 mm. Pod plastovou nádobu se nasype malé množství kukuřičného zrna, hrách a Scrofex. Tato krmiva se zakryjí plochými kameny, aby k nim nemohla jiná zvěř.

Další variantou přikrmování může být dřevěné zastřešené koryto, ve kterém jsou zmiňovaná krmiva opět zakrytá kameny.

Krmná směs v 1 kg obsahuje: vlhkost 10 %, dusíkaté látky 130 g, tuk 33 g, vláknina 35 g, popel 25 g.

SCROFEX

a zdravotního stavu, zlepšení kvality a bodové hodnoty trofejí spárkaté zvěře.

KS Srnec

Doplňková granulovaná krmná směs pro srnčí zvěř

Doplňková granulovaná krmná směs se přikrmuje v období 4–6 týdnů před shazováním paroží (tj. již koncem zří) až do konce ledna, příp. i déle v množství **0,25–0,4 kg/ks/den**.

Srnčí přikrmování touto směsí vykazují vysokou bodovou hodnotu paroží. Březí srny kladou větší a životaschopnější mláďata a srnčata zvyšují svou hmotnost v dospělosti.

Krmná směs v 1 kg obsahuje: vlhkost 14 %, dusíkaté látky 140 g, tuk 26 g, vláknina 62 g, popel 105 g, měď (Cu) 15 mg, vitamin A 20 000 m.j., vitamin D 3 000 m.j., vitamin E 72 mg.

Doplňková granulovaná krmná směs pro mufloní zvěř

Obsahuje by passový protein a metionin pro dosažení větších délkových nárůstů toulců.

Tato směs se dává v množství **0,4–0,6 kg/ks/den**.

Krmná směs v 1 kg obsahuje: vlhkost 14 %, dusíkaté látky 160 g, tuk 27 g, vláknina 58 g, popel 85 g, měď (Cu) 10 mg, vitamin A 20 000 m.j., vitamin D 4 000 m.j., vitamin E 85 mg.

KS Muflon

KS Daněk

Doplňková granulovaná krmná směs pro dančí a jelení zvěř

Obsahuje by passový protein pro dosažení vyššího nárůstu paroží hmoty.

Tato směs se přikrmuje v období parožení:

– u dančí zvěře: počátek března až počátek srpna **0,8–1,2 kg/ks/den**

– u jelení zvěře: polovina ledna až polovina července **1,5–2,5 kg/ks/den**

V oborách, ale i ve volných honitbách sestavíme celoroční systém přikrmování zvěře s přihlédnutím na místní zdroje krmiva.

Krmná směs v 1 kg obsahuje: vlhkost 14 %, dusíkaté látky 145 g, tuk 26 g, vláknina 64 g, popel 120 g, měď (Cu) 20 mg, vitamin A 20 000 m.j., vitamin D 3 000 m.j., vitamin E 65 mg.

KS Zajíc

Doplňková granulovaná krmná směs pro zajíce s antikocidikem

Obsahuje Robenidin 66 mg/kg.

Určeno pro **přímé zkrmování zajícům v době nouze**.

Nutno respektovat **5 denní ochrannou lhůtu** na maso při plánování podzimních honů na zajíce.

Krmná směs v 1 kg obsahuje: vlhkost 14 %, dusíkaté látky 145 g, tuk 22 g, vláknina 100 g, popel 62 g, měď (Cu) 15 mg, vitamin A 20 000 m.j., vitamin D 2 000 m.j., vitamin E 75 mg.

Pro dobrý výživný stav, zlepšení kvality a bodové hodnoty trofejí spárkaté zvěře:

MINERÁLNÍ LIZY

Doplňkové minerální směsi

Slouží k doplnění minerálních látek dle individuálních potřeb.

ML-LZ

Dávkování ad libitum.

Obsah účinných látek v 1 kg výrobku: vápník (Ca) 90 g, fosfor (P) 55 g, sodík (Na) 40 g, hořčík (Mg) 10 g, měď (Cu) 100 mg.

ML-LZ instant

Instantní forma lizu. Smícháním s vodou dle návodu vznikne kašovitá hmota, kterou se naplní korytka nebo vydlabaný pařez a nechá se vytvrdnout.

Obsah účinných látek v 1 kg výrobku: vápník (Ca) 90 g, fosfor (P) 55 g, sodík (Na) 40 g, hořčík (Mg) 10 g, měď (Cu) 100 mg.

ML-Solný instant

Instantní forma lizu. Smícháním s vodou dle návodu vznikne kašovitá hmota, kterou se naplní korytka nebo vydlabaný pařez a nechá se vytvrdnout.

Obsah účinných látek v 1 kg výrobku: Vápník (Ca) 0,60 g, fosfor (P) 13 g, sodík (Na) 370 g, hořčík (Mg) 10 g.

ML-Solný mikro instant

Instantní forma lizu. Smícháním s vodou dle návodu vznikne kašovitá hmota, kterou se naplní korytka nebo vydlabaný pařez a nechá se vytvrdnout.

Obsah účinných látek v 1 kg výrobku: vápník (Ca) 0,60 g, fosfor (P) 13 g, sodík (Na) 370 g, hořčík (Mg) 10 g, měď (Cu) 100 mg, zinek (Zn) 3 500 mg, mangan (Mn) 3 500 mg, kobalt (Co) 20 mg, jód (I) 60 mg, selen (Se) 30 mg.

Liz N

Liz Mikro

Liz Mikro Mg Super

Liz Solný normální

Liz Solný minerální bez mědi

Liz Solný minerální s mědí

Liz Solný minerální extra

<http://www.mikrop.cz>

Pro dobrý zdravotní stav spárkaté zvěře, bažantů, bažantíků a koroptvích kuřat:

WILD MIX

Medikovaná granulovaná krmná směs pro lesní spárkatou zvěř

Použití léčivo: CERMIX premix ad us. vet.

Krmná směs obsahuje účinnou látku Ivermectinum 15 mg/kg.

Pouze na předpis veterinárního lékaře.

U spárkaté přežvýkavé zvěře působí proti obléhání červům zažívacího traktu a plic, proti podkožní a nosohltanové sfečkovitosti, zákožkám svrabovým a vším. Podává se dva po sobě následující dny jako jediné krmivo v množství závislém na početním stavu zvěře u jednotlivých krmelců.

Dávkování u divokých prasat: je vhodné pro léčbu nematodóz způsobených především plicními červy a škrkavkou prasečí, které v koncentrovaných chovech působí značné ztráty hlavně u selat. Divokým prasatům je nutné medikované krmivo (MK) dále smíchat 1 kg MK s 6,5 kg jaderného krmiva a tato směs se podává po dobu 5 dnů v množství 0,5 kg/10 kg ž.h.m. a den.

Ochranná lhůta: 28 dnů maso jelení, dančí, srnčí, mufloní a kamzičí zvěře, 14 dnů maso divokých prasat.

Krmná směs v 1 kg obsahuje:

vlhkost 14 %, dusíkaté látky 125 g, tuk 43 g, vláknina 67 g, popel 120 g, měď (Cu) 30 mg, vitamin A 20 000 m.j., vitamin D 5 000 m.j., vitamin E 100 mg.

DRUH ZVĚŘE	průměrná hmotnost (kg)	dávka na kus a den (kg)
JELENÍ	75	0,90
DANČÍ	50	0,65
MUFLONÍ	30	0,40
SRNČÍ	15	0,20
KAMZIČÍ	20	0,32

BŽ – Medikovaná

Medikovaná krmná směs s flubendazolem pro bažantíky a koroptví kuřata

Léčba syngamózy mladých bažantů (koroptví).

Tato medikovaná krmná směs obsahuje účinnou látku flubendazol, který spolehlivě působí nejen proti syngamóze, ale i proti dalším parazitujícím hlístvům v trávicím traktu, např. kapiláriím. Syngamus trachea v dospělosti cizopasí v dýchací trubici pernaté zvěře. Silné invaze těchto parazitů se vyskytují zejména u bažantíků kuřat ve věku 3–10 týdnů a způsobují značné ztráty.

Pouze na předpis veterinárního lékaře.

Způsob podání: podává se jako jediné krmivo po dobu sedmi dnů.

Balení 25 kg postačí k ošetření 75 ks bažantíků kuřat.

BŽ – 2

Kompletní granulovaná krmná směs pro bažanty

Určeno pro přímé zkrmování bažantů od 6. týdne.

Směs obsahuje především plnohodnotné bílkovinné složky s optimálním poměrem esenciálních aminokyselin,

dietetické komponenty aj. Významnou složkou jsou speciální doplňky biofaktorů obsahující vitaminy A, D, vitaminy komplexu B, dále C, E, K a mikrominerální ve vhodném poměru.

Krmná směs v 1 kg obsahuje:

vlhkost 5 %, dusíkaté látky 240 g, tuk 34 g, vláknina 43 g, popel 70 g, methionin 80 g, měď (Cu) 23 mg, vitamin A 15 000 m.j., vitamin D 5 000 m.j., vitamin E 84 mg.

 MIKROP[®]
mineralně-vitaminová výživa zvířat

MIKROP ČEBÍN a. s.
Čebín 416, PSČ 664 23
tel.: 549 213 930, fax: 549 424 312
e-mail: obchod@mikrop.cz, <http://www.mikrop.cz>
poradenství ve výživě ing. Prudek tel.: 602 735 610

MIKROP ČEBÍN a. s., je oprávněn vyrábět medikovaná krmiva např. proti nosohltanové a podkožní sfečkovitosti spárkaté zvěře nebo proti syngamóze mladých bažantů.